

310620

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10.

జనవరి 1923 వ సం॥ మేనెల 12-వ తేది శనివారము

No. 36

సంపుటము ౧౦

ఈ రోజునా మసంవత్సరము, వైశాఖమాస బహుళ చ్చాదశి ౧౨.

సంచిక 3౬

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు మనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదినిగల మాయమందుగాను, పలుమందులవలన మోసముగలుగను. వంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు బగత్పిఖ్యాతవలన జేశమునందంతటను ప్రసిద్ధి నున్నది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

ఒంటివారముతోటా కుపాకి నుప్రసిద్ధుడు
కంపెనీవారము చేయబడ్డది. (8088)

శానావిధములగు రివాల్యూర్లు అయితే
బిరుతోటాలు యెక్కవని [స్థాపితము ౧౮౬౩ సం॥]

ధరలు
నరసము.
కేటలాగు
ఉచితము

కాశము 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును చిన్నవి. కేటలా పెట్టెలో గలిగినవి కూడ దొరకును.
యం. వి. రామానుజం శెట్టి అండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

LAWRENCE & MAYO Ltd.

(Incorporated in England)

PREMIER OPTICIANS IN THE EAST.

MOUNT ROAD - MADRAS.

మీ కండ్లను గురించి మీరు కష్టపడ నవసరము లేదు!

మీ కండ్లను పరీక్షించుకొని పురాతనమై నట్టిదియు, చాల అనుభవము గడించినట్టిదియు,
అన్నిరకములు కంటి అద్దముల సామానులు క్రయమునకు దొరకునట్టిదియు నైన

వారివద్దనుండి సులోచనములను కొనుడు

అంద్రప్రదేశ్ లో మా ప్రకటనను చూచినట్లు తెలుపుచు వారికి
నేత్రపరీక్ష ఉచితముగా చేయబడును.

లారెన్స్ అండ్ మేయో (లిమిటెడ్)

ప్రీమియర్ ఆప్టిషియన్స్ ఇన్ ది ఈస్టు.

మౌంట్ రోడ్డు - మదరాసు.

నూతనముగా తెరువబడిన
పట్టువస్త్రములపావు

చైనా, జపాను, కాశీ, బెంగళూరు కంచి మొదలగు
జాగాలనుండి పలురకముల పట్టుజువ్వలను
క్రొత్తగా తెప్పించి ప్లాకుచేసి యున్నాము.

స్త్రీలకు కావలసిన పలురకముల పట్టుచీరలు, జాకెట్టు
షినుసులు, పావడ దినుసులు, దావణీలు ఉన్నవి.
పురుషులకు పైనవేసుకొను పట్టు అంగవస్త్రములు,
కొట్టుకు కావలసిన పట్టుగుడ్డలు, ట్రీడులు, అల్ పాక,
వట్టుకు కావలసిన సాదారకములు, గీతలది మొద
లగునవి అనేకములున్నవి.

ఒకసారి మా దుకాణమునకు దయచేసి వచ్చి ఒకచేరము
చేయకొరకము.

సత్రామదాన్ కిషన్ చందు, మద్రాసు

సిల్లు ఎంపొరియం, 31, 32 రత్నబజారు, మద్రాసు.

మహాకాళిభస్మము

డబ్బీ 8 అణాలు, 6 డబ్బీలు రూ 2-8-0

గాలికగిలి చెడిపోవడం, గాజుడబ్బీలో వుంచబడి యున్నది. కొంచెము భస్మము వీళ్ళతో చిక్కగాకలిపి పెట్టుకొని
బిరుతోటరాది యెందరిచ్చిన యెడల లెండు నిమిషములలో
అది పుటపుట రాలిపోవును చర్మమునకు నలుపుగాని మరియే
చెడుగాని కల్గదు.

రాయల్ పండ్లపాడి

డబ్బీ 3 అ 12 డబ్బీలు రూ 2-0-0

పండ్లను ముక్కలుచేసి తెల్లగాచేసి చిక్లెట్లను గట్టిపరచు
ను. రీఫ్, రక్తము, దుర్వాసన-పోగొట్టును.

చుండుతైలము

సీసా 8 అణాలు, పోస్టుఖర్చు 5 అణాలు

గుణాను నూనెలవల్ల తలలో చుండు పోనివారికి ఇది
చాలా ప్రకృష్టమైనది. దీనిని అయిదారు దినములు ఉపయోగించి
చివరకు చుండు నిర్మూలముగా నశించును.

విక్టోరియాడిపో మైలాపూరు, మదరాసు

అమెరికాదేశమునందు తయారుచేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

జేరు పొందిన సేష్టిమంగల కత్తితో (3)

మీరే ఔరముచేసికొనుడు

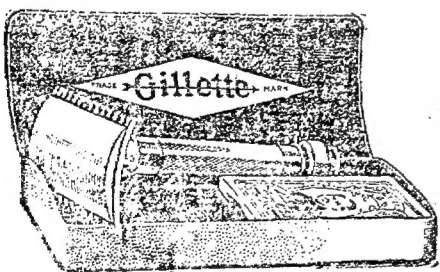
ప్రసాది

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

అంతవరకు గిల్లెటు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

కొత్తగా అభివృద్ధి జేయబడిన గిల్లెటు రేజరు

వర 1-కిరూ. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

సులభము!

మంచి గిల్లెటు కత్తిని రేజరులో నుంచి

సబ్బు తడవి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ

ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద

ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ

మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర

ముగా పెంట్లక లన్నిటిని పూర్తిగా

తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతివాక ఒక కత్తి (బ్లెడ్) అనేక

ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

మనదేశపుదురవస్థ

బెజవాడ

గమనింపుడు

తల్లిపాలుత్రాగు పిల్లల - ఆహారములనివ్వక
ఆయుర్వేదభూషణ శాస్త్రంబువారి

క్షీరవర్ధకాని

తల్లులకిచ్చినయడల

తల్లిపాలుత్రాగు పిల్లలకంటే పోతపాలుత్రాగు పిల్లల మరణము
15 రేట్లు అధికముగ నున్నట్లు ఆ డాక్టరు ముక్తుగాడ్డప్రకటించి
యున్నార, గమర హార్నిక్స్ మొదలగు శృతిమ ఆహారముల నివ్వక
తల్లుల కిచ్చిన చనుబాలు అద్భుతముగ గలుగును.
దీని గుణ మత్యాక్ష్మ్యము. అతికయోక్తి కాదు.
బెల రు 1-8-0. వి. పి. సహ రు 2-0-0.
మావద్ద అనేక ఆయుర్వేదవృక్షములు దొరుకును.
ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

తేలుకాటునకు ఔషధము

ఈ ఔషధము నుపయోగించుచున్నవారు విషమును
తీసివేసి, బాధను పోగొట్టును.
బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0-8-0.
1-8 బుడ్డవరకు
పోట్లుబుర్రు 0-8-0
రూ 4 లు అద్వాననగా
వంపిన ఒక డజనుబుడ్డు
తపాలాచార్జి తోకనే పంప
బడును.

RAJVAID SRI BAMANDASJI

KAVIRAJ

1/252 Harrison Road

Calcutta.

నూతన ప చురములు

బమ్మెర పోతనామాత్యప్రణీతము

ఆంధ్ర బాగవతము 1-కి 6-0-0

డిటో మేలుప్రతి 2 సంపుటములు 8-0-0

ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము 1-కి 5-0-0

అనందరంగ రాట్నాండము 1-కి 1-8-0

అనంతనిధాండము 1-కి 0-14-0

అప్పకవీయము 1-కి 2-8-0

అధర్వణకారికలు, సటిక 1-కి 1-0-0

ఇంగ్లీషు అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మావద్దదొర

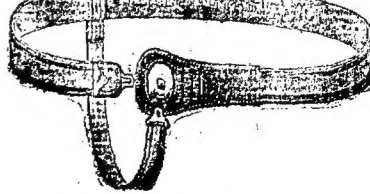
కును. క్యాటలాగులు చూడకోరినాము.

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్. ప్ల. రోడ్, చెన్నై-4.

హరిదాసు శ్రీరాములు

హెర్నియా బెల్టులు

మావద్ద పసివాండ్రకును పెద్ద వార
లకును ఉపయోగపడు బెల్టులు అనేకము
గలవు. ధరలకై వ్రాసిన, క్యాటలాగును
బంపెదము.

శ్రీ కృష్ణసుబ్బయ్య,
కమిష్ట్రు అఫ్ డి. హెల్త్, 823, రంబు కెట్టిబిల్డింగ్, మద్రాసు
అండ్ సన్స్.

~~Private Code~~

చిత్ర విచిత్ర పనులకు జేరుపొందిన వారెవరు? (*)

25-చే సాబజారు ముద్రాను.

[illegible]

యెడల యిచ్చుట శీలమైన భవిష్యత్తును తెలిగొలుపును అందరును
ఆ మొత్తమును పూర్తిగాను యథాశక్తి పాటించవలయును.
ఇట్లుగాను నీదేశములో తీర్మానములనే ప్రయోజనములేను.
తీర్మానముల జేయుట నింతటితో విరమింపవలయును. తీర్మానము
ల నందరును శీల అంగీకరించినంతమాత్రము కాదు. తదనుసరముగ
కార్యాచరణ యుండవలయును. కావున తలవ స్వరాజ్యనిధి
ధనమును కనుక జేయుటకు ప్రభు ప్రజత్నముల జేయుట
శీతోష్ణ నిర్ణయముగొనెదరని నేను వస్తుచున్నాను.

చిత్తశుద్ధిగల ప్రచారకులు కావలెను

ఇకను శాంతిపరిణామ వాగ్ధ్యములేకడ కాలము
వంతము పుజేయటంతో గడుపునట్టి ప్రచారకులు గావలయును.
వీరలు హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రివయమై యెట్టి సంకే
తము లేనివారలగు నుండవలయును. స్వరాజ్య మెట్టిదైత
కా న లె న న్న వో యా మైత్రి తో కావలె నని
గాంధీమహాత్ముడు చెప్పెను. నీవు హిందువుడవై, మహమ్మదీ
యనియెడ ద్వేషముండి, ఆ హిందును వీడబలమంటివేని కాం
గ్రెసు ప్రచారకుడుగ నుండుటకంటె అవలంబించు యుక్త
ము. నీవు మహమ్మదీయడవై హిందువుడవై నేనిధమైన త్వే
షముండినయెడ, కాల్ గెనులోగాని కిలాఫతులోగాని గభ్య
డుగ నుండుటకంటె వైకొలగుట యుక్తము. ఆ తరహిందూస్తాన
వార్తలను పత్రికలలో జాబుట కిష్టముండి, చదివినపుడు భయ
పడితి నేని, కాంగ్రెసు లో శరణుండుట
యే యుక్తము. నీ జాతి వారి జేకో విధమగు
దుష్పరిపాలనను కన్న ప్రస్తుతపరిపాలనమే యుండవలెనని
తలచునెడల కాంగ్రెసులోగాని స్వరాజ్య సేవలోగాని యుండ
వలెనని తేలు. మనవారల దుష్పరిపాలనను సహించలేనియెడల
స్వరాజ్యమును పుజేయవలయును. ప్రస్తుత విశ్వంభలములనుండి
తెప్పించుకొనవలయును. ఏమియు కష్టములేకుండ తప్పులు లేకుండ
జేయు నేర్పుపరిపాలనను జేయవలయును. హిందువులైన మహమ్మదీ
యలైనను క్రైస్తవులైనను యెవరధికారములో నున్నప్పుడు
వారి దుష్పరిపాలనను సహించవలయును. ఇట్టికష్టము జున్న
వికా? ప్రస్తుత పరిపాలనమే యుండవలెనన్నవో నీవు స్వరా
జ్యమున కర్హుడవుగావు.

హిందూ మహమ్మదీయమైత్రి

ప్రతివారము యిచ్చు యు 2 కరెన్సీ నో క ర షా ట్టు
కుకొనువాడు నైతము హిందూమహమ్మదీయమైత్రి లేనిదే స్వ
రాజ్యము బాంధవాలమని అంగీకరించుచున్నాడు. పంజాబులోనో
కరెన్సీ నో క ర షా ట్టుకు హిందువులను మహమ్మదీయులను
గూడ హిందూమహమ్మదీయమైత్రి లేనిదే స్వరాజ్యమునుబడయ
జాలమని అంగీకరించుచున్నాడు. ఏదే యిలాలోపలనే అన్యోన్య
సంఘర్షాయమునీకడవలెనని వారు కోరుచున్నాడు. అంతు
లకు ప్రస్తుతపరిపాలన ముండవలయునా? కులతాత్మ ప్రవర్తిం
పబడి పూర్వపూరుకము లన్నియును మరలను కచ్చుచున్నది.
శీరమొనర్చుకమహమ్మదీయులు తమ తెట్టికమును గనుగొను
చున్నాడు. కుడిదొంగిని లాభములేదని హిందువులను గ్రహిం
చుచున్నాడు.

ఇట్టిరీతి పంజాబునివాదము బయలుపరిసరి. దక్షిణాగ్రమును
గూడ పంజాబులోను అగ్రాలోను జరుగు అల్లడలు తల్లడిల్ల
జేయుచున్నవి. మలబారులో అల్లడలు బయలుపరిసపుడు
కు న ము వాని లో నెట్టి సంబంధములేక వేరుగ నుండ
వలెనని గాంధీమహాత్ముడు చెప్పెను. అట్లే యిప్పుడు
గూడ యీ పున్నకాల్ గా సమయములో మీరు పం
జాబుమాటగాని, హిందూ మహమ్మదీయ సంఘర్షణలు జరుగు
మరియొక స్థలముమాటగాని తలపెట్టగూడదు. ఈ రాష్ట్రములో
కాంతముఖినివిధమును ప్రబలజేయుటకు మార్గము ఆ తర హిందూ
స్తాన వార్తలను విజలపడడ చెప్పులలో దూదికుక్కుకొనుటలే.

మతాంతరీకరణము

మతాంతరీకరణముల కలన కొందరు ఆంధోళన చేర్చు
దును. కొందరికి అవసరము కాదా యని చెప్పించుచుండురు. పం
జాబులో మలబారుమాటయే, మలబారులో పంజాబుమాట
యే వినిపిండు చిత్రముగ నున్నది. ఇదివరకు మహమ్మదీయులగు
నున్న వారు హిందువు లగుటకలన హిందూజాతిబలమునున్నద
ని చాలుమంది హిందువులు భావించుచున్నాడు. కాని యాపని
బ్రిటిషు పోలీసుస్టేషను రక్షణ కేంద్రం జరుగుచున్న
దను నీర్దురు గమనింపవలయు నని నేను కోరుచున్నాను.
పోలీసు స్టేషను అల్లడలు జరుగుటకడ అవసరకాలము యీ
పని మనము జేయగలము. పోలీసు స్టేషను మహాత్ములు అల్ల
లకు రాచిచ్చమును కుద్ధికార్యమును అపివేయవలసినదే. ఈకుద్ధి
కార్యములను అల్లడలు జరుగునని భావించి మేజిస్ట్రేట్లు అపి

వేయమని ఆ తరపున నీవో అపివేయ కుది యుండును.
పోలీసు స్టేషను మేజిస్ట్రేట్లు యొక్క అనుభూతిలన నేను
కను హిందూమతమును బలపరచుకొనుచున్నా మని మీరిపు
డంగీకరింపవచ్చును. ఇది అసహాయోద్యమమో ఇదిమతమో
నిలబడు మతాంతరీకరణములకలననే మరము బలపరచునని
మీరు భావించుచుకొనవలయును. ఇంతవరకు యెట్టి అల్లరి
తేకుండ మానముగ హిందూమహమ్మదీయ మతాంతరీకరణ
మత నిజమైనదని నేను నమ్ముచును గాంధీమహాత్ముడు ప్రారం
భించిన నిర్భయగు మతాంతరీకరణ భావము
నే నెంతయు ప్రశంసించెదను. నేలకుజేలు మహమ్మదీయులు
తమ తమ వరముల ననన్వీయచున్ను, వారలను గాంధీమహా
త్ముడు హిందూమతమునకు మార్చెను. హిందువు లనేమిట తమ
మతమునే బట్టియుండినను, చార్లెస్ తాత్మదను మహాత్మా ఇస్లా
మునకు మార్చుకొనెనని నేనంగీకరించెదను. ఈ మతవైమర్యము
లు, ఒకే తప్పును చేర్చుచున్న కలన కచ్చుటకలన, నిజమైన
మతాంతరీకరణములు గాంధీమహాత్మునియే, మహాత్మా
యనన వలయును.

విప్లవప్రదేశమున కాలి

ఈ రాష్ట్రములో మహమ్మదీయు లధికముగ నున్నాడు.
వేరేవేర అధిక శీతమునకు మూలాధానము. వారే వ్యవసాయ
దారులు, కల్యాణ, యితర ప్రజాపోషకులు. మనము సుఖముగ
నుండవలెనన్నవో హిందూమహమ్మదీయులు అన్యోన్య సహృ
దయులు గల్గియుండవలయును. నేను తెండుముడు గభ్యములను
గ్రహింపవలసినదిగా మిమ్ములను గోచెదను. ఇంతకుండి వహ
మ్మదీయులను యింకొకచోటుకు బోవునటుల జేయవలయు.
ప్రభుత్వమువారి తంతమంది అందహాసులకు బంపినను యెండ
రను తిరిగిసినను యీ జాతి సంతరింపజేయవలయు. మానీషిలు
జేగలు విడిచిబోవునటుల జేయుటకు యెప్పటికిని తరకాదు.
ఈ విషయమును మీ రంగీకరింపవలయును. ఇంకొక విష
యము బ్రిటిషు ప్రభుత్వము మిమ్ముల రక్షించుటకు సర్వ
కాలము నిచట నుండవచ్చు. మీరు బ్రిటిషులను, మీ కిల్లు
బ్రిటిషులను, బ్రిటిషువారలు మీలో కాలి గుడుచుటకు
యెల్లకాలము నిచట నుండరు. కావున మనము సుఖముగ జీవించ
వలెనన్నవో హిందూ మహమ్మదీయులు విశ్వతన తేజాత్మ
కొనవలయును. ఈ విషయమున గత సిద్ధము మీరు పాఠము
నేర్చును. మీరు నిజముగా కష్టములో నున్నపుడు విదేశ ప్రభు
త్వ మెట్టిసాయమును జేయవలయు. ఒక గొప్పలాటి జరుగు
నపుడు ప్రైవేటుగాని ఆ య న ప్రైవేటు గాని సాయ
మునకు రానేరావు. ఒక వేరే కచ్చివను కుడుకుచ్చి కిక్కిరింపు
లేక కుడిదొంగినుటకో యిచ్చియును. కాని మిమ్ములనుగాని
మీ సోదరీయములనుగాని రక్షించవలయు. ఇట్టి కష్టముల సంతో
షమేమియు నుండవలయు. ఒకసారి కచ్చి హిందువులనో,
మహమ్మదీయులనో కిక్కిరింపు తెల్లరికా యని యింకొకసారి
చిచ్చుకొనవలయు అల్లడలు జరుగుటకడ నుండవు. విదేశయు
లుకచ్చి తప్పుజేసినవారిని కిక్కిరింపు తెల్లరికాదు వారల రాక్ష
ములు మరలకొచ్చును. మీరును మీ సోదరీయములకు మరలక
దురకొచ్చుదును. కావున అన్యోన్య చేరు యొక్కదిన నేను సుఖము
చేకూడను. అందరను ప్రేమించుచు మంచిగనుండి, యితరుల
తెట్టికని జేయకుండ నుండవలయును. ఇంకొక విషయము నిర్భయ
తరాక్రమము కలన స్వీయగౌరవతేజమును జేసికొనుచుండ కు
యును. ధైర్యమును అంగబలము నున్నయెడల యేరిని, భయపడ
వలెననితేను. కావున సోదరులారా, సోదరీయములారా, విదేశీ
యమైత్రినికలి, విదేశీయరక్షణనుపోనాడి, ప్రేమచేతను, బల
ముతేతను బలమును సంపాదించుకొని సుఖమును బొందుదు.

ఉపసంహరము

ఇంతటితో నేను అపివేసెదను. ఇంకను విషగోచరమైన
జోకలుగాదు జెప్పెదను. ఇందరంటేయెట్టి విషగోచరమి,
మహాత్ముని పుత్రుడే మిచెప్పువో
విషగోచరమే అయిననుదే కొంతకడి యుక్తమనియును మీరు
ఓర్పుతో విన్నందులకు వుండవలయు. ఏదే కాంగ్రెసుభనమును
చేకూర్చుదరి మార్గము నేను నమ్ముచును. మీలో ప్రచారకులు
బయలుపరి జేయుటకు పోవలయును. మీరు హిందువులను మహా
మ్మదీయులను చాలకష్టముల బొందిరి. మానీషి సోదరులకుతో
డు హిందువులు గూడ రంధల కొలది జేయబ
డు బోవలయును. మీరు గయ కాష్మీర మాను సా
రము దబ్బుకు కనుకజేయచు, ప్రచారకులను జేర్చుచు, వా
లంటిలను సమకూర్చుచు, పుజేయించుండిన యెడల కానన
సభా బహిష్కారాంకోళనతోగాని, పోలీసు స్టేషనులకు
తెచ్చుటతోగాని ప్రకృతియే అక్కరలేదు. మీరు ఓర్పుతో
నిష్ఠింతులకు మరల కుండము లన్నియునున్నాను.

మంచి తరుణము!

త్వరము!!

ఆ మూ ల్ని

గంధములు

15-5-1923 వరకు మాత్రమే

ఆంధ్ర గంధాలయములకును

దేశీయ వైద్యులకును మాత్రమే

నగము వెలలు

ఆంగ్లము వైద్యులకొరకు రూ. 4-0-0 సగము రూ. 2-0-0
ఆంగ్లేయముగ గుణదిగి రూ. 3-0-0 ,, రూ. 1-8-0
ప్రసిద్ధాంగ్లేయముగ యొగములు రూ. 1-0-0 ,, రూ. 0-8-0
ప్రసిద్ధాంగ్లేయముగ అంగ్లేయము రూ. 0-12-0 ,, 0-8-0
సంపూర్ణరామాయణము 8 అంశముల } రూ. 1-0-0 ,, 0-8-0
ప్రసిద్ధకావ్యము }

అమృతపున

రూ. 0-12-0 ,, 0-8-0

(బంగారినవలకు తెలుగు)

నేతుబ్రదర్సు, మైసూరు,

మద్రాసు.

నోటీసు

మద్రాసు, మాంట్యూరోడ్డులో 185వ నెంబరు
భవనమునందు మూ బేషధ కాలకు ఒలిఫోను
వనలికూడ ఏర్పాటు చేయబడినది. కాన మాతో
పనియున్నవారు మా హెడ్ ఆఫీసుకు ఒలిఫోను
చేయ నవసరములేదు. 1164 నెంబరును పిలువ
వలెను.

మేనేజరు

ఆంధ్రాయుర్వేదిక ఫర్మసి లిమిటెడ్

మీరు

దేహరోగ్యవిషయాభివృద్ధి

తెలుపు

కామశాస్త్రమును

పుస్తకమును కవి, విని, చూచియుండురా

లేదా,

ఇప్పుడే మాకు వ్రాసిన లేఖలవలె

ఖర్చులు లేకయే పంపెదము.

వికాసము:-

ఆతంకనిగనా బేషధాలయము

28 రాజ్య, మద్రాసు.

Vital Essence of Life.

The discovery of the most Potent Natu
ral remedy. The Essence of Life is a blessing
to the suffering humanity. All ailments acute
chronic, obstinate, so-called incurable and
those given up by the doctors and physicians
as hopeless are guaranteed New Life, Positive
Cure, Radiant Energy, and Perfect Health
through smelling of this Marvellous Essence
Price for a month's use Rs. 2/6. Order must
accompany the remittance and history of the
ailment.

Guddanti Seetharamiah, B.A., (U.S.A.)

Sole Agent, Perala, Chirala Post,

GUNTUR DISTRICT

సుప్రసిద్ధినిభిలభారత వర్షియ వస్తుప్రదర్శనములలో నొసగిన బంగారు పతకములు

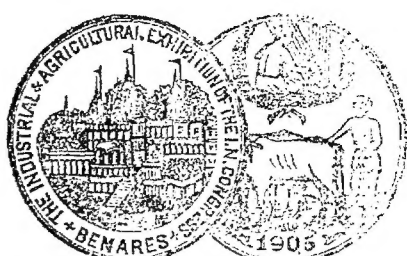
పూనా 1917

బొంబాయి 1904

కలకత్తా 1907

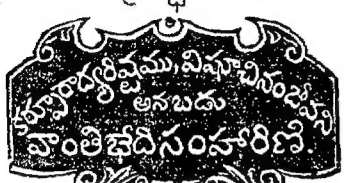
గవ్వాలి 1905

కాశీ 1906

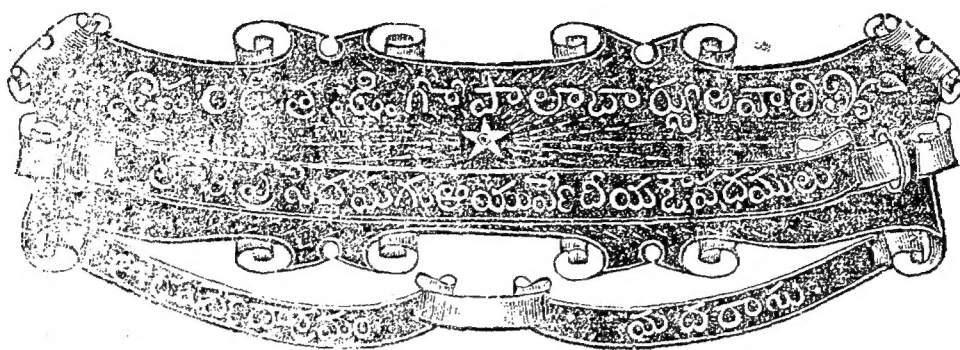

కలరా - కలరా

లోక ప్రసిద్ధిగాంచిన

కెట్టు 1-కి 0-12-0

వేగు - వేగు

లోక ప్రసిద్ధిగాంచిన

కెట్టు 1 కి రు 2-2-0

అబలాసంజీవని (యువతులగు స్త్రీలకు సంభవించు మూర్ఛలకు సిద్ధాపదము)

పరిమళమైనది కారములను బలపరచును, కాళ్ళచేతులకు కలుగు కండములను తగిలి బిక్కిరి అగుట అపసారలోకమును గుండెలు కొట్టుకొనుట పొరిపోవుట కడుపులో సంకటము నుట దయ్యముటైన దానివలె పరుండుటను అతలి లేక పోవుటను మూర్ఛలకు కడుపులో బంతివలె తిరుగుట మాన్పును, వైద్యానుగ్రహం గర్భిణీ స్త్రీలకు కూడ నుపయోగించవచ్చును. దీని వెల బుడ్డి 1 కి 1-12-0

భృగువటి

శైగరోగములకు సంజీవని

మూత్రమార్పణముండి చీమవలె గ్రునించుచుండెడి కెల్ల శైగ, పచ్చశైగ, రక్తశైగ, నీరుచుడుట శాశ్వతము మూత్రము బొట్టుబొట్టుపడుట మాటిపటికి మూత్రము నము చేయుట పొత్తికడుపు నరములు విగతములు మూత్రము కచ్చినట్లు అనుమానము గావుండుట యిటువంటి లక్షణములు గల శైగరోగములు మొదలంటి నివర్తిచేయును. దీని వెల బుడ్డి 1-కి 1-12-0.

ప్రమేహభంజని

మధుమేహము బహుమూత్రము అను మూత్రవ్యాధులను బోగొట్టి ఎట్టితాపస్థూనైనను రోగికి శ్రమ నివారణమును కలుగజేయుటకు సిద్ధముచేయబడియుండు నిరుపదవశరము నిశ్చయమునైన మందు ఇది అని ఈ యావదములను గుణముగాంచిన గొప్పవారసేవలు కృతజ్ఞతా పూర్వకముగా నొప్పుకొనుచున్నాడు. 10 రోజులందు రు. 3-0-0

వృష్యయోగ

ధాతువులను శుక్రమును బలపరచుచు విద్యార్థులను బలపరచుట మిక్కిలి బలమనియును ధాతువులను వృద్ధిచేయుట యందు అమోఘమైనది. మొదడుట బలమనియును. స్వప్న స్థలములను నిలుపును. శుక్రవృద్ధిచేయును. శుక్రదోషములను పోగొట్టును. నరములను బలపరచును నపుంసల దోషములను అపుచేయును. రక్తమునకు, మాంసమునకు, ఎముకలకు మంచిబలమనియును. దీని వెల 1-కి రు 1-4-0

మాతులుంగ రసాయనము

గర్భిణీ స్త్రీలకు సంజీవని

గర్భిణీస్త్రీకి గలుగు వాంతులు, వెక్కిళ్లు, బలహీనత, పొమరితము, అజీర్ణము, కలనోష్ణి, చిక్కిపోవుట, ఎడమ ప్రక్కన నరములు భాధించుట హృదయము కొట్టుకొనుట, చిక్కిళ్లుకండ్లులానికీపోవుట అన్నియు మాయము చేయును స్త్రీలు గర్భముధరించినది మొదలుకొని ప్రసవించువరకు విడువక నేపించిన ఎట్టిభాద కలుగక నుభవనము చేసెదరు. దీని వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-12-0

సిద్ధగంధక రసాయనము

కుష్ఠవ్యాధులను శాంతిపరచుటయందును రక్తశుద్ధిచేయుటయందును దీనికింగల ఆత్యంతఫలము గుణమునబట్టి చర్మవ్యాధులు కొద్దికోజు వీ యావధము నేవచే నివారణమగును. 7 దినములుందు రు. 3-0-0

చ్యవనప్రాశన

ఉబ్బసము దగ్గులను తీయదగ్గులను సామాన్యపు పొడి దగ్గులను రొమ్ముకడికములను కప్పుచు కాస్తగానించుటను నివర్తిచేయును రొమ్మునకు పూసివెట్టులకు బలమును కలిగించును. తీయరోగ లంతికివారికి సమానపుష్టిని కరీరమునకు కల్పిం గలిగించును. వాఱురు వృద్ధులుగూడ నేపించవచ్చును. దీని వెల 1-కి 3-0-0

జంబీర రసాయనము

నోట నీళ్లుగుట, తలతిరుగుట. రొమ్మునోట్టి రొమ్ములోమంట, కడుపులో త్రిప్పట, వాంతియగుట, పసరు వెళ్లుట ఈ మొదలగు వైకృచ్ఛికారము మిగుల మంచిది మరియు వైద్యాజ్ఞములకు మిగుల గుణకారి. వెల బుడ్డి 1-కి రు. 0-10-0

ఆశోకవటి

ఋతుకూలము బోగొట్టుటకు గర్భిణీయమైనది. ఋతుకూల ముట్టుబట్టును మాన్పును ఋతురక్తమును బారిచే యును. శ్వేతరక్త మనుమలును దూముచేయును. గర్భాశయవ్రణములను నాన్పును. గర్భసావధనలోపములను రావచ్చును. గర్భాశయమునకు, బలము నిర్మూలక, రక్తదోషములను నిర్మూలముచేయును. ఈ యావధరాజము చే సర్వసంతానమునకు ఆమృతమువంటిది. దీని వెల బుడ్డి 1-కి 0-14-0

రక్తశోధక

సవామేహములచేతను రసాధములచేత యింక ననేక కారణముల చేతను చెడిపోయిన రక్తమును శుభ్రపరచును. కడుపులు, చీడ, తావర మేహపొడలు మొదలగు వానిని నిర్మూలముచేయును నోటిపూతలను అపుడప్పుడవచ్చు కండ్ల కలకలను బోగొట్టును. వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0

నారాయణ తైలము

కడువారములు, చచ్చువారములు, కళ్ళనొప్పులు, వాపులు రోగివారములు వారిసామాన్యనొప్పులు దీనిని పైకె రుద్దుట చేత నిర్మూలమగును. దీని వెల బుడ్డి రు. 0-14-0

సిద్ధకూల సంజీవని

కూల నొప్పులను చిరకాల అజీర్ణములను, వాంతులను బోగొట్టును. మెడ్డిపక్క గలుగు కాగళ్లుకూల కిదితే కూలమువంటిది. అజీర్ణములను కూలము పోగొట్టి కరీరమును రక్తమును పెంచును. దీని వెల బుడ్డి రు. 0-14-0

ప్యాకింగు పోస్టుఖర్చుప్రత్యేకము క్యాటలాగు ఇనాం

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యగారి
ఆయుర్వేదాశ్రమము
41 అచారప్పనోపేధి. జి. టి. మదరాసు.

తంజివిలాసము
పండిట్ - మదరాస్.

త్యక్తము!!

గవర్నరు మంతు అనుమతిపొందినది.

మించిపోవును!!

మొత్తము 3300 టిక్కెట్లుకు 315 మాత్రమేయున్నవి

మీ అదృష్టము

టిక్కెట్లు రు 5 లు మాత్రమే.

తెలిసెదరుము

17-6-1923 తేదీన లాటరీ కలపబడును.

కృష్ణాజిల్లా ఏలూరు సెక్షన్లలోని సాతాలూరు మ్యూనిసిపల్ సెం 148 రు.ల రెండవసారి మేడల్ అవార్డుల మీద వీలవాలి టిక్కెట్లకు 17-6-1923 తేదీన ఏలూరు/పునమందరమున గొప్ప ఉత్సాహము, మర్యాదలతో వారి సమఖమున లాటరీ జరుగెను. లాటరీలో గెలుపొందినవారికి వెంటనే తెలుపబడును. విద్యుత్ వారిస్టంట్లకు టిక్కెట్లతో క్రమమైన దస్తావేజు ప్రామాణికమున రిజిస్ట్రీ చేయించి కోరెను. 5. కావలసినవారు పేరు, విలాసము స్పష్టముగా (వాసి టిక్కెట్టు 1-కి రు. 5-00) వారి నామం కున్నాయర్హుల చేసినయెడల వెంటనే టిక్కెట్టు తిరుగుటపాలా పంపబడును. 10 టిక్కెట్టు ఒకసారి కోనువారికి టిక్కెట్టు కమిషనుగా నివ్వబడును. 6. పోస్టుఖర్చులు తప్పనిదీ జవాబు యివ్వబడును. టిక్కెట్టు ఈ దినము విలాసమునకు ప్రాసిన దొరుకును.

ఏలూరు

మాటూరి సర్వేకం, మేడహక్కుదారుడు.

1-5-2319

సంస్కృత గ్రంథములు - తెనుగులిపి

అనువాదములు - గ్రంథములు, అంగ్రేజీ	ఆంధ్రనిఘంటురాయము - ఆంధ్రనామగోళము
భాగవతపద్యములకు చిన్న పైజా అట్టబెండు 0 0 0	ఆంధ్రనామ గోళము (సాంబసిఘంటువు) కాలిక్ 0 0 0
మందరకాండము మూలము 16 పట. కిత్రనబెండు 0 0 0	" అట్టబెండు 0 0 0
స్తోత్రాక్షరము 1 వ-భాగము కిత్రనబెండు 0 0 0	రామదాసుచరిత్రము 0 0 0
డిటో 2 వ-భాగము " 0 0 0	డిటో కాలిక్ బెండు 0 0 0
డిటో 3 వ-భాగము " 0 0 0	కృష్ణచరిత్రము - మూలము మాత్రము 0 0 0
ప్రభుగీతి - మూలము మాత్రము, చిన్న పైజా 0 0 0	బాలరామాయణము డిటో 0 3 0
క్రీడిస్తు సమానసామస్తోత్రము, చిన్న పైజా 0 3 0	ఇంద్ర 0 0 0
డిటో సామాంతరము 0 0 0	కావ్యము " 0 0 0
	శ్రీవేంకటాద్రిస్వామీకీర్తనలు 0 0 0

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అందు కో., ఆనందముద్రాలయము, మదరాసు.

ARABIAN HAIR OIL

వెండ్రుకలకు దీనికి సమానమైనది లేదు. వెండ్రుకలను కృత్రిమము, పెరుగుకట్టు చేయుటయందు అసమానమైనది. వెండ్రుకలు రాలుట కలిగియున్న నిజమను, ఇది ఆరేరియాలో నున్న ఒక ఋషిశిష్యునిచే కనిపెట్టబడిన యోగము. ఒకవారములోపల దీని ఆద్యుతమైన గుణము తెలియును.

మద్రాసులోని డాక్టరు ఎస్. మధుసూదన్ ఎం. బి. ఆండ్ సి. ఎస్. వారి ఆభిప్రాయము:—వానద్రుకులన్ని కోసులలో నొకడు మీవాసన తెలుసును వాడిందున వెం (టు క ట రాలుట నిలిచినది) మతియు బాగుగా వెండ్రుకలు పెరుగుటకు సహాయకారిగా నుండెను.

ఎమ్. ప్రెస్టన్ టేవల్ మెట్రిక్టి నూటరై వై జరు మద్రాసు:— నాచేతను, నాస్నేహితు లనేకులచేతను మీ ఆరేరియానల వాసన తెలుసు వాడబడినది. దానియందు వ్యాధులను కుదర్చునట్టియు, మరల పునరుద్ధరికి తెచ్చునట్టియు ఆద్యుత గుణముగలదని నేను మాధిగా తెలుపుచున్నానని ప్రాసెరి.

డాక్టరు ఎస్. కె. మున్నేను, ఎగ్జిక్యూటివ్ యిట్లు తెలిపిరి:—ఆరేరియాన వాసన తెలుసునందు మంచి గుణముగలదని నేను నిజముగా చెప్పుచున్నాను. దానిని ఉపయోగించునట్టి స్త్రీలందరూ అది వెండ్రుకలను చక్కగా పోషించి, పెరుగుటకుతోడ్పడును గ్రహించెదరు.

వెల సీసా 1-కి రు. 1-4-0.

ARABIAN HAIR OIL Co.,
45, PETER'S ROAD
MADRAS.

అవసర దేశీయమహాభవన సభ

ఒక్క-మనవి

కాలగమనం దేర్చుకొని రెండుకక్షలకును, సఖ్యము కుదర్చుటకు ప్రత్యేక దేశీయమహాభవనము దేశ్యంతకసర మనియు, ఇవపుడును ఈ జీవుడుకట్టుకు యవసర దేశీయమహాభవన సభ దప్ప వేరొందుపాటుము గానరాదనియు, శ్రీయుతులు యర మిల్లి మంగయ్య, గజశిల్పి రామచంద్రరావుగారు, ఇటీవల నొక యాందోళనమును, బెంచుచున్నారు. వీరలే మొన్న భీమవరమున జరిగిన, కృష్ణగుండావరిజిల్లా మహాభవనసభయందు దియవసరబోయి మహాభవన సూర్యుని తీర్మానమును వెచ్చిరి గాని యిట్లు అధిక సంఖ్యాకులచే నిరాకరింపబడెను. దీనివలన జనబాహుళ్యము నకు, కాననసభా బహిష్కారమందును, గయాకాంగ్రెసు విధాన మందును సంపూర్ణవిశ్వాసముగలవని విశదమగుచున్నది. దేశీయన రెండుకక్షలేర్పడి, కొంపలు సులిపోవుచున్నవిమన, మొదటి నండియు నిట్టి భేదాభిప్రాయములే భారతదేశమున దుర్బలికి దెచ్చినవియు మున్నగు నిరత్యాచారచరణములతో నొక-లిజ్జావ నమును లిఖించిరి. కాని దానుప్రభుత్వలకుంటి గొప్పవాయకులు కాలగమనము జీలిపోయినకారణమున, గయాకాంగ్రెసువిధాన నిర్వహణమునకు గొంత విఘాతము గల్గినను, పరిస్థితులు వీరలూ భీతికొందునంత దుస్థితికొన్న దును రాజ్యావనివీలతో మనవిచేయు చున్నాను. భేదాభిప్రాయములును మహాత్ముని యసహాయో ద్యమప్రకాశి: యందు విశ్వాసమును ఏలబడింది నాయకుల హృదయ సీమలలో యావరించినవిగాని జనసామాన్యమును, దాక లేదనియు, ప్రజాభి. మహాత్ముని సందేశమే శిరమునదాల్చి నిర్వ ర్తి: యటకే యుత్సాహులై యున్నారనియు వెల్లువలకు పతాక సంగతులై (ప్రజలు చూపు యుత్సాహమును జబలపూర్వ వాగ పూర్వకములందు స్వరాజ్య ఆంధ్రనాయకుల పర్యటనాఫలిత మును మొన్న భీమవరమహాభవనసభా సమక్షమున జరిగినయెడల మును ప్రబలతొర్కణములు. కొలది దినములక్రిందకు కలకత్తా నగరమున (కపులచెరువు) నేనును నామితులును దర్శించినపుడు ఆయనయు (ప్రజలలో యుత్సాహ మావరియు) వాకలేదనియు మహాత్ముని కార్యనిధానమందు వాల్మీకివర్తక యాదరము గలద నియు దానుప్రభుత్వము ఒడిపోవుట సంతాపకరమయ్యెను, ఇ య్యది యంతయుపదవారి గా నెందనియు కక్కాటిం చెను. ఇది కాక గయాకాంగ్రెసు జరిగిననాటనుండియు దాను ప్రభుత్వము దమ నూతనశత్రుమునకు కట్టెలసమకూర్చి మహాప్రయత్నిములు గావించుచున్నను వారలెట్టి విజయమును గాంచుచున్నదియు మనము గాంచుచుంటిమి. రాష్ట్రమునకే మువ్వను నవ్వారో దప్ప యధిక సంఖ్యాకులు నూతనశత్రుమున గానరారు.

ఇప్పుడుదయించిన భేదాభిప్రాయములవలన మహాభవన సభ వాటిల్లిననుకొన్నను యట్టిపరిస్థితులు ప్రత్యేక జాతీయ మహాభవనసభలన జక్కబడునా యని యోచించవలయును. ప్రత్యే కమహాభవన సభ భేదాభిప్రాయముల నంధింపజేసి, ఇరుకత్తుల కును, వికృత్యము గూర్చుకొనగా? పుండోకపోట నుండిన, బే వ భ ము ను వే రొ క పో ప్రయోగించిన లాభమేమి? దా ను నె (హూ) లెట్టు లైన ను కాననసభలకు బోలయునని మూపుపుట్టు బట్టియున్నారు. గయాకాంగ్రెసు తీర్మానముల వీలవారితో సంకోచములేక త్విజాప్రాయముగా జూచుచున్నారు. గయాక్షేత్రమున మహా భవనసభ జరిగిన మరుసటి దినమునుండియే వీరలు, వీరతో సభా తీర్మానముల కట్టుబట్టి తామును తమ యనచరణలను, స్వరా జ్యమునను నామమునదాల్చి, కాననసభలకు బోవుటకు యత్న ములు సల్పబోడంగిరి. జాతీయమహాభవన ప్రతిష్ఠకు భంగము గల్గింప వీరలయితమును తెరచుటలేదు. అట్టి వీరలు, ప్రత్యే కమహాభవన సభా తీర్మానముల మాత్రము చాటింతురను నమ్మక మెక్కడ? కాననసభాతీర్మాన మచ్చట విజయముగాంపని యెడల, ఆ సభాతీర్మానమును వీరు చాటింతురు. ఆ అలవా దాను నగరమున ముడిబెట్టబడిన సంధి నియమానుసరిత కాననో ిర్వహణకు వలయు సాధనములు సమకూర్చు యుభయపక్షములు ను బాటు: డలయను గా. నూతనశత్రు యిట్లు గావించతోద్య దలేదు నరికదా. సంధి: ర్థిత కాలమునైయు కాననసభా ప్రవేశ యత్నములు విడనాడలేదు. దానినిట్టి, వారల మనంబులు కాన నసభా ప్రవేశమండే లగ్న చున్నట్లు గన్పట్టుచున్నది. వేరొక కార్యకర్తము వీరికి నుచించుటలేదు.

ఇతి చ గా, ప్రత్యేక మహాభవనసభ జరుగ ప్రయత్నిం చుటయు, త్విజాప్రయత్నములు వింపించుటయుగూడ యొకటి. ప్రత్యేక మహాభవనసభ గూడ కాననసభా బహిష్కారమే, విజయముగాంచుట భీతి వీరికి బాడుమయందోహతు. ఆకారణ మున నే దాను ప్రభుత్వము, ప్రత్యేక సభాప్రయత్నములు విర మించి యుండును. ప్రత్యేక మహాభవనసభ ప్రతిష్ఠకు నెచ్చు గానుటలో దానుగారొక విచిత్రవిధానము నూపించి యుత్సాహ: వేరొకరకు కలిబంధకముల కల్పించుచున్నది. గయా వీర: ప్రత్యేక మహాభవనసభ సమావేశమున కనుమతింప. వీర తీర్మానములకు చాటింతుట ను గలయే, ఎట్టులైనా కాభ

The Mysore Govt. Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd.
Head Office:—Life & Marriage Assurance Buildings, Mysore.
(The most progressive Life Office) Run on purely Indian Management.
Loans from Rs. 1,000 to Rs. 3,000 will be given without interest and without security to our 200 Personal Investment Bondholders every Year for every one Lakh of fully paid up Bonds.
HOUSES & LANDED PROPERTIES FROM Rs. 1,000 TO Rs. 5,000 WILL BE GIVEN TO OUR LIFE POLICY HOLDERS BY ADVANCING LOANS AT MODERATE INTEREST.
OUR INSURANCE POLICIES ARE AT LOWEST RATE OF PREMIUM NON-FORFEITABLE BEING AUTOMATICALLY PROTECTED.
FEMALE LIVES ALSO ENTERTAINED.
Management is Conducted on Strictest Economic Principles.
WANTED:—Confidential and Energetic Agents:—monthly allowance plus commission on Guaranteed business in unrepresented places.
For further particulars, apply to:—
THE HYDERABAD ECONOMY HOUSE, Messrs. P. K. RAU & SONS.
CHIEF AGENTS, HIZAM'S DOMINION CHIEF AGENTS MADRAS PRESIDENCY,
RAMAKOTE, HYDERABAD, (DECCAN.) No. 289, THAMBU CHITTY STREET MADRAS.

నగరపుట బోసలెనియే వీరి సంకల్పము. ఇట్లు మొన్న నెహ్రూగారుగావించిన ప్రసంగములను చరిత్ర గ్రంథమైనది. ఈయనకు కలుగుతున్న ముందస్తు దైవము రాజీవధుగుని కలం చుట పెరిగియున్నది. కానీ సాహిత్య ప్రపంచమున కనుబొమగాని నీ యుభయములకును సమాధానము కలుగుట యసంభవమని యు. నెహ్రూగారు - ఇట్లు కేవల మగ్రహణించి జెప్పియున్నాడు. కానీ సాహిత్య ప్రపంచమున వీరిని తీవ్రముగా కృషి సూచించునట్లు శ్రీమన్ రాజగోపాలాచార్యులుగా రిప్పుడే ప్రతిక్రియల బయోగింప మొదలుపెట్టిరి. మేము రెండవతేదిన కండిషనున సభ్యులగుట ఆచార్యులుగాను, ఎంతటి దృఢులు గోరినను, మెట్టి ప్రకల్పకవనముల బల్కినను ఓట్ట నిర్వహించి బోధించుచున్నది. రాజీవధుగునకు యాత్ర శ్రీ ఆచార్యులవారికి లేదు. దాను నెహ్రూగారు ప్రభువుల యాచరంగిక భావము కట్టుకొని, ప్రత్యేక మహాజనసభ జరిపి, యుభయకలుకును సఖ్యము గూర్చు నెం చుట కృతార్థులగుచున్నాము. ఇంకను ఇట్టి ప్రయత్నము జరుపును రాజీవధుని ప్రాబులములు కాట్టుకొని లాగుచుండ, మారబట్టి వేలాడునట్లుండును. కానీ సాహిత్య మోహమున దగిలి యందువారల సభలకు బోసలెనియే చుంచినది. మితవాద నాయకులకు వలె కానీ సాహిత్య నిరర్థకత వారలకప్పుడే తెలిసినచున్నది. తరువాత నెహ్రూగారు లుట్ట రాదు. శ్రీ రాజగోపాలాచారిగారు, ప్రకటన వంతులు గారు, శ్రీమతి సరోజినీదేవి, రాజేంద్రప్రసాదు, ఆస్సారీగారు ను గూర్చి కాంగ్రెసు జరిగినవాటినుండియు, సభ్యులు యును నెహ్రూగారు వారి యభిప్రాయము వినియోగించిచూచిరి. కాని కాంగ్రెసు లేకపోయినది. దాను నెహ్రూగారు, కానీ సాహిత్య బోయెనను దమకట్టును వీరలేదు. తుదకు ప్రాజములు విసిగి, రాజగోపాలాచారిగారు రాజీవులను విడనాడి, ఓట్ట నిర్వహించి ప్రచారముచేయ మొనరించినట్లు గన్పట్టుచున్నది. ఎట్లున సంగీతమును తెడవండి గాపాడవలెనో, చింతించుచు ప్రభువులకు గలదేని, సభ్యులదివరకే గుడిరియుండెడిది. ఆ ఆస్సారీ మున్నగువారల, సభ్యులకట్టును లిడివరకు ఫలించి యుండెడిది. కాంగ్రెసు క్రొత్తను ముట్టగొల్పి యైనను కానీ సభలకు బోస సభ్యులై యున్న వారలతో సఖ్యము గురుకు తెట్టుకొని సభ్యులు గురుకుకొనవలసిన ప్రత్యేకమహాసభ గావలెను.

ఇట్టి సభలకులలో ప్రత్యేకమహాజనసభ యెట్లు పో ద్వడగలదో తెలియుటలేదు. ప్రత్యేక జేతనుమహాసభ యన్న యెంతయో భవము కావలయును. కొన్ని నెలలు క్యరెడకాలల యును. అంతవరకును, ఆ కాంగ్రెసునుండి యేమి యూడి పడునోయని గుటకలు ముగించు జానుచుండుట యగును. కాంగ్రెసును ముందుగా మూలబనము. ఇదిగాక కాంగ్రెసునిభా నము బనికిరాదను వారలందరకు, ప్రత్యేక మహాజనసభ లేకడ జేయగలము. ప్రత్యేక కృత్తులకొరకై, ప్రజల తమ యభిప్రాయ ముల మార్పుకొనకాలము. అట్టి కాలము జెల్లిపోయినది. ప్రజలకు కానీ సాహిత్యమే మోహమావలయు లేదు. ఉన్నవన్న కట్టిపి కేసుతో వాటి నిరర్థకత వరిత స్పష్టమయినది.

అదియును గాక, ప్రజలలో మధ్య నూతనభావము బుద్ధుల ముని గూర్చియును బాతీయమహాజనసభా తీర్మానములు, జెందినవిచ్చింపుడే ప్రత్యేక మహాజనసభల యవ సరము. గూర్చి కాంగ్రెసు లిరి యెంతకాలమోగాలేదు. ఈ సభ్యులకలములో ప్రజల యభిప్రాయము తెల్లమార్పును జెంది నట్లు గన్పించును. మరియు కానీ సాహిత్య ప్రపంచము గూర్చియే ప్రత్యేక మహాజనసభ జరగవలయును గదా ఈ కమిషన్ ప్రజల యభిప్రాయము లనుమతమైన మార్పుజెందిలేదనుట స్పష్టము. కానీ సాహిత్య బహిష్కార మహాయోధ్యమనకు మూల స్తంభము కానీ సాహిత్య బహిష్కారమును విడనాడి, ప్రజలసహ యోధ్యమమును భూస్థాపనము జేయవలెను. ప్రత్యేకమహా సభ సమక్షమునను నియోగించి భుజుగును. ప్రజల సహ యోధ్యమ విధ్వంసమునకు వోట్లవచ్చుటకల్ల కానీ సాహిత్య ప్రవ కము నామోదించినగాని, యెత్తిభా నిర్ణయమును దాను తప్పు కులు బాటించరు. గానీ ప్రత్యేక మహాజనసభ నిర్వరకము. ప్రత్యే కమహాజనసభ సలహా ప్రకటించుటయు, ఇట్టి మహాసభ యు భయపడుముఅను నె న్యాయునిదిర్చి కనకాభిషేకము జేయు నని, గుటకలుముగించు గూర్చి యుట్టించె, కానీ సాహిత్య బోవువారల బోసలెని, నిర్వహణకార్యక్రమము బూర్తిగావించుట కానీ సాహిత్యమునకు దిగుప్రయోజముల కల్గు యు యెంతయు బాధగూర్చును ఆ వారల లండనును, రిజిస్ట్రే యెట్లు విల విడనాడి కాంగ్రెసుగమును దిగునెనెల ప్రజలలో యుత్సాహము ద్వీకరికృతమగును. ప్రత్యేక మహాసభలను భవకృతము గుట్టుండల్చి యుత్సాహమును కాలము కృతాయ గును. త్యాగ కాంగ్రెసుమమునకు భంజన వాటిల్లును. ప్రజలు తెలిసిన ఫలమైనను దక్కదు.

వేలూరి సత్యనారాయణ.

ఫివరం 10-5-28.

ఓ! నైకిల్ వ్యాపారనులా!!

నిజముగా సరియైనవారకు సరియైన వస్తువును కొనుటకు యుష్టమగువారు తమనామక దిగువ తెల్ల పబడిన కంపెనీకి వ్రాయుడు లేక తెలిపాను చేయుదు.

దక్షిణ హిందూదేశముందు అంతటను పైకిల్సుకు, నాటి పరికరములకు ప్రసిద్ధి చెందిన వారు.

ఇంగ్లీషు నైకిల్ అందు, మోటారు
ఇంపోర్టింగు కంపెనీ,
9, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

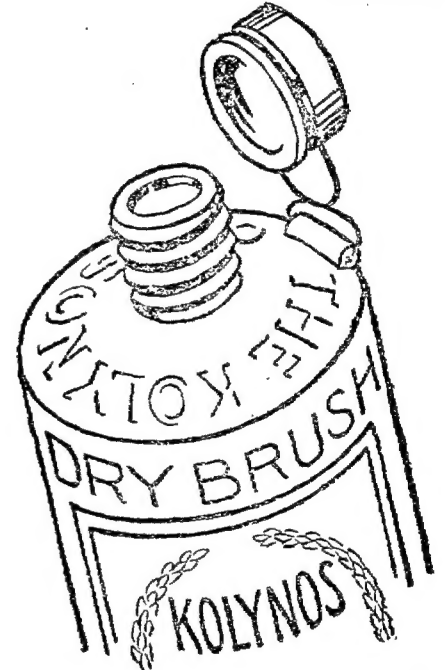
మహాభగవదనుపిహిత

ఇది యొక గొప్పనాడీగంధము. మహాభగవత్ వ్రాయబడినది. దీనియందు ప్రతిమానపు యొక్క భావమును ఆయా లాగముగా చక్కములతోగూడ వ్రాయబడియున్నది. జన్మసంకల్పము, తాపము, జనకాల ముడియును. జాతకవంధలి యావంపించిన యెడల, కావలసినవారికి వి. పి. గా పంపించెదము. శ్లోకములు తెలుగు అర్థంతో సహా వ్రాయబడు గు రి. 0-0 4గును. అర్థంతరములేని వారికి రు 2-0-0 మాత్రమే.

ఆకెళ్ల వేంకటేశ్వరస్వామి, 'దైవజ్ఞుడు' గోపాలపురం కొత్తపేటపొస్త, గోదావరిజిల్లా.

శ్రేష్ఠమైన ఒక వస్తువు

కొలిసిన్
డెంటాల్ క్రిము
ఒక డబ్బాలోవేసి
మూతవేయబడి
యున్నది

కొలిసిన్ ఒక శ్రేష్ఠమైన డెంటాల్ క్రిము. గమక నే మేము దానిని ఇంకను బాగుగ ప్యాకప్ చేసి పంపుటకు నిర్ధాని చేసికొంటిమి.

ఇప్పుడు యిచ్చుటనే ఒక డబ్బా ఒక మూతతో సహా యున్నది. మూత కొలిసిన్ గొట్టమునకు కట్టబడి యున్నది. అది పోగొట్టిపోదు; క్రిందపడదు, కాలము హాడివచ్చును. శ్రమయుండదు, క్రిము చాలకాలమువరకు బాగుగ నేయుండును.

గొట్టమునకు మూత కట్టబడియుండుటట్టి కొలిసిన్ నే మీ రెప్పుడును మీ మామూలు వర్తకుని కద్దనుండికొనుడు.

KOLYNOS

డెంటాల్ క్రిము

THE KOLYNOS COMPANY
New Haven, Conn., U.S.A.
Representatives for India:
MULLER & PHIPPS (INDIA) Limited
Madras Bombay Calcutta Karachi Rangoon

విశాఖపట్టణముజిల్లా జాతీయోప సంఘము

1923 సం॥ నూతన ప్రథమ సమావేశము

6-5-23 తేదీన శ్రీయుత భ. వి. యజ్ఞనారాయణశర్మ గారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగినది తీర్మానములు:— నిబంధనలు— ఆధ్యక్షుడు జిల్లాసంఘముతో సంబంధించిన అన్ని పనులు సరిగా జరుపింట్లు చూచుటయు, సంఘకీర్తి లోపము కలుగకుండ గను సంఘసభను సప్తమకకుండగను కనిపెట్టుటయు, అన్ని పథలమును అధ్యక్షతకహించుటయు, సంఘములచేయు తీర్మానములకిందను కార్యదర్శిగాని సహాయకార్యదర్శిగాని, మదియే యితర ఉద్యోగిగాని చేయుకార్యమును తన యిచ్చకచ్చి నవ్వడు తనకిచ్చేయటయు చేయించుటయు అధ్యక్షుని యధ్యక్షమట. ఈయన కార్యస్థాన ముండు గ్రామముననే యుండవలెనని నిర్బంధములేదు. (2) ఉపాధ్యక్షుడుకూడ కార్యస్థాన ముండు పట్టణముననే యుండవలెనని నిర్బంధములేదు. ప్రచార భాగము తగిన యేర్పాటుచేయటయు, ప్రచారకుల బిల్లులు పరిశీలించి అంగీకారములేదు తియ్యటయు జాతీయపాఠశాలలు పరిశీలించి చేయవలసిన భవనసహాయమును నిర్ణయించుటయు, అధ్యక్షున కవకార్యాలేనప్పుడు ఆయనచేయు పనులన్నియును చూచుటయు ఈయనధర్మమే. (3) కార్యదర్శి అన్ని తాలూకాలోను నీకి సంబంధముండును. అన్ని బిల్లులును, ప్రచారకుల పనికిప్పు, వీరికల్గిన జిల్లాసంఘమువారి ఆమోదమునకులొబడి ఆమోదించబడవలెను. తక్షణము 1 వ, తేదీలోగావచ్చు బిల్లులన్నిటి మొత్తమును, బిల్లుచేసి 3 వ తేదీలోపుగా కోశాధ్యక్షునకు పంపవలెను. నెలవధ్యనకచ్చు బిల్లులు తమకుచేరిన తేదీ మొదలు మూడుదినములలోగా కోశాధ్యక్షునకు పంపవలెను. కార్యస్థానముల కగు మామూలుకర్షులుకప్పు జిల్లాసంఘమువారి తీర్మానములేనదే పదిహేనులకు మించిన యేభిత్తును కార్యదర్శి చేయరాదు. జిల్లాకార్యదర్శిగద్ద పదిహేనులకు నిలువ యుండవలెను. రాష్ట్రీయసంఘముతో సంబంధించిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరము అన్నియు కార్యదర్శిబాధ్యతవై సహాయకార్యదర్శి సహాయమునై నెరవేర్చబడవలెను, వివిధభవనములలో

సభలు జరుగునప్పుడు సభలకు వెళ్లుటకు కార్యదర్శికు కచ్చులు ఈయబడును. ఈ నిబంధనములముగా వెనుకటి 14 నిబంధన రద్దుచేయబడినది. (4) సహాయకార్యదర్శి ఈయన కార్యస్థానమున తాలూకాలో సంబంధించిన లెక్కలన్నియు స్వంతబాధ్యతవై జరుపవలెను. కార్యస్థానమునను దుచరాధికార తటినగూడ సహాయకార్యదర్శియే బాధ్యతహించవలెను. కార్యదర్శి గ్రామమునలేనప్పుడు ఆయనచేయు కార్యములన్నియు సహాయకార్యదర్శివే భావించవలెను, జిల్లాసంఘసభ్యులు ఉత్తరములు మూలముగాగాని ప్రత్యక్షముగా కార్యస్థానమునకు వచ్చిగాని కోరినభోక్తలను, వెంటనే, కార్యదర్శిలేనప్పుడు సహాయకార్యదర్శి వినియోగముగాగాని వాఙ్మూలముగాగాని సభ్యులకోరిక ననుసరించి ఈయవలెను. కార్యస్థానమున నొక ప్రత్యక్ష పుస్తకముండవలెను. వీరిగద్ద రూపాయల కచ్చున కాని మొత్తము కార్యస్థానము ఖర్చులనిమిత్తము నిలువయుండవచ్చును. (5) కోశాధ్యక్షుడు జిల్లాసంఘపు సాయంత్రము కోశాధిపతి ఈ సంఘముచేరితి కో ఆపరేటివ్ బ్యూరింగ్లో చేసి, కార్యదర్శిగద్దగ్రంథముండిచ్చు బిల్లులమొత్తమును వెంటనే బ్యాంకి లోనుండితీసి కార్యదర్శిగద్దమచ్చు దానితో సంబంధించిన లెక్కలను బాగ్రత్తపెట్టుచుండవలెను. (6) ఖద్దరకాభాధ్యక్షుడు ఈయన జిల్లాసంఘమువారిచ్చు గ్రాంటులను ఖద్దరుపనిక్రింద వినియోగించుచు, సరియైన లెక్కలనుండుచు, మూలభవనమున లోటురానీయరాదు. పీరుచేయుపనులలో ప్రధానకృష్యము ఉత్పత్తిచేయుట ఖద్దరుసమీపించుట జిల్లాసంఘమువారిచేతను గాష్ట్రీసంఘమువారిచేతను, తయారుచేయబడిన నిబంధనలకు మించి ఈయన ప్రవర్తించరాదు. ఖద్దరు పనికిల నచేసి యోగ్యతాపత్రముల నీయవలసినచిక్కప్పుడు కార్యనిర్వాహక వర్గమువారి సలహాలనుపొంది చేయవలెను. (2) వైసదహ రింపబడినవా రందరును జిల్లాసంఘపు టుత్తరువులకు తీర్మానములకు లొబడి యుండవలెను. ఇదిగట్టు వేతనము పుచ్చుకొని పనిచేయుచున్నవారి వేతనములు వృద్ధిచేయుటకును, తగ్గించుటకును, వారి స్థానమున కొత్తవారిని వేయుటకును తీయటకును గల యధికారము జిల్లా సంఘమువారిదే యైయున్నది. ఒకకొనెనొకరు చేసికొను ఫిర్యాదుల విచారణాధికారము తీవ్ర ఆధికారము కూడ జిల్లాసంఘమువారిదే. ఇందు మూలముగా

వెనుకటి 20 నిబంధన రద్దుచేయబడినది” క. వేం. సత్యనారాయణమూర్తి ఉపపాదకుడు 6-5-23:— 3 వ నిబంధనరద్దు కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు తీర్మానించు కార్యముల నాచరణలో పెట్టుబాధ్యత కార్యదర్శిపై యున్నది” అను సవరణతో నామోదించబడినది.

(2) “వోడవరం వంచమపాతశాలకు ఒట్టుక్రింద నియ్యటకు వారి దరఖాస్తుపైని రు 25-0-0 అంగీకరించడమొనరి.

(3) “సంఘములో తీర్మానించబడిన తీర్మానములు రెండుసభలు జరిగినపైని గాని ఈలోపుగా కర్చుకు తీసికొని రాకుండదు” ప్రాత నిబంధన రద్దు.

(4) జిల్లా సంఘమునకు:— 1 ఆధ్యక్షులు - శ్రీయుత గొప్పల శ్రీనివాసరావుగారు. 2 ఉపాధ్యక్షులు-శ్రీయుత, మారాచుండ్రికాశ్రీగారు. 3 కార్యదర్శి వ. య. మందరరావుగారు. 4 సహాయ కార్యదర్శి. 5 కర్షణ దైర్ఘ్యం వెండును, మ. కోదండరామస్వామిగారు. 6 కోశాధ్యక్షులు- మ. బంగారయ్య పంతులుగారు, ఎన్నుకొనబడిరి.

(5) జిల్లా కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులు:— 1 శ్రీయుత జగన్నాథ గుప్తగారు. 2 శ్రీ పాదవేంకట సూరయ్యగారు. 3 జయంతి ముప్పారావుగారు. 4 క. వేం. సత్యనారాయణమూర్తిగారు. 5 పాలకోడేటి భవంజయ్యరావుగారు. 6 కేశుగడ్డ వేంకట ముప్పారావుగారు. 7 మల్లాల లక్ష్మీనగసింహమూగారు. (8) మరంగంటిభట్ల సరసింహాచార్యులుగాడ ఎన్నుకొనబడిరి.

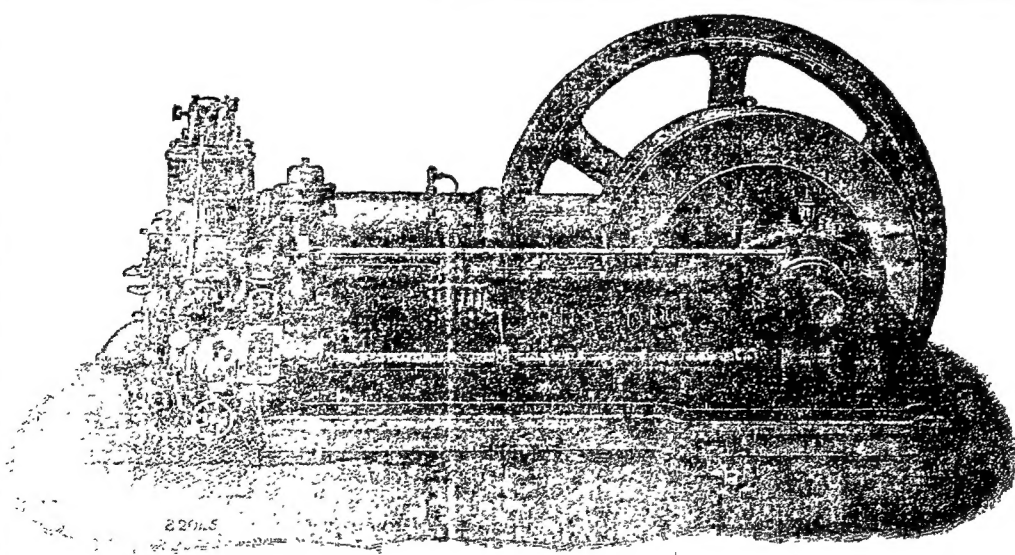
(6) “జిల్లా కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి కార్యదర్శిపై యెన్నుకొనవలెను.”

రాష్ట్రీయ సంఘసభ్యుల యెన్నికలును జరిగినవి.

మిథునాపూరులో పోలీసువారి తరఫు

మిథునాపూరులో మండల కాంగ్రెసు సంఘమువారి కార్యాలయమును 3 వ తేదీన పోలీసులు తనిఖీచేసి ఒక జెబ్బరును కొన్ని ఉత్తరములను తీసుకొనిపోయిరి. ఆనాడే జార్జరా కాంగ్రెసు కార్యదర్శి శైలబాసంద సేవగారి గృహమున కాంగ్రెసు కార్యాలయమునుగూడ తనిఖీచేసి ఉత్తరములను తీసుకొనిపోయిరి. ఇంతవర కదలి ఆరెగ్గుచేయలేదు.

మీ పౌయ్యి ఖర్చు సగము తగ్గును

మద్రాసుకు సమీపముననున్న ఒక బియ్యపు మిల్లు యజమానుడు ఈ దిగువ తెలిపిన సంగతులను మాకు వ్రాసి యున్నాడు.

“మీచే మాకు సరఫరా చేయబడిన 20 బి. హెచ్. పి. రవ్వన్ - హారన్ను బై కోట్లు స్టారింగు

క్రూడుఆయిల్ ఎంజనుకు పౌయ్యిఖర్చు ఒక దినమునకు రు. 1-12-0 ఖర్చు అగుచున్నది. ఈ మాదిరి ఆయిల్ ఎంజనుకు వేవరైజరుగాని, దీపముగాని, మాగ్నెటోగాని లేదు. పూర్తి వివరములకు నెం వ 4240 రు క్యాటలాగునకు వ్రాయుడు.

మద్రాసు రాజధానికి సోల్ ఏజంట్లు:—

TELEGRAMS
MASSEY
MADRAS.

MASSEY & Co., Ltd.,
ENGINEERS, POST BOX 554, MADRAS.

TELEPHONE
1085

స్వరాజ్యపతాక సంరక్షణము

భార్య భర్త-ఏడు నెలల పసిబిడ్డ-అరెస్టు చేయబడిరి

నాగపూరులో 11 వ తేదీన మరల 10 వందీ కలంటి రుణ అడ్డోల్లంపున మొనరించుటకు వెళ్లిరి. వారిలో నోక గృహమును అరెస్టు చేయబడిన ఏడు నెలల పసిబిడ్డయు గూడ నుండ్రి. మామూలుగా కేజీ ప్రేమి మందలించెను. వారు విసలేదు గాన వారిని అరెస్టుచేసిరి. 10 వ తేదీ సాయంత్రమున మొత్తము 86 వందీ యావదిగోబులలోను చెరసాలకు పంపబడిరి. వార్త, విగ్రహములు, గోండియా తాలూకానుండి కలంటి లభిస్తామనితో నున్నవారైనారు. అకాలిలరేనే వీరును కడుకాంతముగా అడ్డోల్లంపున మొనరించుచున్నార.

ధైర్యవీరుల కథితాపము

10 వ తేదీన అరెస్టుచేయబడిన 18 వందీలోను రామ భాను డిఘివా ధనుసరథుల కొద్దిలో తుమాపణచెప్పెను. సభలలో నుడవ్యాసముల వినియోగ నిరకల ప్రోత్సాహములను తాట్లు చేసి తిని నియం నికముందు చేయవని యొ మొరెట్టుకొనెనుగాన సభని వదిలివేసిరి. తక్కినవారి కం దరిగినచేరి మూడు నెలలు కలిసియున్నా వారి ఒక నెల కడితెదురు చేయబడిన "ఆ 9 వందీలో 8 వందీ 18-20 ఏండ్లలోపు వారాగాన వారజ్ఞులగుటచే తక్కినవారికి వేసిరి. కలంటి కలంటి మాడవచ్చిన గుంపు వారునుండుట పోలేరుగాన తమ్ము అరెస్టుచేయ వీలులేదని తలచుచున్నట్లున్నది. అది పారలాలు కలంటియలతో గూడ వచ్చు వారిని నాయకులు, కలంటి రుణ, ప్రేమకులు మున్నగువారి నందరిని గూడ 10 వందీ కలంటియలతో పాలు అరెస్టుచేయుట కట్టి అక్షేపణయొ లేదని నే నిపుడు స్పష్టముగా తెలుపుచున్నాను. వారు బాగ్రత్తండక లేను." "అని మేజిస్ట్రేటు నుడివెను. చెరసాలలోనున్న రామ విలాస కాలారాం (కాట్టి), అబ్దుల్ సత్తారు అను వారిద్దఱును గూడ తుమాపణలను పంపిరి తెలియుచున్నది.

బీలమ్మనుసాహెబుగారి సందేశము

"మధ్యరాష్ట్రముల ప్రజలు సత్యాగ్రహమును జరుపుచు న్నుండును. సేవకర్తలకుగ నప్పించుచున్నాను. తేజము ప్రజలు అనవసరమిదలలతో మునిగియుండ నీ, వ్రువు కాట్టుచేతమా తగిలవమును సంగీంచుట కాట్టోల్లంపున మొనరించుచుండుట చాలసంతోషకరము. అనవసరమైన సేదగూడ ముందునదుటకు నిర్దేశముగానున్నది" వీరమాతలగు బీలమ్మనుసాహెబుగారు నేలుజమానాలూ బహుజాగరికి తలెనివార్చెనీ.

కాంగ్రెసుసంఘమువారి ప్రకటనము

"ఇట్లు సత్యాగ్రహము జరుపుటలకు కలంటి కలంటి వచ్చు గుంపువారిలకు తెలుపడెను దౌర్జన్యము కలకవచ్చునని మేజిస్ట్రేటు పలికెను. ఇదిసరిగాదు. ప్రజలు కడుకాంతము గ నుండిరి. సత్యాగ్రహము జరుగు ధ్వజానకు భర్తాగుడూరముననే వారు నిలిచియుండిరి. వదిలించి కలంటియలనుగ్రహించు అభ్యుదయము వెళ్లిరి.

9 వ తేదీన కనీసము గొప్ప బహిరంగసభ జరిగినది. లక్ష్మణసింగు, శ్రీరతి సుభద్రామరి (బబ్బులపూరు) గార్లు ప్రధానమిరి. మధ్యరాష్ట్రములలో హిందూస్థానభాగమువారు గూడసానుభూతిని కలిగియున్నారని వారికమునకారాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కార్యదర్శకుడు పింగుగారాసభలో నుడివరిన" నాగపూరు కాంగ్రెసుసంఘము కార్యదర్శి 10 వ తేదీన తండ్రి వార్త పంపెను.

"వార్తానుండి యిదివరకు 20 వందీ కలంటియల కంకు జట్టుగా నాగపూరు వెళ్లిరి. వారిపుడు చెరసాలలో నున్నారు. మూడవట్టు 11 వ తేదీ ఉదయమున బబ్బులవేరి వెళ్లును. 19, 20, 25, 30 తేదీలకు వరుసగా నాలుగుజట్లు వార్తానుండి నాగపూరు వెళ్లును. చెరసాలకు వెళ్లివారి కుటుంబములకు సహాయము చేయుటకు వార్తా మార్వాడీసంఘమునా గోక నిధి శేర్మరచిరి. 9 వ తేదీన వార్తాలో బహుజాగారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభ జరిగినది. మహాదేవతేయగా రుదన్యసిందిసి" 10 వ తేదీన వార్తానుండి యొకరు తండ్రిపంపిరి. (స్వరాజ్య).

ఆచార్య పి. టి. గిద్దానగారి లేఖ

"ఈడున్నర కత్తెలకు క్రితము తేజయవహజనభ నాగపూరులో జరిగినపుడు స్వాతిధిత్వము తేజయవందరు నైకకంఠ్యముగా వెల్లడించిరి. మరొకని నెలలకు తేజవాడలో జరిగిన భారత కాంగ్రెసు స్థాపనకు సభలో తాంత్రికత్వము (రాట్టును) కల త్రైజ్యిక పతాకమే స్వరాజ్యపతాక మని నిర్ణయించుటచేసి.

ఈరంజేడ్లలో నీకతాక చరిత్రను తురానగాధలో తేజోవీర నదిగాని నాగపూరువారువరుల మనశ్చేయల కేవలరను స్మరణకు తెచ్చుచున్నార. మనకు పరమపూజ్యుడు స్వరాజ్యపతాక గౌరవమును రక్షించుటకు భారతీయులందఱును కురల నాగ పూరును చేరవలెనని కోరుచున్నాడు. ఇందులకు గయాకాంగ్రెసునిధానము పూర్తిగా కొనసాగుకరకును మనము తేదీ యుండ నవసరములేదు. తడికలంపు పొడిగంబులు, వెచ్చనికంబులు మున్నగువానిని మానుగు దన్నిన మనమందర మీపాటియైన వానిని మూలచెట్టి నాగపూరుకు వెళ్లకుదా? మినమేమముల తెక్కలతో అనవర కాలమునగూడ నాలసంపదగునా? బోంబే (కానికలువ) తిరిగిదేకం లివ్యాసమునందురాజగోపాలాచార్యగారు తీనిని గూర్చియే చెప్పిరినా ఆశ్చర్యప్రాయము. అపాచదాదాదు ప్రమాణత్రయములలో వేలకొలది తేజములు సంతకములు చేసిరి. తేజమాతను నేవించుటలో కష్టములపాలగుటకు నాకు తీరవదు మున్నగు. ప్రస్తుతము రాజకీయ రంగమున కారు ముచ్చులు గాధముగా నలుముకొని యున్నను వీరియత్సాహము మూలము మెరుపుతీగవలె ప్రకాశించుచున్నది. పంకాబు మున్నగు రాష్ట్రములలో హిందూమహమ్మదీయ వివాదలు ప్రబలియున్నను, స్వరాజ్య కాంగ్రెసుకలముగా కాంగ్రెసు చీలిపోయినను, కాంగ్రెసు కార్యసంఘమును తేజమునను గూడ మనోదౌర్బల్య మేర్పడినను, కాన్హోల్లంపునము (ప్రారంభించ రను సంకేతము తేజీయులలో చాలవందీకి కలిగి నున్నను, యీ తేజధ్వజము మూలము నిస్సంకేతముగా సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించిరి.

కాన్హోల్లంపునమునకు కృత్రిమవసరములను కల్పించుటకు దానుగారెటుల సంగీకరింతు? నేనును అటులనే అంగీకరింతును. నాగపూరులో కలిగిన అనకాకము కృత్రిమిర్మాణములలో చేరకు. అట్లేవ్వరును అన సానానింకబాలరు. బాటియ స్వరాజ్యపతాకము నవసరించుట అల్పవిషయముగాదు. ఏకోయొక అల్పప్రదేశకమునకు మాత్రమే సంబంధించినదియును గాదు. ఇప్పుడు కతాక సంరక్షణమునకు మనకు కత్తికలదనుట కెట్టిసంకేతమునలేదు. ఇక మీరెటులు బాధిగదరు? ఇదియే ప్రధాన కర్తవ్యమని మీరెల స్పష్టముగా తేజీయులందరకును తెలుపరే? స్వరాజ్యపతాకము భిక్షాభక్ష సంఘము, అకాలి గురుచ్చారా సంఘము, అన్నిటికిని ముఖ్యులగు భారత కాంగ్రెసుసంఘము మున్నగు నన్ని సంఘముల వారును గూడ పరస్పర విరోధివిషయముల నికవైన వదిలి స్వరాజ్య పతాక రక్షణమున కీక కభిలభార సత్యాగ్రహము నేల ప్రారంభించు. క సనసభల విషయమున భిన్నాభిప్రాయాల కురటకు దానుగారు తెలిపినటుల మనముగూడ సంగీకరింతుము. ఆ విషయమున భిన్నాభిప్రాయాల మైనను యిట్టి విషయములలో కలసి కనిచేయుటకు మన మందరము సంగీకరింపవలెను. గాక నిపుడు నాగపూరులో ప్రారంభమైన స్వరాజ్య పతాకసంరక్షణ విషయక సత్యాగ్రహమున పాలుగొనుటకు క్రితి గ్రామము నుండియు, క్రితమండలము నుండియు, రాష్ట్రమునుండియు అరబలమును అంగబలమును నాగపూరునకు మీరందరు సందేశము వలెనని ఆచార్య గిద్దానగారుబోంబే కానికలు పలికెడుచాసిరి.

అకాలిలను చావగొట్టుట

కావల్పిండిలో హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యము

కావల్పిండిలో పోలీసులు అకాలిలను చావగొట్టినపుడు వారు స్వల్పతీప్తి పడిపోయిన సమయమున వారికి లోడ్డుకుటకు రావల్పిండిలోని హిందువులే గాక చాలమంది మహమ్మదీయులుగూడ రైలుస్టేషనుకు వచ్చిరి. పోలీసుల చెప్పలకు వెలుకక అదొమ్మిదిగో చొరబడి అకాలిలను మోసికొనిపోయి వయోనంద వైద్యశాలలో చేర్చిరి. అట్లు కనాయముతేయ టలో 30 వందీ మహమ్మదీయులకుగూడ వెచ్చులు తగిలినది. పంకాబు రాష్ట్రమున అల్లరిమాకల కొట్టుకొనుచుండుటలన హిందువులకు మహమ్మదీయులకు విరోధములు ప్రబలెనని లోటులు కలయచున్నారని యాదిరోధములు నాకుటలలోను కలంటియల మున్నగువారిలోను లేదని తెలుపుటకు రావల్పిండిలోని సఖ్యతయే నిదర్శనము. అకాలిలనుగూడ బోంబే మొదలెల్ల స్థలమునంపలేదు. గురజానగూడలెనే రావల్పిండిలోనుగూడ తనవరకును కానానుకొని రని క్రియాత్మక భక్తిగ్రాహకు.

భారతకాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ

బొంబాయిలో 25-5-1923 వ తేదీన జరుగును

బొంబాయిలో యీకథ ఈ నెల 25 వ తేదీన జరుగును. ఏనులమున ఎన్నికంటలకు జరుగునదియు ముందు ప్రకటింపబడును. ఈ దినకు వివరింపబడిన విషయములను యితర విషయములనుగూడ నాసభలో చర్చింపబడునని ఈ నెల 31 వ తేదీన పాట్నానుండి కార్యదర్శి రాశేంద్రప్రసాదుగారి సంతకముతో ప్రకటింపబడినది.

విషయములు

1. తేజోవీరగూర్చి ఆలోచించి ముందు జనగణనన పనిని నిర్ణయించుట.
2. భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘ సభాధ్యక్షపదవికి తేజబంధు నీ అర్. కానాగారు పంపిన రాజీనామాను గూర్చి ఆలోచించుట.
3. కార్య సంఘమున భారీలను భర్తీచేయుట.
4. మధ్య రాష్ట్రముల (మరాఠీఖండము) లో కొన్ని ఎన్నికల వివాదాలను గూర్చి భారత కాంగ్రెసు కార్య సంఘమువాడు తేజీన తీర్మానము నాడేపించుచు చాట్టరు బి. ఎన్. మాంజీగారు ప్రాసిన తేజముగూర్చి ఆలోచించుట.
5. మహారాష్ట్రమున కొన్ని ఎన్నికల వివాదాలను గూర్చి భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘమువాడు తేజీన తీర్మానము నాడేపించుచు జతువాదాన్ ఎం. మెహతాగారు ప్రాసిన తేజముగూర్చి ఆలోచించుట.

బర్మా జాతీయవాదులపై కేసు

రంగూనులో జాతీయ వాలికా పాఠశాల గృహమునం దక్షమప్రదేశము చేసినందులకు 18 వందీ జాతీయవాదులపై కేసుచేసెను. మద్రాసులకుతమున భారత్తు లాంబర్లుగారు ఆయుక్తవ్రతులు కర్మజేయగోరుచు 11 వ తేదీన ఫిల్లూస్ట్లో విడిమన వెట్టిప్రధానోపాధ్యాయునిపిటిమనుచెట్టిననాడే మద్రాసు లనువిచారింపవలెనని జిల్లామేజిస్ట్రేటు ఈనోటిసుపంపెను. ఇంత అవసరముగ ఉత్తరువు జోసంగుటకు కారణమగవదెదు. అని కారీప్తు విన్నవించెను. అసభలో నుండుటకు మద్రాసులకు కార్యమైనవాళ్ళుగలను అరిగినవారువావలెంద నిరోధించుట క ప్రధానోపాధ్యాయుని రాజకీయములకు కారణములుల కనే పిటిమను వెట్టెనని మద్రాసులు యిచ్చిన స్టేటుమెంటుల నుడ చాట్టరు నేసెను. 18 వందీలో నోకకు మూగ్రమె ఆ సంఘమున కర్మముకాదు మగ్గుడు మద్రాసు లచటికి పోనే లేదు తక్కినవారు విద్యాభ్యాసంఘమున కర్మములు గాన వారచటికి వెట్టుటకు వారికి హక్కుగలదు అని న్యాయవాది తెలిపెను. అట్లుక కర్మవును రద్దుచేయ వీలులేదని న్యాయమూర్తి విడిమన కొట్టివేసెను.

కొబ్బర తోటలు

వరిపంటభూములు ఏలము

యిస్సార్ మెంటుదారుడగు కోటి సాంబశిరరావులకు సంబంధించిన గోదావరిజిల్లా రాజనోలు తాలూకా కొత్తకేట శక రిజిస్ట్రేషన్ డిస్ట్రిక్టు యునకల్లాడి గ్రామం యిసాం-164/2, 167/1 సర్వే నెంబర్లలో అణగిన నుమారు 685 కొబ్బర చెట్లున్న 11 ఏకరాలు 68 తెంట్ల భూములున్న 164/2, 174/3, 161/2 ఏ, 161/2 బి, 174/1 & 175-సర్వే నెంబర్లలో అణగియుండు 15 ఏకరాలు 68 తెంట్ల వరిపంట భూములున్న అక్కిపిండర్ అనెనిగారి పుత్రరవులకరము అవలూపురు ప్రాకల్స్ బంగాళాలో 1928-9-10 మే నెల 28-వ తేదీ బుధ వారము 8 గంటలకు మెసర్స్ దొడక కంపెనీవారిల్ల యేలము చేయబడును.

శ్రీ బాధింతుల కోలుగొల్ప

ఆభరణములు.

దానినాణులు:— 22 కొట్ల కొట్లు — గోల్డెన్ చేయబడినది. వరికము అచ్చుకము. మిక్కిలి అందమైనది. వర్ణము అచ్చు. పూజలు గలది. జరి 1-5 ధర రు 1.0-0 12 జరి రు 10

దాని అటుదోగులు:— వైర తెలుపబడిన లోహము రిడి యింటేమక, కమలములు రచ్చులు, కంపులు, నీలములు చేర్చి కట్టబడినది జరి 1-5 ధర రు 1. 12 జరి రు 10.

దాని కంకారణము:— వైర తెలుపబడిన లోహముతో చేయబడినది. మిక్కిలి అందముగాను దానుగాను చేయబడినది. ఎంత రయన్యగలవారైనను సరిపోవురు. పురపులకు గడి తూరము గొలుగుగాను శ్రీలక్ష్మీ కంకారణముగాను ఉపయోగపడుచున్నది. 1-5 ధర రు 1. 14 రు 10-0-0

ఉత్తరములు అంగుళానులో ఉడిగు వివాదమున వాయవరెను, E. S. PAUL & Co., 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000.

మదరాసు పౌరుల సమావేశము

అధ్యక్షోపన్యాసము

రా. బి. టి. రంగాచారిగారు

భారతదేశము కృశించుచుండుట

రాజ పతినిభిచర్వను నిరసించుట

ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు

ప్రజల కథికారము-బూటకము

నస్తి మొంటుడీ గూంటును నిరాకరించుట

డాక్టరు ఆనీ బెనెటో

స్వయమూర్తిగారు

కర్తవ్యము ర్తిగాను ప్రతిపాదనను బలపరచితి. రీడింగు
ప్రభుని నిరంకుశపరిపాలన మిచ్చుకొనువారి నిచ్చట జేర్చును.
సంస్కరణలం దమితనయ్యకము గల అసేదనంట్లుగాను ఈ ప్రతి
పాదన నుపసాదించుటయు, సంస్కరణలచట్టము కాగితము
ముక్కుయని ఎంచుకొనె బలపరచుటయు ఆరని మహిమ మే
ధారలీయును చిరకాలము నిరంకుశపాలనను లాభి జేయుట
ననుభవించు చుండుటచే వారిశిక్షార్హులను ప్రతిపాదన కష్టమును
దైవనిధియని జలంబి లొంగిపోవుట కలవడిపోయిరి. వారి ప్ర
తితిఃకులమని జెప్పకొని వారు వారిని నిమయములందు నిశాంతి
బోధ జేయుచు, కాన-సభలందు ప్రతిగ్రాంటుకు నిరాకరించి
ప్రజలం దుద్బోధము గలిగింపవలెను. రాజీనామాలు వ్రాసగుట
లన నిష్ప్రభులౌకములేదు. ఆరు నెలలవరకు టై ఎలెక్షనులను జేర్చు

కరుండ నుండుట రాజప్రతినిధి అధికారములను. కుక్క బుద్ధియును రిడింగు ప్రభువు ఈ విషయము నుపయోగించుకొనక మానదు. కొన్ని బ్రహ్మచర్యములను జరిపి మరొకటిని నాపి యుండునట్లు చూపును. లేక అన్నిటిని ఆపించుచున్నను. రాజప్రభువూదేశమున కుండే లాభకరమో అపదధి కలంబొందవలెను. మృత్యునిభులు ఎట్లైనీ నిష్కామమోక్షమును జని, అచ్చటి అధికారస్థానము లందలి సభ్యుల చింతనకు పులకునై మెరుగులనును లొంగిపోక ప్రత్యక్షముగ నిలువబడి ప్రాంతమును నిరాకరించుచు, కృత్యమును తగ్గించి లోటును పూర్తికేసికొనవలెనని తెప్పరెను. రాజప్రతినిధి ఎంతకాలము సభ్యులపై నిరంకుశాధికారము చలాయించును? అట్టి అధికారమును చెలాయించుట యందు వారికి వినుగు జనించి ఉపయోగ రాహిత్యమును గనుగొనవలయు గాల్గును నిరాకరించుచునే యుండవలెను. ఇందువలన కుట్టుకుదకు మన స్వరాజ్యమార్గము దానియంతట నది దెగువకుననుటకు సందియము లేదు. రాజప్రతినిధి ప్రజల ఆభిప్రాయమును నిరాకరించి సమరమున కావ్యవించెను. అని ఆభిప్రాయము దీని తీవ్రసత్యము వారికి కుచి జూపుట సభ్యులభర్యము.

తరువాత మరొక యవస్థనించిరి. తీర్మానము వోటు వట్టబడగా నేకగ్రీవముగ నుగ్రీకరింపబడెను.

వై తీర్మానములను రాజప్రతినిధికి, భారతకార్యదర్శికి, కలహా పెట్టెవుడుగారికిని ఇతర పార్లమెంటు నాయకులకు ను పంపవలెనని తీర్మానము వోటువట్ట బట్టబడి ఏకగ్రీవముగ నంగీకరింపబడెను. అభ్యుత్థులకు వందములతో రాత్రి ౧౨-౩౦ గంట సభముగిసెను.

ఉప్పు పన్ను

ప్రతిష్ఠంభమా లేక రాజీనామా

మాన్వీ ఈశ్వరశరణు ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

భారత కాననసభ యీశ్వర సమావేశమైవును, ప్రభుత్వమువారు వెచ్చి ఆర్థికపాదములన్నిటిని తీరస్కరించి, నియోజకసభ్యులందరూ కలిసి తేనీనందుల కనుమ్రుని దొలపవలెనని కుద్రానులో నొక ప్రాముఖ్యముగలసంఘము ఆభిప్రాయమును చెప్పెను ఆభిప్రాయము వచ్చి-పోటునుజట్టి చూడబోగుగ విచారింప వలసివచ్చి కలంది, నేను ఆ విషయమై బాగ నాలోచించితిని. మనము కాననసభలో నుండియే గమ్యవట్టి అంకములన్నింటిపై బహిరంగముగ పోరాడవలయునని రంగారాజుగారు యం. యల్. ఏ. నూచించుచున్నారు. ఇట్టియభిప్రాయము లెన్ని నెల్లినను ప్రస్తుత పరిస్థితులలో రాజీనామానిచ్చుటయే ఉత్తమఫలకత్రయమార్గ మని యంగను నేనభిప్రాయపడుచున్నాను ఇంగను నేనందుకు కారణముల వివరించెను.

అంతటను ప్రతిష్ఠంభమునూ వివరుచున్నది వాడి యన్న నేమియును భయములేదు. కృత్యమును చేసవల దెచ్చుటకు న్యాయమగు కారకప్రకరము మార్గము ననుసరించుట కెట్టి విడియమును నాకులేదు. కాని రాజ్యాంగములోనే దైన నొకటిని చేయబోవునపుడు పరిశ్రమ పరిస్థితులన్నిటిని యోచించి తీవ్ర యోజితము యోచింపవలెనని నాచుతము. ఈ ప్రతిష్ఠంభము సర్దిఫీకేవలను అసమ్యక్తికి సంబంధించినంత వరకు నేను చర్చించ బూ నెదను. ఇచ్చట ఆ పెద్దగ్రంథ యంతటితో వాకవసరములేదు.

ఈ ప్రతిష్ఠంభమున యేమిదేవులతో గానింపబడి కోమనము దృష్టి నుంచునది కలయును. అది కలిగి తేనీనందులకు అసమ్యక్తిని దొలుట కుద్దేకొనబడినది మునియి చేయు ప్రతిష్ఠంభము విషయవంతమైన యెడల మనకు ఉద్దేశము నిస్సంశయముగ నెరవేరును. కాని అప్రయత్నము అపజయమే గాంచునని అంత నికృష్ట మింకొకటుండబోదు. సస్తిమెంటరీ బడ్జెటు వోటుకు బెట్టబడి ననుకొనుడు. ఏమిటయిది సభ్యులు విరుద్ధముగ ఒటునిచ్చి ప్రతిష్ఠంభము చేసెదరు. కాని ఒక్కడే మాత్రము ఎక్కడుండుట తటస్థించి ప్రభుత్వమువారు బడ్జెటును అంగీకరింపవలయునని జేసెదరు. బడ్జెటు ప్యాపై నెదని చేకమంటిటను వార్తలు నందిపోవును. ఈ ప్రతిష్ఠంభము వలన జేకములో నెట్టి యాత్సాహము నుదయింప నేరదు. బ్రట దీనివిషయమై అనుకొను వారే యుండరు. మిగిలినదంతయు మరచి పోయెదరు. బడ్జెటు ప్యాపై నెదని విషయము మాత్రము భాషకముంచుకొనబడును. అట్టి

తటి యాక్రమింపులకుల యసమ్యక్తివలన నేమిభావించును? కర్తవ్యము నాలోచించిమాడ, ఇట్టి అసెంబ్లీలో యీ విధానము విజయముబొందుట కనకాశము నాకు గానింపదు. ఇంతియగాక అసెంబ్లీ ముగింపుకాలమున, ఈ అసెంబ్లీకి, మారిన, అపరిచిత మార్గము ననుసరించి మూడువారముల కాలములో విజయము బడయునటుల జేయవలయునని యెవరేక మనకలయును. ఈ సందర్భము నమరీ యొక విషయము భావకముంచుకొనవలయును. జూలై సమావేశములో ప్రభుత్వమువారు ఒక్కసారి మాత్రము ఆర్థికపాదము గానింపవచ్చును. ఈ ప్రయత్నములో, మనము అని మృతిని దెచ్చునపుడు గమనించున దెదయ? ఎందు కీ ప్రతిష్ఠంభ మార్గమును గడంగున?

ప్రతిష్ఠంభము నెక్కడవిస్తారము? జేయవలెనని రంగారాజుగారు ప్రోత్సహించుచున్నారు. ప్రభుత్వము లొంగువరకును లేక ప్రభుత్వ విధానము సంస్కరించి ఆభివృద్ధిజేయవలెనని, కలిగిజేయునటుల నిర్బంధపెట్టవలయునని ఆయన యుద్దేశము. వచ్చేసమావేశములోను నిది చేయవలయు సాధ్యముగా నేరదు. ఏ విధానమునకు గడంగినను 20 రోజులలో ప్రభుత్వమును లొంగదీయలేదను మాట నిజము ఏ కానన సభ యైనను నెలరోజులైన గడువులేనపుడు ప్రభుత్వవిధానమును సంస్కరించి ఆభివృద్ధిజేయుటలు జేయుటెట్ల యూహించ సాధ్యముగా నున్నది. మన మిప్పుడు భారతభావిరాసనసభలనుగూర్చి చర్చించుటలేదు. మన ల కిప్పుడు సంబంధించినది అసమ్యక్తినిదొలుపుచు ప్రభుత్వముతో పోరాడుట కార్యరూపమును చాల్చుకనే పోవచ్చును. ఒకచేక కార్యరూపము చాల్చినను ఫలితమెట్లుండునో తెలిసియున్నాము. రంగారాజుగారి ఆభిప్రాయము ననుసరించినచో ఈ కలిగిజేవనుకు ఏర్పల్చుమాత్రమో, అలస్యమైనను అసమ్యక్తియే లేకుండపోవును.

రాజీనామాపెట్టుటయే ప్రజల గురు ససమ్యక్తి అని నే నెప్పుడునుభావించియుండలేదు. ఏచే అచే అసమ్యక్తిని దొలుపకుండుటకన్న నేదోవిధమున అసమ్యక్తిని దొలుట యుక్తమని నాభావము. పార్లమెంటులోని మిత్రులకు బలమునీయవలెనని రంగారాజుగారు కోరుచున్నారు నేను అట్లేకొనెదను. పార్లమెంటులోనూడ వికర్షణగ తీర్మానింపబడినపుడు సభ్యులందరును రాజీనామానిచ్చెదమని ప్రకటించియుండెదల, మన మిత్రులు ఈ ప్రకటనను తమవాదమునకు బలము నిచ్చునటుల నుపయోగించుకొందురు. రంగారాజుగారి ప్రకారము ఏదిలాభకరముగానో వాదకర్తృత్వముగ గానించుచున్నది. గవర్నరు జెనరలు చేసినదనికేగాక మరల దానిని పార్లమెంటు సీరీకరదినదానికి గూడ నేను అసమ్యక్తిని దొలపగోరదను. నేను నా నిజభావములను దాచుకొనను. నేను నూచించినప్రకారము రాజీనామానిచ్చునల, ఒకదానికేగాక రెంటి యెడను అసమ్యక్తిని దొలుటకును.

బర్లా జాతీయవిద్యాసంఘము

త్యాజీగారి రాజీనామా

విశ్వవిద్యాలయ బహిష్కరణము ప్రారంభమైవుంటి నుండియు నే నీసంఘమున సభ్యుడనుగా నుంటిని. ఈసంఘమునకును అపహాయోగ్యమునకును సంబంధము లేదు, కానబర్లా జాతీయవాదులలో కెందుకత్తు లేవ్వినను లెక్కచేయలేక. గాన కెందుకత్తు లేవ్వినందున భకలోపము కలిగినది. అందులకు ప్రభుత్వమువారివలన విరాళములను స్వీకరింపదలంచిరి. అందులకు నాకీప్తము లేకున్నను కార్యనిర్వహణము, గ్రంథ, పాఠనిర్వహణ, విద్యా విధానము నాన్నగు వాలో మనస్సాక్రింత్యమున కెట్టి భంగమును కలుగని పద్ధతిని ప్రభుత్వసహాయమును గ్రహించుటకు నే నంగీకరించితిని గాని యిప్పుడా స్వాతంత్ర్యమునకే భంగము కలిగినది. దొరలనువారి పాఠశాలలలోని పద్ధతికిని సభ్యులవారి పాఠశాలలలోని పద్ధతికిని ఎట్టి భేదమును లేదు ఇట్టివిద్యయే జాతీయవిద్యయనుట వట్టిమామూలుగాన నేను రాజీనామా నిచ్చితిని ఏమిట 30 వ తేదీని రంగూనునుండి ఎన్. ఏ. ఎన్. త్యాజీగారు సంఘమువారికి వ్రాసిరి. (కృత్యాజ్య)

కలకత్తా ఇంపుత్ మెంట్ (ట్రస్టువారు విమానములపై నుండి కలకత్తా యొక్కయు తత్పరిసర ప్రాంతములయొక్కయు ఛాయాపటముల దీనింపవలెనన్నారు. కావున నీవిషయమున భిక్షాపము కలవారు ఛిఫ్ ఇంజనీరుకు వ్రాయవలెను.

ఉప్పు పన్ను

ఆదేశకసభ

పూనా ఆరోగ్యసంఘ యాదమాన్యయన రావ్ బహదర్ యల్. జే. ఆర్. గారి యభ్యుత్తర ను జరిగిన సభలో ఉప్పు సర్దిఫీకేటును గూర్చి అత్యంత గానింపబడెను సార్వభౌమునకు లిట్టును నిరాకరింపవలెనని కజ్జప్తిగానింపబడెను. కన్యాభాంతిప్రతినిధి యగు టి. బి. జే. యిగారు 18 వ తేదీని దక్కను సభ యాదమాన్యయన నుపన్యసించుట.

అంగ్లో హైందవుల భవిష్యత్తు

కర్నల్ గిడ్డిగారి యుపదేశము

అంగ్లో-హై. దవుల భవిష్యత్తును గూర్చి విచారించుటకు గానింపబడిన సంఘసభయందు ముచ్చటించుచు కర్నల్ గిడ్డిగారు జేరాదున్ మిలిటరీ కాలేజీలో తమ్ము జేక్కోనక సాండర్స్ కాలేజీలో చేరవలెనని ప్రభుత్వము వారు కోరుచున్నారనియు, అంగ్లో హైందవులు గవర్నమెంట్ బడుటకు తమకు హక్కులేని యున్నను, రాము భారతీయులలో ప్రత్యేకసంఘమువారును మాట మరున దగ దనియు, దారిబలైపువారు నడకునై రోజీయులతో చేరుటకంటె సుకమ మార్గముల జేరాభివృద్ధి కృషిసంబంధితములకు చేకొందువాదోదరుట ప్రేమసంకల్పమియు పలికిరి వారి నుపదేశమును కనుగుణముగ నొక తీర్మానము కానింపబడెను. సంస్కరణము లన్నిటియందును తమకు యధోచితప్రాతినిధ్యము సుకలెననియు. తమ సంఘమువారిని సైన్యమున ప్రత్యేకభాగముగ నేర్పరించి ఆగ్నిరిపోర్ను గానింప వలెననియు, సంఘములో పనిపాటలు లేనివారికి పనిపాటలు కల్పింపవలెననియు తీర్మానింపబడెను.

ఒకారా స్త్రీమర్గగతి

ఒకారా స్త్రీమర్గము నెడకుటకై యేగిరచ్చిన చింతా స్త్రీయకు కృష్ణన్ జాన్సునగారు 2 వ తేదీని రంగూన్ డి. కె. స్త్రీమర్గ 4 వ తేదీని తుపానువలన చాలబాధనంది మునిగిపోవు స్థితికొడవచ్చి యెట్ల అపాయమునుండి తప్పించుకొన గల్గెననియు, అపాయము తప్పినపిదపను క్యాబ్ వెళుక పోవుచుండ కలకత్తానుండి ఒకారాస్త్రీమర్గ సంరక్షకార్థ మేగవలెనని త.తి వార్త కచ్చెననియు ఆరోజున తెల్లవారు జామున 2 గంటలకు చిన్నోస్త్రీమర్గ కేజీ కొట్టుకొని నెననియు, చీటియగుటచే నదియేమో కనుగొనబడినాదయ్యెననియు పలికిరి. "ఒకారా" 1920 వ సం. కిడెక్ పూర్ దాఖ్నలో 142 రోజులుండెననియు, 675 వేల యూల మరూమకు ఈస్త్రీమర్గకు చేయబడెననియు, ప్రభుత్వోద్యోగి పరీక్షించి నముద్రయాగమున కనుజ్ఞయొక్కండెననియు, జటుపెచ్చుట కిదుమూడుసార్లు స్త్రీమర్గ బాగుచేయబడెననియు, గతమాసము 20 వ తేదీనకూడ రిపేరు కానింపబడెననియు ప్రకటించబడెను.

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

అసెంబ్లీలోని అధికారసభ్యులగు టి. ఈ. నూయర్ బి.సి. గాన్ తమ సభికపక్షులకు రాజీనామాయెనగిరి. హెన్రీ సీ బాల్క్స్ గారు అసెంబ్లీలో అధికారసభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

సర్ పెర్సె కాక్సు దంపతులు

జిన్నయా మెసపోలేయియా దేశములలో పనిచేసి నీమ కేసుచున్న సర్ పెర్సె కాక్సు దంపతులకు వైస్రాయిగా కళిసం దనముల తండ్రివారా తెలియజేసిరి.

తుపానుఫలితము

తుపానువలన చిటగాంగ్ జిల్లాలోని కాక్సుబజార్ అను సముద్రతీరస్థ నగరమునందలి మునసులుకోర్టు మానసముగారి గృహము ఇకర్నూనాములను కృష్ణములను కూలిపోయెను. ఎంతవచ్చును కలిగిపో చెప్ప వలసపడెను. చాలపడెనని మునిగిపోయెను. తుపానుపట్టిన దినములలో స్త్రీమర్గము తిన్నగవనమవలెను.

వెలస్సవుము! వెలసుధికము!!

మోహిని తైలము

క తులమును గల సీసా 1-కి అనాము 0-12... ఇతర అమ్మలొంబునము డిపో, మద్రాసు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1923-వ సం॥ మే నెల 12-వ తేది

శనివారము

ఉప్పు వన్ను

ఉప్పువన్నును గూర్చి వాక్యము బిసెంటుగారు తయారు చేసి చిన్ని పోత మొకటి మాకు విమర్శనార్థ మంపబడెను. హిందూదేశమున స్వాతంత్ర్యము కొరకు జరిగిన కృషిని వివరించి, సంస్కరణములవలన నిరంకుశత్వ మంతరించునని, కన్నాటు ప్రభువు చేసిన వాగ్దానము 1921, 1922 సంవత్సరములందు చెల్లించబడినటుల బిసెంటుగారు చెలిపిరి. ఆసంవత్సరములలో దేశభక్తులు వేలకొలది నిర్బంధింపబడుటయు, వారి జన్మస్వాతంత్ర్యములు నిరోధింపబడుటయు, వాక్స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము వాల్చుటయు, ఆలీనాదరులు గాంధీమహాత్ముడు లజపతిరాయి చిత్తరంజనదాసు మొలీలాల్ నైహూగార్లు ఇంకను పెక్కురు స్వాధీనహిత చిత్తులు కారాగృహమున కంపబడుటయు, అకాలీలు క్రూరముగ బాధింపబడుటయు, మొదలగు సంఘటనలు లన్నియు, నిరంకుశత్వము దొలగినందులకు చిహ్నములు గాబోలు! సహాయ నిరాకరణోద్యమావలంబులను దారుణముగ శిక్షించుట ధర్మమనియే బిసెంటుగారు భావించియుండవచ్చును. లేనియెడల ఈదేశమునేగాక ప్రపంచమునంతను సంకులంపజేసిన విషయమును గూర్చి కొలదిగనయినను పేర్కొనకుండుటయు, ఆసంవత్సరములలో నిరంకుశత్వము కనుపింప లేదని ప్రతిపాదించుటయు జరుగవు. ప్రభుత్వ నిరంకుశత్వము 1923 సంవత్సరము ఉప్పువన్ను సందర్భమున మాత్రము బిసెంటుగారికి గనుపించెను. 1921 సంవత్సరమున సర్ మాల్కాం హాయిలీగారు శాసనసభలో ముచ్చటించుచు బడ్జెటు సందర్భమున ప్రజాప్రతినిధుల కమితాధికారము చెకూరినటుల బలికిరి. ప్రజాప్రతినిధుల యుత్తరువుల ననుసరించియే ప్రభుత్వమువారికిమీద ఖర్చు పెట్టుచుండరని, హాయిలీగారు ఉచ్చించిరి. కాని, సంస్కరణశాసనమును జాగరూకతతో జదివిన వారికి, సంస్కరణముల ఫలిత మేమగునో ముంజే తెలియును. ఉపశమన వాక్యములవలన పిరుమోసపోరయిరి. ఆకారణముచేతనే సంస్కరణములు నిరర్థకములనియు, వానిని బహిష్కరించుటయే స్వరాజ్యసాధికి మార్గమనియు, కాంగ్రెసుసభ కలకత్తాలో తీర్మానించెను. బిసెంటు ప్రభుత్వములకు సంస్కరణముల నిరర్థకతను గ్రహించుట కింతకాలము పట్టెను. ఉప్పువన్నును విధింపి పట్టు, వీరి వెనుకటియభిప్రాయము మారిపోయెను. కాంగ్రెసు సభ్యులకు, ఉప్పువన్నును సర్వప్రతిబేది, విశేషాశ్చర్యము గలిగింపలేదు. సంస్కరణ విధానముక్రింద ఇటుల జరుగుట సహజమేయని వారికి దోచెను.

బడ్జెటు క్షేమక్రింద, గవర్నరుగారు ఉప్పువన్ను రెండింటలు పెంచుటకు రాజప్రతినిధిగారి కధికారము లేదని జూపుటకు, బిసెంటుగారు రెండు యు తంటాలు పడిరి. కాని, లాభమేమి? రాజప్రతినిధిగారి నిర్ణయమే చెల్లువచ్చును, ఇతరు లెన్నివ్యా

ఖ్యానములు చేసిన ప్రయోజనమేమి? రిడింగు ప్రభువు గారు ప్రయోగించిన సర్టిఫికేటును నిరాకరించుటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి కియినను సంస్కరణ శాసన మవకాశ మొసగదని, తెవగిరి అయ్యరు గారికి కంపిన లేఖలో స్పష్టమయినది. ఈసందర్భము లలో సంస్కరణ శాసనము ప్రజలకు కోశాధికార మిచ్చెననుటయు, నిరంకుశత్వము నంతరింప జేసెననుటయు, వ్యర్థపు టూహలని వివరింప బనిలేదు. సంస్కరణ శాసనము నిరర్థకమని రిడింగు ప్రభువుగారి యన్యుగహమువలన ఎల్లరకును వెల్లడియయ్యెను. ఇప్పుడు శాసనసభ్యులు సలుపవలసిన ధర్మము, వేంటనే రాజీనామానిచ్చుట లేవు వేరు కాదు. బూటకపు సభలలో జేరి ఆత్మకారమును పోగొట్టుకొనుట కన్న వెలకలనుండి సభ్యులు తమ కారమును జేశకారమును రక్షించుట మేలు. ఇది వాకు ఫలవదగిన కనీసధర్మము. బిసెంటుగారికిను రాజీనామా బనికాదని వాదించుచున్నది. నిన్నటి దినము ఘాతకేహలులో జరిగినసభలో, సభ్యులు రాజీనామా సీయవలయునని తీర్మానింపరయిరి. రాజీనామా నిచ్చుట ఆత్మవివాళకరమని సత్యమూర్తి గారు సైతము సూచించిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారి నూతన దృఢమున కిది ఫలితము. శాసనసభ్యులు రాజీనామా నిచ్చిన, శాసన సభా బహిష్కారమునకు ప్రోత్సాహము కలుగునని వీరికి భయముండవచ్చును. సహాయ నిరాకరణమున కిది ప్రోద్బలముగనని బిసెంటు ప్రభుత్వము భీతిజెందవచ్చును. కాని, ఇంగ్లండును ప్రేరేపించుట కింతకన్న ను వేరుమార్గము లేదు. నిన్నటిసభలో, శాసనసభ్యులు సప్లయలను నిరాకరింపవలయునని బిసెంటుగారు తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. ఆవిషయమునే ఈ పోతమునందును ఆమె తేలువరుచుచున్నది. ఈ కద్దరిని సమర్థించుటకు బిసెంటుగారు ఇంగ్లండు దార్శిత్రమును ఉదహరించుచున్నది. కన్వెన్షనులు బెరగునో స్వపరిపాలనము సిద్ధించుననియు, పార్లమెంటు సభలో సీకద్దరి నవలంబించుట చేతనే ఇంగ్లండు స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించెననియు, ఆ పద్ధతిని హిందూదేశమున గూడ అనుసరింపవలయు ననియు, బిసెంటుగారు కొంతకాలమునండియు విసుగువిరామములేక హెచ్చరించుచుండిరి. ఆకద్దరి హిందూదేశమునకు వర్తింపదని, మేము పెక్కుమార్లు సూచించియుంటిమి. తుదకు ఫలిత మటులే సిద్ధించెను. కన్వెన్షనులు స్వాతంత్ర్యమును పెంచుటకు మారుగ, మరింత భగ్గుపరిచెను. బిసెంటుగారు సూచించినటుల, కోశాధికారము శాసనసభనుండి లాగి వేయబడెను. ఏపన్నునయినను రెండింటలు మూడింతలు వార్ధింతులగుడ యెంచవచ్చును. రెండు శాసనసభలును తిరస్కరించినను రాజప్రతినిధి సంతకము చేసి చట్టమును శాసనము గావింపవచ్చును. ఈ సంగతి, బడ్జెటు క్షేమలోనే స్పష్టముగ గలదు. శానిని ముందు తిన్నగ పరిశీలించక, చట్టమున విధింపబడిన నిరోధముల నన్నిటిని నిర్లక్ష్యపెట్టి, లేనిపోని తూశలపెట్టుకొనుట చేతనే, ఇప్పుడు మిలిలేని ఆకాభంగ మేర్పడెను. ఇంగ్లండునకును, ఇండియాకును సాదృశ్యముజూపుట వ్యర్థకార్యము. ఇంగ్లండులో సార్వభౌమునకు వీటో అధికారమున్నను, అక్కడ నెన్నడును యు పయోగింపబడదు. ప్రజలును పాలకులును ఒక్కజాతి వారగుటచే, కన్వెన్షనులు బెరుగుట కవకాశము గలదు. ఇక్కడ తెరిగిడి కన్వెన్షనులు, సంస్కరణశాసనమును విసరింపజేయుటకు మారుగ మిలిత సంకుచితమరుచుట సహజము. సర్టిఫికేట్టు అధికారమును రాజప్రతినిధిగారు సహజాధికారము లలో నుకటిగ భావించెదరు. దాని నుపయోగిం

చుట దోసమని వారు భావించుటలేదు. సప్లయలను నిరాకరించుటకు, ఇంగ్లండులో గల యవకాశములు వేరు. ఇండియాలో గల యవకాశములు వేరు. శబ్దజాలమును ప్రయోగించి తాము మోసపోయి ఇతరులను మోసబుచ్చుటవలన లాభము లేదు. పార్లమెంటు, మంత్రులు, కన్వెన్షనులు, సప్లయల నిరాకరణము, మొదలగు పదముల నుపయోగించి, ఆర్పాటము జేయుటవలన ఇదివరకే తీరనినష్టము వాటిల్లెను. వీనితో నికను దాగురు మూత లాడుటవలన స్వరాజ్యసాధి మారమునకు జనుటదప్ప వేరులాభము గలుగజాలదు. బిసెంటు గారు పిమ్మ, హంపుడనుగారి నామమును పేర్కొని, వారి ఉదాహరణములను సూచించుచున్నది. హంపుడనుగారు, కన్నును చెల్లించక కారాగృహమును వదిలి, ప్రభుత్వమునకు భీతి గలిగించెను.

ఈమధ్యనిరోధముతో నతడు తృప్తిజెందలేదు. సప్లయలను నిరాకరించిన, గవర్నరుజనరలుగారు లక్ష్యపెట్టెడి, శాసనసభ్యుల నిరాకరణము ప్రభుత్వ కార్యములను అడ్డగింపజాలదు. పిమ్మట జేయదగిన దేమి? హంపుడనువలె కన్నులను చెల్లించక బాధల ననుభవించుటకు, బిసెంటుగారికి రించెదరా? అట్టి మార్గమును ఆమె సూచించలేదు. నిన్నటిసభయు సూచింపదయ్యెను. ఉప్పువన్నునుగాని, ఇతర దుర్భరముగు వన్నులనుగాని ప్రజలు చెల్లించక నిరాకరించునపుడే, సప్లయల నిరాకరణమున కర్థముండును. లేనియెడల, ఈపదమునకు అర్థములేదు. ఆమెరికా సాదృశ్యము జూపుట వ్యర్థము. ఆమెరికా దేశము పార్లమెంటుసభద్వారా, తన స్వాతంత్ర్యమును సాధించి యుండిలేదు. జేరుమార్గముల నవలంబించెను. సప్లయల నిరాకరణమును బోధించెడి వారు, దాని పరిమితిని గనుగొనక పొరబడుచున్నారు. ప్రభుత్వపుఖర్చులో, ప్రభావముగు ఖర్చు మిలిటరీ వ్యయమని ఎల్లరకు చెలిసినసంగతియే. ఖర్చులో విశేషభాగ మది యాక్రమించును. ఆవ్యయమును శాసనసభ వారుతాకుటకు వీలులేదు. సప్లయల నిరాకరణము దీనికి వర్తింపదు. సర్వీసు యుద్యోగుల జీతములను పెన్షనులను, కమిషన్లను జీతములను శాసనసభ ముట్టుకొనుటకు వీలులేదు. పొలిటికల్ వ్యయమును, రక్షణకును మతమునకును సంబంధించిన వ్యయమును, శాసనముచే నిర్ణయింపబడిన వ్యయమును ఋణముల వడ్డీని సింకింగు నిధిని శాసనసభ స్పృశింపదు. శాసనసభ వారి వోటుకు వచ్చెడి ఖర్చులు చాల కొలదిగ నుండును. ఈ కొలది వ్యయములో శాసనసభ వారు తగ్గించెడి వ్యయమును, రాజప్రతినిధిగారు తమ బాధ్యతలను నిర్వహించుట కవసరమని పునరుద్ధరింపగలరు. అవసరమయ్యెనులందు రాజప్రతినిధిగారు స్వంత బాధ్యతమీద వ్యయమును కావింపవచ్చును. శాసనసభవారు నిరాకరించిన చట్టమును రాజప్రతినిధిగారు సర్టిఫికేట్ శాసనము గావింపవచ్చును. సప్లయల నిరాకరణమును దాటుటకు రాజప్రతినిధిగారి కిట్టియవకాశము లుండగ శాసనసభలోనుండి జేయగలిగిన దేదియో దోచకున్నది. ప్రభుత్వమునకు కావలసిన వ్యయమంతయు ఇదివరకే నిర్ణయింపబడెను. జూలై నెలలో జరిగెడి సభలో సస్టి మెంటు రీ ఎస్టి మెంటులక్రింద ప్రభుత్వము వారు కొన్ని ఖర్చులను కోరెదరని బిసెంటు ప్రభుత్వముల కాశగలదు. సస్టి మెంటు రీ ఎస్టి మెంటులక్రింద ప్రభుత్వమువారు ఏకొలదివ్యయమునో శాసనసభవారి ఎదుట బెట్టవచ్చును. ఆవ్యయమును శాసనసభ్యు లొకవేళ నిరాకరించినను, తమ బాధ్యతల కవసరమని చెలిపి రాజప్రతినిధిగారు దానిని పునరుద్ధరించెదరు. ఒక్కసెమనులో నాలుమార్లు తమ సర్టిఫికేట్టు అధికార

మునుపయోగించిన రాజకీయవిధానము, జులై నెలలో మరొకటిగా రుపయోగించుట కష్టమని అందుచే శాసనసభ్యులు జులై నెలలో జేయదగిన దేదీయలేదు. శాసనసభతో సంబంధమును వదులు కొనుచో, ప్రభుత్వమువారు తమ స్వంతభాధ్యత మీదనే యిక్కార్యమును నిర్వహించవలసివచ్చును.

మద్రాసు రాజకీయ సంస్కర్తల యభిప్రాయమును తీరస్కరించుచు, శాసనసభా నిరోధమునకన్న రాజనామానిచ్చుటయే ఫలప్రదమని మనీ ఈశ్వర చరణగారు మరల వ్రాసిరి. శాసనసభ్యులు తెలుల మెలగినను, ప్రజల కంతగ బనిలేదు. ఉప్పుపన్ను వలన, మితవాదులకుగూడ ప్రభుత్వ దోలగినందులకు మాత్రము సంతసింపవచ్చును. ఈ యవకాశమును ఆధారముగ గైకొని, స్వరాజ్యమును త్వరిత సందర్భములకు ప్రజలు ద్వీగుణీకృతముగ ప్రయత్నములను సలపవలయును. ఉప్పుపన్ను సెక్కుదానిని తొలగించుటకు మాత్రము ప్రయత్నముజేసి లాభములేదు. ఉప్పుపన్ను నిరంకుశవిధానమునకు ఫలితము. ప్రస్తుత పరిపాలనా విధానముక్రింద ఉప్పుపన్ను బోలు పెక్కుకష్టము లిదివరకు తటస్థించినవి. ఇకముందును తటస్థించగలవు. ప్రతినిరంకుశవిధానమును పోనాడుటకు ప్రయత్నించుటవలన, ఆయాస వృధికమగును. ఇందుకుమారుగ మూల కారణమును నివారించ బ్రయత్నించిన స్వరాజ్య సిద్ధి గలుగును. స్వరాజ్యసిద్ధి మూలముననే నిరంకుశత్వ మడుగంటును. అసమ్మతిపథలతో ప్రాద్దు బుచ్చనెంచెడివారిని ఆటలుజేయ నిండు. కాంగ్రెసు సభ్యులు ప్రస్తుత పరిపాలనావిధానము స్వరాజ్యమునకు చోటిచ్చుటకు తమ యావశ్యకత వినియోగింపవలయును. ఇతరమార్గముల వంకకు దృష్టిని మరలించి లాభములేదు. బీసె టు ప్రభుత్వము బాధించెడి మార్గమువలన ఒక్కలాభము మాత్రము గలుగవచ్చును. శాసనసభలతోజేరి నిరోధించుటవలన నెట్టిలాభము గలుగునో వెంటనే వెల్లడియగును. క్రొత్తశాసనసభ తేర్పడువరకు వేచియుండ నవసరముండదు. ఇదియు కొంతవడి మేలే.

కెనియా భారతీయులు

హిందూ దేశమునుండి కెనియాకు భారతీయులు నిన్న నేడు వెడలియింపలేదు. అయితే వందల సంవత్సరములనుండియు, భారతీయులు కెనియాకు వెడలుచుండిరిని, అగాధానుగారు రూటు ప్రతినిధితో జెప్పిరి. యూరపియనులు కెనియా యం దిటీవల బ్రవేశించిరి. యూరపియనుల కన్న, కెనియాపౌరస్వపు హక్కునకు భారతీయుల కెక్కుడు అధికారము గలదు. కెనియాను బాగు చేసి ఫలవంతము గావించిది భారతీయులు. అట్టి భారతీయులను వెడలగొట్టుటకు తెల్లవారిపుడు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఆఫ్రికావాసులను తెల్లవారు రక్షింపవలయునట, భారతీయులను ఆఫ్రికా వాసులను ఇంతకాలమునుండియు కలిసి యున్నందుచే, నష్టమేమియు గలుగలేదు. ఇకముందు భారతీయుల ప్రాబల్యమునుండి వారిని దప్పించుటకు, తెల్లవారు పూనుకొనుట కేవలము కపటము. ఆఫ్రికావాసులకు తెల్లవారు స్వాతంత్ర్య మీయదలచుచో భారతీయులేమోతము అభ్యంతరముపెట్టరు. లాయడు జార్జిగారు సామ్రాజ్య సందేశముగూర్చి గంభీరపన్యాసముల గావించి లాభములేదు. కెనియా, దక్షిణాఫ్రికా, మొదలగు ప్రదేశములలో భారతీయులను పీడించుచున్నవిధము, సామ్రాజ్యమునకు

కారణము జేబాలదు. స్వాతంత్ర్యమును కాపాడుట కిది మార్గము గాజాలదు. అధినివేశరాజ్య భారతీయ సమస్యను ఇంగ్లండు న్యాయముగ పరిష్కరింపజాలదేని, సామ్రాజ్యబలము దొలగిపోవును. లాయడుజార్జి గారి సంగతి నకనిపెట్టినటుల దోచదు. ఇతరు లెవ్వరో తమ యకాదార్యమును గుర్తింపలేదని, లాయడుజార్జిగారు వగచుచున్నారు. ఇతరుల మెప్పుబడసి లాభములేదు. సామ్రాజ్యవాసులు సంతృప్తి జెందవలెను. సామ్రాజ్యమునందు కారణముతో తలపెట్టి దిరుగుటకే భారతీయుల కవకాశములేనిచో, వారు దాని నెటుల ప్రేమింపగలరు? ఇరుల కీసంగతి దెలియకుండ, బ్రిటీషువారెంతకాలమని దాచగలరు? ఇంగ్లండు తనధర్మమును నెఱవేర్చుటకు అప్రతిమానముగ అవకాశమిచ్చుచుగలదు. ఈ యవకాశమును బావిడచిన, ఇంగ్లండు తన ముఖ్యధర్మమును విడనాడినదగును.

దారుణశిక్షలు

సాత్వికనిరోధమునకు జర్మను ప్రముఖులపై ప్రాచివారు దారుణశిక్షలను విధించుటవలన, ప్రపంచసానుభూతి జర్మనుల మీదకు ప్రసరించుట సహజము. 15 సంవత్సరములు 20 సంవత్సరములు ఖయిదును విధించుట, అవివేకము. ఇంతటిబాధక, కొందరు నాయకులపై దారుణశిక్షలను విధించుట ఇంకను ఘోరము. మరి కొందరుకు ఏడు మొదలు ఇరువదిసంవత్సరములవరకు శిక్ష విధింపబడెను. జర్మను ప్రభుత్వమువారు తమ యసమ్మతిని ప్రపంచమునకు దెలిపిరి. కార్మికసంఘమువారు నిన్నటిదినము పూర్తిగా పనిమాని, తమ యసమ్మతిని హతాశము మూలముగ తెలిపియున్నారు. రూరులో విషమస్థితి దొలగువరకు, సాత్వికనిరోధమును పూర్తిగా నవలంబించుటకు కార్మికులు నిశ్చయించిరి. ఈ యుద్యమమును పశుబలము ఆదాగ్రొక్కజాలదని వెల్లడిజేసిరి. ప్రాచివారు విధించిన దారుణశిక్షలు ఇంగ్లండులో గూడ చలనము గలిగించినవి. వర్సలనుసంధిని విమర్శించినందులకు దారుణశిక్షలను విధించెడి నిరంకుశత్వము రుష్యా చారిత్రములో గూడ గానరాదని ఫర్ బా సై మనుగారు పార్లమెంటుసభలో నుడివెరి. ప్రాచి యుత్తరువు, ప్రవృత్తుమిలిటరీసమునకు తులదూగునని, సెసిలుప్రభువు దెలిపెను. భావిపక్షిణాను మెట్టులుదునో తెలియదు. కాని, ప్రస్తుత సందర్భములు యూరపునకు పశుబలప్రయోగ విఫలతను జూపగలుగుచో, ప్రాద్దు జర్మను సంరంభమువలన ఫలముండును.

రుష్యా: ఇంగ్లండు

ఇంగ్లండు రుష్యా కంత్వ సందేశము నంపియుండుటచే, మరియొక యుద్ధము పొసగునని, పలువురు భయపడుచున్నారు. ఇంగ్లండు పంపిన సందేశమును నిరాకరించుటకు రుష్యులు తలపెట్టుచున్నటుల వార్తలు దెలుపుచున్నవి. అప్పుడే తొందరపడవలదనియు, సమాధానమునకు తాము ప్రయత్నించెదమనియు బ్రిటీషులే బరుపక్షమువారు రుష్యాకు తంతి వార్త నంపిరి. 15-వ తేదీని పార్లమెంటుసభలో నీ విషయమై చర్చజరుగును. రుష్యాతో వాణిజ్య సంబంధమును వదులుకొనుటకు లేబరుపక్షమున కీష్టములేదు. ఉభయదేశములకును గల తగాదాలను మధ్యనర్తల బ్వారా పరిష్కరించుకొనవలెననియు, లేబరుడల అనేకయనర్థములు వాటిల్లుననియు లేబరుపక్షము వారియుద్దేశము. పార్లమెంటుసభ ఎటుల నిర్ణయించునో జూడవలయును.

శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశంగారు

ఆంధ్ర రాష్ట్రమున నందారము

ఆంధ్రరాష్ట్రమున వలంటీరులను చేర్చుటకు శేపు (13 వ తేదీ) ప్రకాశంగారు చెన్నపురినుండి బయలుదేరెదరు.

మేనెల 14 రాజమండ్రి

15 ఏలూరు

16 గుంటూరు

17 తెనాలి శేషలక్ష్మి తాలూకాలు.

విజ్ఞప్తి

ఈ నెల 25 వ తేదీలోగా ఆంధ్రరాష్ట్రము వారు ధనమును జనమును పూర్తిచేయగోరెదము. నేడు ఆంధ్రరాష్ట్రము రాష్ట్రములపట్టికలో కట్టకడపటి మెట్టునకు దిగిపోయియున్నది. ఇట్టి ముఖ్య వసరసమయమున మనవిధిని నెరవేర్చుకొనచో ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు కళంకము కలుగును. అది మనకు పాడిగాదు; అని శ్రీయుతులు నాగేశ్వరరావు ప్రకాశంగార్లు విజ్ఞప్తిని ప్రకటించిరి.

తిలకు స్వరాజ్యనిధి

గుజరాతు రాష్ట్రమున జరిగిన పనివివరములు

జిల్లా	భద్రులు	వలంటీరులు	ధనము
అనాపవాదా	24, 489	188	1, 51, 879
కెయరా	20, 704	178	58, 998
బ్రోచి	8, 485	282	4, 935
సూరకు	12, 251	211	1, 07, 465
హంచమనాలు	1, 767	24	788
	62, 706	888	8, 28, 853

*

ద్రవిడ రాష్ట్రమున

వలంటీరుల వివరములు

మహామృదీయులు	175
ఇతరులు	712 - 887
శ్యామవాదులు	8
దాక్షయులు	14
ఉర్దూయులు	195
తమిళాడు	108
భూస్వాములు	170
విద్యార్థులు	8
గుమాస్తాలు	135
కూలిపనవారు	2
ఇతరులు	250 - 887
కట్టణములవారు	488
గ్రామములవారు	449 - 887
మొత్తము	887

(హిందూ)

ఈస్టిండియా కాటక్ సంఘము

ప్రస్తుతము విశేషములను అరికేరణము క్రత్తి ఎగువతి చేయుటకు ముందుగా దానికి తగినంత తెల రాకున్నందుచేతను బొంబాయిలోనున్న వై సభ్యులువారు మేజరకము క్రత్తిని వంచి తెలచేయగల వానిని నియమించెనెందిరి.

అసెంబ్లీ సభ్యుల రాజనామాలు

ఆసెంబ్లీ సభ్యులగు హరిశ్చంద్ర, మహానీ, చాదరీగార్ల రాజనామా లంగీకరింపబడినవి. వీరిస్థానములకు క్రొత్తవారి నెన్నుకొనవలెను.

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కస్టమ్స్ శాఖాదాయము

1928 వ సం॥ యేప్రిల్ నెలలో వైశాఖక్రింద 828 లక్షల రూపాయలు ఆదాయమునచ్చెను. 1922 వ యేప్రిల్ నెలలో 804 లక్షలు వచ్చెను.

విదేశ వార్తలు

సోవియట్లు కార్మికసభ్యుల సందేశము

బ్రిటిషు లేఖను ఆక్షేపించుట

లండన్, మే 11:—కామన్సువల్ ఫోర్ సోషలిజం కమిటీ కార్మికసభ్యుల కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు కమాన్వెల్త్ సోవియట్లకు ఈ ప్రకారము కమ్యూనికేట్ నిశ్చయించిరి:— మార్క్సిస్టుల హితముల నాక కంట్రీకు తే ఏమి ప్రమాదము గలుగనోయిన మాకు భయముగలుగుచున్నది. పశు బలప్రయోగమునకు అవకాశము లేకుండగను మరల యుద్ధము నకు తావీయకుండగను ఓషియను ప్రభుత్వమువారిని కోరు చున్నారము. బ్రిటిషువారలపై అంత్యసందేశమును గూర్చి రాజకీయవారులు జరుగులోపుగ మేము సందేహి నిమిత్తము ఓషియా ప్రభుత్వమువారి అధికారమును గుర్తించుటకును ప్రయత్నించు చున్నారము. రాయబారము లన్నియు పూర్తియగులోపల సంబంధము చేడిపోవుటయే తటస్థించిన మేము చాల భయపడుటకు అవకాశ మేర్పడును. అట్టి అసందర్భము రాకుండుగాక.

కచ్చే సంగీతవారమువారు బ్రిటిషు లేఖను చర్చించు వాగ్ధ్యత కూడి.

రషియాలో కర్తకసంభవములను బ్రిటిషువారు మాను కొనుటకు జేయు యత్నము లన్నిటిని ఇండిపెండెంటు లేబరు పుంజుమువారు ఆక్షేపించెదరు. బ్రిటిషువారు రషియనుల కంపిన లేఖచే రషియను ప్రభుత్వమువారి క్యేలెస్సెయిటుబడి ముట్టజించు టకు అవకాశ మేర్పడుచున్నదనియు మరల పశుబలప్రయోగము నకు కారణమేర్పడుననియు, భర్త్యమునకు బతులు జరుగబల రూపేణ ని రోధమును చూపవలసి వచ్చుననియు నేవనలు జోయింటు కవున్సిలువారు తెలియజేసి ఆ లేఖను అంగీకరించుననిరి. ఈ సంగతులలో ప్రేమ యూనియను కాంగ్రెస్-కర్తకసంఘములు- నేవనలు లేబరుసంఘము, పార్లమెంటు కార్మికసంఘము, కామన్సు సభ్యులు జేరిరి. ఆయా తేజములు పడు కచ్చములను గూర్చి అంతర్జాతీయ వ్యాప్తి యున విచారించి పరిష్కారము చేయవలసిన దనియు ఓషియాలో కర్తకమును మానుకొన్న ఇదివరకే వనిలేనివారిగోల భయముగ నున్నది. అట్టికరి ఈవార్తలను ద్రోశించిమీని మరలకగోల యగుటయే గాక, రాజకీయ అంశోకము, యాధర్థ్యము మరల ఎక్కువగ బయలుదేరు ననిరి.

జార్జియాలో బోలిషివిక్కులు

రెండువందలమందిని కాల్పుట
వాక్వా, మే 10:—జార్జియాలో ఏకాగ్రభు త్వమువారు 1200 మందిని బట్టుకొని 200 మందిని కాల్చిరని రై గానుండి తెలియుచున్నది.

మాంచెస్టరు ప్రతినంపుసభ

అధ్యక్షుడు జనవరి 25 తేదీవరకైన ప్రస్తుతవంద ఇచ్చు చున్న జేతనములనే నిలకడగ ఉంచుటలు జేయవలెనని మాంచెస్టరు ప్రతినంపుమువారు 10 తేదీని సమావేశమైరి. ఈసభకు యజమానులు వనిజేయవారుకూడ వచ్చిరి. ఈతేదీ అసంతకము వేతనములను గూర్చి క్రొత్త రాయబారములను జరుపుటకు వనివాండ్రకు అధికారముగలను. ఒకనెల ముందుగ తెలియజేయ వలెను. 1924 ఏప్రిల్ 25 తేదీలోపుగ సాధారణముగ ఆ దరకును జీతములను పొచ్చించవలెనని వనివాండ్రు గోరుచున్నా రు. వై ఉత్తరపునకు అందై ఈ ఒడంబడిను జేసికొనిరి.

పార్లమెంటు కమిటీ

సభ్యుల పేర్లు

లండన్, మే 11:—కామన్సువల్ ఫోర్ నిన్నటిలోపన చార్లసు రాబర్టును, జెకన్ పూరుగార్డు, భారతజేత వ్యవహార ములను పరిశీలించుటకు నియమింపబడిన సింపున్, క్రిమియన్ సభ్యులు రాజీనామా నిచ్చుటచే వారిస్థాన నియమింపబడిరి.

బ్రిక్ష హత్య

దొంగను వెదకుట

గూఢచారుల కృషి

లండన్, మే 11:—ఉదయము బ్రిక్షనుదగ్గర మోటారుబండిని నడుపు జోకబుడికే అను నాతని ఒక గొడంగు జంపెనని అనుమానించి వానిని పట్టుకొనుటకు గూఢచారులు తెగవచ్చుచున్నారు.

ఈగొంగుడికేగారిబండిని అడ్డవ తీసికొని బ్రిక్షనుకు పోయెననియు అతనిదగ్గర చేతుపాకి యుండెననియు గూఢచారులు తెలుపుచున్నారు. పోలీస్ వునపుడు వీటిని పారవేసి పోయెను. మోటారుబండికి రి ప్లీంగుల రి పెన్సులు అడ్డఅయి జటల తోచుచున్నది. చుట్టు దారిని పోయినటుల స్పష్ట మగుచున్నది. బండి జోకబుడికపై ఇల్లుకు దోచుకొనుటకు దొంగ తలంచి బండివాని నాగవలెనని తెప్పటచే వాడు వీలులేదు, నే పోయెదను; కాఅదై నాకీతనలెన్నటులను అందుమీద ఇద్దరును తగవులు ఆడినటులను ఇరుగుపొరుగువారు తెలుపు చున్నారు. బండితోలుచానున, దొంగయు కొట్టుకొనిరని ఋజువు జేయుచున్నారు. దొంగదగ్గర రి ప్లీంగులు రి పెన్సులు లేకుండుటచే పాపమాతకు ఏమిచేయుటకు తోచక తనతన లాడుచుండెను. దీనితోడు బండివాడు పోలీసువారికి తెలియ జేసెదననియు అందుచే తనదగ్గరనున్న కత్తిని తుపాకిని పోలీసు వారు కనుగొనినదేమోయను భయముచే బండివానితో పెనగు లాడిన పిదప పట్టు కొనెదదేమో యనుభయముచే గోడ ఎక్కి పారిపోయెను.

‘ఒకారా’ నాక

సముద్రముమీద పనునకుగటకు తగదని తెలియజేసిన సంగతి మీరెవరుబదురాడని కామన్సువల్ ఫోర్ కార్మికసభ్యులు బాన్స్ వీగారు అడిగిరి. ఆ నాకకు అవకాశముటకు ఇదియే కారణమనిరి. ఇది పనునకుగటకు పూర్వము తగిన స్థితియందు న్నదా లేదాయని ఎవరును పరిశీలించలేదని బదులిడిరి. సముద్రతీర వ్యాపారముజేయు బ్రిటిషు నాకలను ఇండియాలో అడికాకు లోలైన పరిశీలించిరా లేదాయను విషయమై బాకప్ట గారు ముంబై తెలియజేసినవో ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు వీలగుననిరి.

సాత్విక నిరోధము సాగవలసినదే - తప్పదు

దస్తావ్దువార్త లిట్టు తెలుపుచున్నది:—కర్తకసంఘము వారి కార్యనిర్వాహక సభవారు ఆరు కత్తికి మించకుండగ న్న పరిహారములనుచ్చుటలో తోడ్పడెదననియు రూతులో సాత్విక నిరోధము ప్రజలమనసు నొచ్చుటచే బుద్ధిపూర్వకముగ బయలు జేసెదదేగాని ఒకరుచెప్పుటచే పుట్టలేదనియు రూతు, రైసు జిల్లాలలో అవ్యాజ్యపరిపాలనను ఆగవలసినట్లులు సాగునంత కాదు చాకిరార్లబహుమల్లబడినను సాత్విక నిరోధమును సాగించి తీరదననియు దానివాల్చుటకు ఎంత క్రూరకృత్యములను వర్రాములు జేసినను వారిరెము గాదని కర్తకసంఘమువారు తెలియ జేసిరి.

క్రఫ్ కర్తాగార కార్య నిర్వాహకులు

రైలులోడ్లను పాడుజేసెనని ఒక జర్మనువాయకుని ఉరిశిక్షను నైనిక వ్యాజ్యస్థానమువారు విధించిరని బ్లాస్క వార్తలు తెలుపుచున్నవి. మరొకరినకు యాజ్ఞీకమును, వరి కొండరు 7 నుండి 20 మీదలరకును శిక్షవిధించిరి.

బెర్లిను ప్రభుత్వమువారి ఆక్షేపణ రూరు ఆగ్రహములో పాల్గొనని ప్రభుత్వములవారికి తమ యజన్ముని ఆక్షేపణను తెలియజేయుచు క్రఫ్ అధికారులకు పరాములు విధించిన దారుణశిక్షనుగూర్చి బెర్లిక ప్రభుత్వ మువారు ఎరుకజేసిరి

క్రఫ్ ఉద్యోగులకు విధించిన దారుణపు శిక్షలు అవ్యాజ్యమునని తెలియజేయుటకు 11 తేదీని అందరును దుకాణములను పలహారపు అంగదులను, వీటిలో వ్యాపారమును ఆపుజేయవలెనని ప్రేతు యోజానిజనుసంఘమువారు అధ్యక్షుడు నిఘాన్తుజేసిరి.

నష్టపరిహారములు

జర్మనులపర్యాటకులు

బ్రిటను ప్రత్యుత్తరము

లీక్సెల్ అర్థరాత్రి మే 10:— యునైటెడ్ స్టేట్సు వారు జర్మనీ ండి నష్టపరిహారములను గోరలేను. కాన ఈ విషయమై వారితో యోచించుటకు ఆ క స ర ము లే దని యు వారి యభిప్రాయమును కనుగొన దలచుకొనలేననియు కామన్సు వల్ ఫోర్ ప్యాక్ లిబర్టీను గారు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి.

బ్రిటను ప్రత్యుత్తరము

ఇటలీవారు తయారచేయుచున్న ప్రత్యుత్తరమును పోలి యే బ్రిటిషువారు నూడ జర్మనులకు నష్టపరిహారములను గూర్చి ప్రత్యుత్తరము నంపనున్నారు. బ్రిటిషువారిలేఖ మిశ్రమండలియు యునైటెడ్ స్టేట్సువారును అందుకొనెదరు.

లండనులోను, రోములోను, బ్రిటిషు, ఇటలీ ప్రభుత్వము వారి ప్రత్యుత్తరములు జర్మనీకంపుటకు పూర్వము తెడు ప్రభుత్వములవారును అంది పుచ్చుకొనెదరు.

రూరుసమస్య

ను గూర్చి కామన్సువల్ ఫోర్ మరల చర్చించిరి. స్ట్రాన లోయలో తెచ్చెయిల్లు సందేహరకులను, దానికనుసరించి చేయు పరిపాలనమును ఆక్షేపించినందుటకు దుర్భరమును అపరాధములను విధించిరని తెలియజేయుటకు కామన్సువల్ ఫోర్ అరట విజేకాంగ కార్యనిర్వాహకవర్గమును తగ్గించవలెనని జె. జె. ప్రెమకాగారు తీర్మానము నువహించిరి. ఇది ఓషియనుపాలన ములో జరుగు నిరంకుశపాలనమును మించిపోయినదనిరి. దీని వలన వావాకాతిమితి క్రొత్త మండలికొనెననిరి.

విజేకాంగ వర్గమును స్వహా న్ముఖులగ జేయవలెనని రాబర్టు సిసిలు ప్రభువలెను. ఆఖరుసారి వరములు వడిన లేఖచే అంగ్లోపరాములు కలిసి పనిచేయుటకు వీలులేదని విచారించుగ ఆయన నూచించిరి.

ఈ అపరాధములను కామన్సువల్ ఫోర్ ఎవరును ఆమోదింపవారు లేరనియు, కాని ఇప్పుడే ఈ విషయమును బాతి సమితివారికి తెలియజేయుట విజేకామాయయు అంగ ఖండిత ముగ రూరు టవరనూ యని యు తెలియ జేసిరి. అసలు ప్రెంచిరిపాలనా విధానమంతయు అతీకయోక్తిక జెప్పబడుచున్నదనిరి. కుదకు తీర్మానము వీగిపోయెను.

జర్మనులకు బ్రిటిషు ఇటలీ ప్రభుత్వమువారుపు ప్రత్యుత్తరములో ఒక సభనుజరిపి దానికి ఆమెరికనల నాహ్వానించి రూతు, నష్టపరిహార సమస్యకు పరిష్కారము చేయవలెనని నూ తించిరి.

లా సే ను న భ

ఏమియు నిశ్చయించకపోవుట

మూడుమాసములు గడుపుగోరుట

అధికసంఘమువారు మొదటి అనుబంధమును చర్చించు టకు ప్రారంభించిరి. అది అనవసరమని తురపుల్లు నిరాకరించిరి. రెండవ అనుబంధమును ప్రారంభించునకి అత్యుద్ది సాధ్యమగునది లేదనిజెప్ప ప్రత్యేక జిల్లాములకు తెలియజేయ వలెనని తురపుల్లు గోరిరి. మూడవ అనుబంధమును మిశ్రమం దలి నిరాకరించిరి. కేర్యేత తీర్మానములు రాజీలు ఆపుజేయ బడినవి.

తురపుల్లరములో నాకలు పోవు విషయమై మిశ్ర మండలి ఏర్పాటులను తురపుల్లు నిరాకరించిరి. మరల కథ మొదటికి వచ్చినది.

సాంతముగ పరిష్కార మగుటకు మూడునెలలు గడువును అంగోరావారు గోరిటుల తెలియుచున్నాది. ఇది మిశ్రమంద లికి చాల బజ్జారము.

తురపుల్ల ప్రాతసమ్రాను

జబ్బుగనున్న మరసమేతు దైజనోవా కేసుచున్నారు.

బ్రిటిషు నాకానిర్మాతలు తగవు ఇంకను చాలకాలము సాగు ననుచున్నారు.

పూర్వపు ప్రెంచిమంత్రిని అతని ప్రతినిధులు కొరదా లతో ముట్టడించిరి. తలపొడను, చేతిమీదను గాఢములు తగిలినవి.

ఇంగ్లాండు - రషియా

బ్రిటిషువారి ఆక్షేపణ

లండన్, మే 11: ఉదయము 2/25 మైక్రునిలేఖరి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:— మరల రాయబారములు జరుగువరకు యుద్ధమున కనకాళము లేకుండ కాంతముతో ప్రవర్తించవలెనని సోవియటులకు తలపెట్టినట్లు కార్మికసభ్యులు సభజేసి నిశ్చయించిరి. ఈ విషయమై 15 తేదీన కర్పించుటకు ఏర్పాటుజేసి తమని సోవియటులకు కార్మిక సభ్యులు తెలియజేసిరి.

వర్తకసంబంధము చెడిపోవడని ఇండిపెండెంటు కార్మికవర్గమువారు తెలియజేసి అట్లు జరుగకుండ జేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

బ్రిటిషువారి లేఖ - సోవియటుల ఆశ్చర్యము

లండన్, మే 11:—ఉదయం 12/10 మైక్రునిలేఖరి ఇట్లు తెలియజేయుచున్నాడు. ఇంగ్లండులో బ్రిటిషువారు ప్రవర్తించునట్టి సోవియటులను కొని, కాని ఈ లేఖను జూచి సోవియటు లిప్పుడు ఆశ్చర్యపడసాగిరి. ప్రాచ్యులలో తామెట్టి ప్రచారమును నలుపుట లేదని సోవియటులు తెలియజేసిరి. నిరంకుశ పాలనమున బాధపడుచున్న జాతులవారు సోవియటులు తమ ఆప్తమిత్రులని సహజముగ తలచుచున్నారని ప్రకటించిరి. మరల శిక్షలనుగూర్చి జరిగిన లేఖలు తోటమున కలుగజేయుచున్న కంటిలేని మామయములలో జోక్యము కలుగజేసికొనటచే మే వటుల వ్రాసి విమర్శి.

రషియాలో 12 మైక్రునరకు సమాధుమిద రషియాను అటు ఆధికార మున్నదని సోవియటు నిశ్చయించిరి.

సోవియటు రాయబారులను అనుకూలముగ వర్తకపు స్థానములనుండి బంపిజేసిన సోవియటు ప్రచారము పొడగునని యు బ్రిటిషువారు రషియాలో వర్తకమును మానుకొన్న ప్రపంచమంతయు రషియాను బహిష్కరించుననియు అందుచే మన వర్తకమునకు వ్యయము కలుగుననియు మిగిలినవారు తెలియజేసిరి. అతివాచకములు చెల్ల తోచుచున్నది. వీరు బ్రిటిషులేఖను నిరాకరించెదరని ఆశుకొనుచున్నారు.

సంధి పొసగునను ఆశ

లండన్, మే 10:—అఖరునిమిషమున గ్రేటుబ్రిటనుకు రషియాకు స్నేహముచెడకుండజేయుటకు సాధ్యము కాదనియు ఇప్పుడే జాగ్రత్త పడవలెనని మన్మథులవారుగారిది. హాల్బెల్లు నాను కుంపిసంత మాత్రాన మున్మథులవారుగారి రనుకొనుటలు భయపడ నవసరములేదని మెక్లేజుగారు బదులిచ్చిరి.

కామన్సునభలో కలకలము

లండన్, మే 11:—లార్డు ఆఫ్ ది చాంసరీ కడవకు రషియా నులు కట్టుకొనుటచే ఇకముందు అట్టి పనులు జరుగుకుండ కట్టుకట్టుము చేయుటకుహోలెనాక... బ్రిటిషువారు రషియాకంటి. ముర్యానకట్టరమున 10 మైక్రుదూరములో ఆఫ్తకు పడవ చాపలను బట్టుచున్నది. దీనిని రషియానులు కట్టుకొనిరి. వివరములను కనుగొనవలెనని మాస్కోలో నున్న బ్రిటిషు ఏజెంటు కుత్తరువుజేసి పడవకు పడవ నిబ్బందిని కడలివేయమనిరి మెక్లేజుగారు తెలియజేసిరి. అవసరముగలచో పోవసల్పి మూడుమైళ్ళ సరిహద్దు కావలనున్న బ్రిటిషుపక్షములను రషియానులు కట్టుకొన వుండ చేయుటకై హోలెను నొకంపుడెని తెలియజేయ ప్రభుత్వసభ్యులు సంతకమును వెలిబుచ్చిరి.

ఈ సమయమున ఇంగ్లండులో జరిగిన యుద్ధము జూలను, ఇక మరల యుద్ధమునదని కార్మికసభ్యులు అరచిరి.

ప్రభుత్వ సభ్యుల నుద్దేశించి కార్మిక సభ్యుడగు లార్డుస్ బరీగారు మ్యూయర్స్ కేల వీరు నాగడికము కంపరాదని కోపముతో అరిచిరి. మిగిలిన వీరికికండలు, ఆమెరికనులను భయపడుచున్నారనను. వక్రతేలి వీరిని సముదాయించెను.

చీనారైలుబండి దౌర్జన్యము

చీనారైలుబండిలో దొంగలు ఎక్కి విదేశీయుల నెత్తు పోయినందులకు చీనాప్రభుత్వమువారు తమ విచారమును బ్రకటించుకొని పెకింగులో తెలియజేసి అందరిని విడిపించుటకు ప్రయత్నించు చున్నారని తెలియజేసిరి. దొంగలు అడిగిన సొమ్ము ఇచ్చి వారితో జక్కిన విదేశీయులను విడిపించెదమన్న మాట అనత్యమనియు అట్లుచేయదలచుకొన్నచో వరల ఇంకను ఎక్కువగ దొంగలు తమ ఆటలను సాగించెద రనియు తెలియజేసిరి.

వాయవ్యసరిహద్దులు - రోడ్డు

వాయవ్యసరిహద్దులలో నున్న రోడ్లంతయు ప్రభుత్వము నారికి లాభకరమని మాంపేగుప్రభువు తెలియజేసెను. రోడ్లను మరమ్మత్తుజేసి యభివృద్ధిజేయక ఇనుపవారిమిదనే ఆధారపడిన అది చాలకష్టమిది. రైల్వేను అడ్డుకొన్నచో రోడ్డు ఎంతయు ఉపయోగకరముగ నుండుననిరి. ప్రక్కరోడ్ల ప్రాముఖ్యమును ఇందికేత్రప్రభువు ఒప్పుకొన్నందులకు సంతసించిరి. దీనివలన సరిహద్దుజాతులు యుద్ధములలో మునిగి లేకుం వర్తకములో ప్రవేశించుటకుగూడ వీలగుననిరి. పార్లమెంటుసభ్యులు ఈవిషయములో జోక్యము కలుగజేసికొనరాదని ఇందికేత్ర ప్రభువనిరి దీని అర్థమేదియో నాను తెలియలేదు. ప్రభువుసభలో ఇండియాను పాలించిన గవర్నరు జనరలు గవర్నరులు, ఎంకరో సభ్యులుగ నున్నారు. వారికివిషయమై ఎక్కువగ అనుభవము గలదు.

అట్టికరి వీరు జోక్యము కలుగజేసికొనరాదన్న అర్థము లేదు. అట్లు జోక్యము కలుగజేసికొనట తప్ప అగుచో నేను జోక్యము కలుగజేసికొనక మానను. అని మాంపేగుప్రభువు నడివెను.

లాసేనులో రషియాను రాయబారిని కాల్చి జంపుట

సోవియటురాయబారి వారో విస్కీగారు పిసిలు హోలెలో భోజనము చేయుచుండ విప్లవకారుడగు స్వీసు యువకుడు దిగ్గరకన్న మేజా సమీపమునుండి చాలసాయలు కాల్చి తాను వారిచే కట్టుకట్టెను. సోవియటు రాయబారి చని పోయెను. మరి ఇద్దరు కీరగాత్రు లైరి.

వివరములు

లాసేను, మే 11:—హంకరుడు ప్యాసిస్టి యనియు ఇతడు ప్యాసిస్టిలో మద్యుగ నున్నాడనియు అనుచున్నారు. తనకండ్లి, పివకండ్లిని బోలిపివకులు చంపిరను కోపముతో వగ సాధించుటకు ఇట్లుకకరాదీగారుజేసెనని తెలియచున్నది. ఇతను వయసు 28 ఏండ్లు. పెట్రోగ్రాదులో జననము గాంచి నాడు. వారో విస్కీగారికి వాక్యమును ప్యాసిస్టి యుద్ధమునకు కుట్రసంబంధము లేదని తెలియజేసిరి.

ముస్కొలినిగారు మరితర మంత్రులును, వార్తాసార్వభౌమునితో విచారించిరి

యాదాల మొకటనుబృయ్యగారి సుబ్బయ్యచెట్టి అందు సారా మొకటసామి నాయుడుగార్ల దివాలా సందర్భములో మృదాను అభిషియల్ అసైనిసి గారి ఉత్తరువు ననుసరించి

మెనర్సు డౌడను కంపెనీవారు

(హైకోర్టు భవనమునందున్న వారి ఆఫీసునందు)

ఈ దిగువ తెలుపబడిన భూములను, బహుదను 1928 సం॥ రం మేసెల 17 వ తేదీ గురువారము సాయంత్రము 4 గంటలకు బహిర్గతవేలము జేసి విక్రయింతురు.

విజిలి కాదరుసాహెబు భార్య భీమాభి అను ఆమెవలన 4-11-1914, 25-6-1917 తేదీలందు తనభావెట్టుబడిన కడప తాలూకాలోనున్న చిన్నమామకల్లె గ్రామములోనున్న సర్వే నెం 553, 554, 555 రులగల 8 ఎకరములు 20 పెంట్లు భూములు, కడపలో న్యూహామ్మ బహు రోడ్డులో నున్న నెం 76 రు అంకడి వీటిపైన, వైన తెలుపబడిన దివాలాదారులకు తనకా నామ్మగలదు. 81-8-28 తేదీనరకు ద్వ 2812-14-0 లు వాకీ యియ్యవలసి యున్నది.

కుండల కాకింసాహెబు భార్య అమీనాబీ అను ఆమె వలన 5-11-14 తేదీన తనకావెట్టుబడిన చిన్నమామకల్లె గ్రామములోనున్న సర్వే నెం 543, 543, 551, 552, రుల భూముల పైన కూడ, వైవాక్కి తనకానామ్మగలదు. 18-4-1928 తేదీ వరకు 1546-12-0 వాకీ యియ్యవలసి యున్నది.

విగతవరములు తెలియగలవారు మృదాను, కుంకు రామచెట్టి వీరిలో 21 వ నెంబరు కృపాహనుడున్న వేలము దార్లకు వ్రాసిన తెలుపబడును.

స్వరాజ్యకాంగ్రెసుపక్షములు

సరోజినీ దేవిగారు

ధిల్లీలో జరిగినసభనుగూర్చి రాజగోపాలాచారిగారు చేయి యును వివరింపకుండుట చాలవింతగానున్నది. స్వరాజ్యపక్షము నాయకులకును కాంగ్రెసు కార్యకర్తలకును మధ్యమధ్యన మామడిన సమాధానప్రకటనకుంతరి మరతుల నన్నిటిని రాజగోపాలాచారి గారే చెప్పి వ్రాయించిరి. ఎటులైన సమాధానము కుదురుటయే ముఖ్యమని రెండు అచటనున్న కారందరు నందులకంగీకరించిరి. తెండుతత్వములవారును కలసి నిర్వహించవలసిన ముఖ్యవిషయము తెన్నియాలవు. అట్టిచో స్వరాజ్యపక్షమువారికి ప్రతిసూచుగా ప్రచారము చేయుటవలసరము. అందువలన వైచమ్యములు మొదలగును. వానిని లోలించుటకు నేను కక్తిరంచన తేకుండ పనిచేసెదమని సరోజినీదేవిగారు చాలమాటలు జూచిరి. (టిబ్యూకు)

మూల్తాను కొట్లాట తేనులు

మొహరము అల్లరలు జరిగిన విషయం కె. వి. వీరు గవడద ద్దను మెగిలినగారు భావసాహెబు గులాము ఖాదిఖాను (హనలీ మేజస్ట్రేటు) గారిని దుర్భాషలాడెనని భానుగారు తెచ్చిన మానవత్వ వాదావిచారణ రివ తేదీని జరిగినది. ప్రతి వాది హాజరుకాలేదు. వాదికి ప్రతివాది 10 వేల రూపాయలు కప్పకరిహర మొసంగవలెనని ఎక్కుపార్టీక్రి యియ్యబడెను.

ఏప్రిలు 28 వ తేదీని జరిగిన కొట్లాటలో బాహుగగేటు లోపల నొక హిందువును హత్యచేసికండులకు యింకను ఎవరిని అరెస్టుచేయలేదు. (టిబ్యూకు)

బాబూ రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు

భారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శి బాబురాజేంద్రప్రసాదుగారు చరప్రాంతం 10 వ తేదీ నిటుల ప్రతికటన వ్రాసిరి.

“ధిల్లీలో కాంగ్రెసు స్వరాజ్యపక్షముల నాయకులలో కొందరికి జరిగినసమాధానమును గూర్చి పండిత నెహ్రూగారు మే సెల 2 వతేదీని ప్రతికటన వ్రాసిరి.

ధిల్లీలో జరిగినసమాధానమునకు కల్లభాయిపటేలు నేటు జమానాలాబుబాబుగార్లంగీకరింపలేదని ఏప్రిలు 29వ తేదీని కా జగోపాలాచారిగారు బొంబాయినుండి తంజివూరు ప్రసంగిరి. రెండు పక్షములకును సమగ్రమగుసమాధానమును కలిగించుటకు చేయబడిన కఠినప్రయత్నము గూడ నిటుల విఫలమైనది! అని నెహ్రూగారి ప్రకటన మునందు వివరింపబడెను. దీనిని బట్టి సమాధానము విఫలమగుటకు బలాబా పటేలుగార్లద్వారా కారణమును కల్పిస్తాయను దీనిని మాయమలన కలుగుట సహజము. వాడుగారిటిల నొకరిన ఉపకారములను బట్టి గూడ తేదీయుల కిట్టి అభిప్రాయమే కలుగును. బలాబా పటేలుగార్ల మరతుల కంగీకరింపనిమాట నిజమేగాని ఆ మరతుల సమాచారము వారి కిద్దరిని తెలియటకు ముందే యీ నెహ్రూగారే ఆ మరతులకు తిరస్కరించిరి. ఈ మరతులను మొగల తిరస్కరించినవారు నెహ్రూగారే అను విషయమును మరుగుపరచుట న్యాయముగాదు. ఏప్రిలుసెల 26 వ తేదీ సాయంత్రమునో లేక 27 వ తేదీ ఉదయమునో నెహ్రూగారి మరతులను నిరాకరించి ఆ విషయమును తేకబంధు వాను, హాకీం ఆబ్దులుఖాను, సరోజినీ దేవి గార్లకు నెం 8 వ తేదీ తెలియజేసిరి. ఆ మరతులను కానినిగూర్చి జరిగిన లేఖలను ప్రకటించవలెనని నేను నెహ్రూగారిని కోరితిని. ఈ మరతులనుగూర్చి భారత కాంగ్రెసు కార్యకర్తలనువారుగాని భారత స్వరాజ్య కార్యకర్తలనువారు గాని పుంకునభలలో చర్చింపజేయ, ఈ రీతిగా రెండు పక్షముల కాడుకులు అంగీకరించని మరతులను గూర్చి ఎవరో యిద్దరు నాయకుల మీద మాత్రమే నెపమువేయ బయచిత మని రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు వ్రాసిరి. (హిందూ)

అగ్నిప్రమాదము

గంజాంజిల్లా పారాపురంబి కొత్తూరు 7-5-28 ది మధ్యాహ్నం రెండుగంటల సమయములో అగ్నిప్రకృతి రమామి తెయ్యియిల్లి కాల్పోయినది. ఇందులో కంచనలలో 800 తక్కినది. ఇతరులని చచ్చిన కొట్టుకుక్కలు లెక్కలేకు ఈ ప్రాంతి నీటిఅభావంతక్కుక. నిరుపేదలు యెక్కువ. నలుగురు మనుషులు కాలిపోయినారు. ఇప్పటికి ౧ చనిపోయినారు. తక్కినవారు యెలాగు వుండాలో తెలియదు. వగంటల సరి యావత్తు మార్పం అయినది. నేను కృతఃగానున్నను యేమి కాలుగలం. నిరుపేదలఅవధలకు భగంతుని ప్రార్థిస్తున్నాము; హిరమండలం గామం, కామలాడి బలరాయయ్య.

స్థానిక వార్తలు

టెలిగ్రాఫు ప్రకటనము:— ఇప్పటినుండియు మరల తెలియజేయువరకు బర్మానుండిగాని, బర్మాకుగాని తిండి వార్తలు సాధారణపువి తీసికొనబడవని నూతనంబెండెంటు గారు ప్రకటించుచున్నారు.

మూల్కానులో హిందూమహమ్మదీయమైత్రి
మూల్కానులో మరల హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మైత్రి కలుగునూచనలు కనబడుచున్నవి. ఫిరంగి, బీబీగార్లిందు లకు కనబడుచున్నాడు.

మదరాసు శాసనసభ-ఎన్నికలు:— గోదావరి జిల్లాకు నియమింపబడిన రెండు రంగుల అభ్యర్థిసామూహాలలో గోదావరికి నేను అభ్యర్థిగానుండ గోదావరున్నాను అని కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు వెలుపుచున్నారు.

తమిళనాడు స్వరాజ్యపక్షము:— ఈ పక్షము క్రింక శత్రు 18 వ తేదీ సాయంత్రము 8 గంటలకు తిరువళ్ళీటి వీధివద్ద పోరాటము చేయువారును. వి. రామదాసు, ఎ. రంగ స్వామి అయ్యంగారు, సత్యమూర్తిగారు “స్వరాజ్యపక్షవిధానము కార్యక్రమము”ను గురించి యువస్వనింతురు.

జగన్నాథభక్తసభ (ఎస్కూరు) కాలక్షేపము:— శత్రు (18 వ తేదీ ఆదివారము) సాయంత్రము 4-15 గంటలకు ఎస్కూరులో హైకోర్టునున్న వేదవీధిలో భవనమున బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రావున ధట్టాచారిగారు (శ్రీగంగం) “ప్రభుత్వ పరిణామ కాలక్షేపము చేసెదరు.

నుగుణిలొస సభ:— ఈ సభవారు శత్రు (18-5-23) సాయంత్రము 5-30 గంటలకు, బర్లార్ పురవాసులకు పండిత కుబ్జాస్వామిశాస్త్రిలవారిచే రచింపబడిన “కృష్ణతీర్థ” నాటకమును విజ్ఞానాభివృద్ధివలెనగా తెనుగున ప్రదర్శించెదరు.

శ్రీపుండలిక వరదసభ:— చెన్నపురి గోవిందస్వామినివేదిక 62 నెం. ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుసామిశెట్టి అంతు కంపెనీవారి కార్యాలయమునం శ్రీరామపట్టాభిషేక మహోత్సవము నిన్న సాయంత్రము 5 గంటల మొదలు 9 గంటల వరకు ఆత్మీయతై భవనముగా జరిగినది. పురప్రముఖు లనేకులు విచ్చేసి తమభక్తిని తెల్పిరి. బ్రహ్మశ్రీ వి.కృష్ణారావుల వారిసంస్కృతజ్ఞోకములు వినినన తిండి తీరకుండెను. ప్రేక్షకులందరికిని చందన, పుష్పతాంబూల ఫలములు పంచివెట్టబడినవి. ఇకమీద మనువునలెనే మామూలుగా ప్రతి యేకాదశివాడు రాత్రి భారతము కాలక్షేపము చేయుచున్నదియు యధాప్రకారముగా అందరు విచ్చేయవలెనని ఉమ్మడి సహోదరులు అందరిని ప్రార్థించుచున్నారు.

మృదాను పట్టణాభివృద్ధి సంఘము:— ఉత్తరము కూడనది, తూర్పు గ్రేట్వార్డు, దక్షిణం మూలూర్వార్డు నుంకంబాకం మైకోర్డు కోడంబాకంబాకం, కడవర నుంకంబాకం చెరువుగట్టు సోల్ ఇండియన్ రెయిల్వేలైన సరిహద్దులకు నుంకంబాకంబాకం భాగమును గూడ మద్రాసు క్విట్ అండు గుబర్నర్ బొను ప్లానింగ్ ట్రస్టువారు తమ క్విట్ చేయ్యచును నూచించిరి. ఇందుకు మద్రాసు కార్పొరేషన్ అగ్రి కరింపలేదు. ఏల అంగీకరించుటలేదో కారణముగూడ తెలఁపలేదు. ప్రభుత్వమువారు ట్రస్టు గావించిన నూచనను విచారించి అంగీకరించుచున్నారు. ముంబకం స్పీకరు తలెనే యిదియు గూడ నిర్ణయింపుచు వానిని నిర్ణయించుటకు నిర్ణయగ నుండుటకు కార్పొరేషనుకు అవకాశ మింకను. (జి. ఓ. నెం 916 యల్. యం.)

దేశీయ వైద్యవిచారణసంఘ నివేదికము:— దేశీయ వైద్యకర్తలకు విచారించుటకు నియమించిన సంఘమువేదిక కము సర్దుబాటును వెలియు నిమిత్తము ప్రచురింపబడినది. నివేదిక పుస్తకములు ఆమృతమునకు నిర్దేశముగనున్నవి. ఇందులకై ప్రత్యేకముగ 500 కాపీలుండుటకు గవర్నమెంటు ప్రెస్ నూతనంబెండెంటుగారిని కోరెదమనెను. (జి. ఓ. నెం 695 పి. హెచ్.)

తిరువళ్ళీటి అన్నదానసమాజము:— ఈ సమాజ యాజమాన్యమున, ఏప్రిల్ 28 వ తేదీని కన్న చెట్టియారు గారు 25 మందికిని, 24 వ తేదీని సి. రాజరత్న మొదలయ్యారు గారు 100 మందికిని, 25 వ తేదీని సీతమ్మగారు 100 మందికిని, 26 వ తేదీని సి. ముప్పయ్యచెట్టియారుగారు 100 మందికిని, 27 వ తేదీని దాక్తరు వారాయణస్వామి మొదలయ్యారు గారు 25 మందికిని, 28 వ తేదీని పి. రంగసామిచెట్టియారుగారు 50 మందికిని, 29 వ తేదీని తిరువత్తిళ్ళకోడంబా అభీరతులు 100 మందికిని, పచ్చప్పారా 26 మందికిని, వెంకటాచలచెట్టి యారుగారు 50 మందికిని, వాగరత్నంగారు 25 మందికిని, 30 వ తేదీని కుక్కిటిఅమ్మగారు 25 మందికిని, గోవిందాచారిగారు 50 మందికిని, బీదలకు అన్నప్రదానము గావించిరి. మే, 1, 2, 3 తేదీలందుగూడ, రంగశాఖ మొదలయ్యారుగారు, శ్రీనివాస అయ్యంగారు, మరియెవరును అన్నప్రదానము చేసిరి.

శ్రీ వీరేశలింగ స్మరణసభ:— శత్రుసాయంత్రము 5 గంటలకు ఎస్కూరు మార్కెట్లోని జడ్జిగృహకార్యాలయమునందు వ్యాయదిపి కా కార్యస్థానమున కీ॥ శే॥ కందుకూరి వీరేశలింగము కందుకూరిని స్మరించుటకై శ్రీ అక్కిరాజు ఉమాకాంతముగారి అధ్యక్షతన బహిరంగసభ జరుగును. ఎల్లరును విచ్చేయ ప్రార్థించుట.

వీరేశలింగం పంతులుగారి సాంవత్సరికోర్కె వము:— క్రితములైన శ్రీ రావుబహదూరు కందుకూరి వీరేశలింగంపంతులువారి వాణిజ్య సాంవత్సరికోర్కె మి నెల 18 వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 8-5-30 నిమిషముల సమయమున దివాన్ బహదూరు శ్రీ ఘనశి వెంకటరత్నంనాయకుగారి ఆధిపత్యమున పురమందిరమున జరుపబడును. తత్సమయమున శ్రీయుత చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారు, ఈ పురపాలక సంఘాధ్యక్షులైన శ్రీ కందుల వీరరాఘవస్వామి నాయకుగారు, హైకోర్టు జడ్జి శ్రీసాలస్ రావయ్య, మల్లెంపూడి అప్పారావునాయకుగారు ఉపస్థితులైరవు. కాపున తత్సభకు మిరందరు దయచేసి వీరేశలింగసమాజమువారిని గౌరవింపఁ బ్రార్థించుట, రెవెన్యూగూడ సావయ్య, వీరేశలింగ సమాజ కార్యదర్శి, రాజమండ్రి.

కేరళ వలంబీరు సంఘము
ఈ నెల 8 వ తేదీని కేరళ రాష్ట్రమున భాగ్యలక్ష్మి వలంబీరుల సభ జరిగినది “గాంధీమహాత్ముని ఆసనయోగ్యము నందు సంపూర్ణవిశ్వాసము కలదు. అది యొక్కటియేకపు వేన సాధనములేదు. 2 ఇంటినుండి ఖద్దరునే కట్టెదమని ఈ సభవారు ప్రమాణముచేయుచున్నారు. 3 క్రైతి నెల 18 వ తేదీని వాతీయసేవచేయవలెను. 4 గుంటూరులెవరును పోగాకును ఏవిధముగాను ఉపయోగించరాదు. మత్తుద్రవ్యములకు వేనివిగర్హరా నీకుగూడదు. ఇతరులకు గూడ ఈ విషయమును వలంబీరుల బోధింపవలెను. 5, తేరళాచలను వృద్ధిగలవలెను. హిందీభాషనుగూడ కథనీంపవలెను.” అనుతీర్మానము లాసభలో నామోదింపబడినది.

గ్రంథబహిష్కరణము
చారిత్రాలోకము తిరుమగురించి, అంగ భాషలో, కమ్యునిస్టు, రెడు యింటిచ్చేవనలు లేవరు యూనియనుల కొరకై నిర్వాహక సంఘములు ప్రకటించిన కరత్రుతమును తెలిసి అంతర్జాతీయ కార్మికసంఘమువారు పరిష్కరింపవలెను, మరికొన్ని రాజకీయ గ్రంథములను పంజాబు దొరతనమువారు బహిష్కరించిరి.

చెన్నపురి బహిరుధరలు

మే నెల 12-వ తేది శనివారము

(1) ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి	రు 45-0-0	మొదలు 55-0-0	కలుకు
బియ్యం బస్తాలు			
కుసుమ తెనాలివి	ప 45 గలవి	రు 11-0-0	18-0-0
నెల్లూరివి	,, డిటా	,, 14-8-0	15-8-0
డిల్లీవి	,, డిటా	,, 14-0-0	16-8-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,,		8-8-0
నువ్వులు	,,	22-0-0	24-0-0

(2) పప్పు ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి 195 ర.	10-8-0	రు 11-0-0
సెనగలు	,, డిటా	,, 10-0-0 11-8-0
పెసలు	,, డిటా	,, 11-8-0 12-0-0
మినుములు	,, డిటా	,, 18-8-0 15-8-0
ఉలకలు	,, డిటా 164	,, 7-0-0 7-4-0

(3) నూనె వస్తువులు

నువ్వులనూనె బా 1-కి	రు 145-0-0	150-0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,,	14-0-0 22-0-0
కొండాపురం వేరుసెనగపప్పు బా 1-కి	,,	60-0-0 62-0-0
యితర ప్రదేశము	,,	56-0-0 58-0-0
వేరుసెనగనూనె గానుగ బా 1-కి	రు 145	మిషన్ నూనె 120
అముదము నూనె బా 1-కి	రు 122-0-0	128-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 165-0-0	170-0-0
కూరపసుపు	,,	రు 125-0-0 180-0-0
విరపకాయలు (గుంటూరివి) బా 1-కి	రు 90-0-0	105-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమంతు మణుగు 1-కి	రు 40, 45	
కాళహస్తీ పాయకట్టు	,,	రు 60, 65
తెల్లము బా 1-కి	రు 40-0-0	50-0-0
చింతపండు పాతడి బా 1-కి	రు 48-0-0	90-0-0
,, క్రొత్తది బా 1-కి	రు 85-0-0	42-0-0

(5) ఇనుము

వట్టాలు రఖం బా 1-కి	రు 81-0-0	88-0-0
చదరం	,,	88-0-0 40-0-0
రవుండు	,,	87-0-0 88-0-0

(6) లోహములు

కెండి 100 కులంకు	రు 82-0-0	86-0-0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 24-8-0	25-8-0
సవరను 1-కి		రు 15-12-9
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 800-0-0	805-0-0
రాగి డిటా	రు 255-0-0	860-0-0
అస్కా చెక్కర బ 1-కి	రు 54-0-0	55-0-0

(7) తంగులు అలిజులైన

ఆపు కృష్ణాడు 20 డిగ్రీలు	రు 120-0-0
తొట్టికెట్టుడు 20 డిగ్రీలు	డిటా
సింహంమార్కు 20 డిగ్రీలు	డిటా
ఆపుకృష్ణాడు 16	రు 110-0-0

మలబారులో మరల హిందూమతమున చేర్చుట
మలబారులో మావలాలచే బలవంతముగా మతాంతరణము చేయబడిన హిందువులను మరల హిందూమతమున చేర్చుకొను నిమిత్తమున పనిచేయుటకు డాక్టరు బి. ఎన్. మూడిగారు నాగపూరునుండి మలబారు వెళ్లిరి.
కేరళ ప్రెజిడెంట్ వైట్ గారు కేరళ మాల్కాం సోశిగారి పోన్ ఇంకియా రెడ్ (కాన్ సంఘాధ్యక్షులు) కు సూచించిరి.

హ గు మా క ప వు ట క వే నా లు
మిక్కిలి మేలైనది!
ఎల్లప్పుడు వ్రవయోగింపుడు!!
ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, 12-బందరువీధి, మదరాసు.

రూపరేఖా చరిత్రం వైశాఖమాస బ|| ౧౨, శనివారము

లలితకళలు

[క్రియత కో. వేంకటలక్ష్మణరావు పంతులుగారు, ఎమ్. ఏ.]
భావానుకరణము

ఇదివఱకు జిత్రకారులకు నావశ్యకమైన రూపానుకరణమును గురించి మాత్రము ఎక్కువగా చెప్పబడినది. కాని చిత్రకారుడు రూపానుకరణమును మాత్రము చేసిన జాలదు. ఆతడు భావానుకరణమునుగూడ జేయవలయును. చిత్రకారుని కేమి కవి కేమి కీరీరమును చిత్రించుట యంతయు నావశ్యకమో మనసును చిత్రించుటయు సంతకంపై నావశ్యకము, కలిగినవని. మానవుల డేదనగా కేవలకీరీరవికల్పము కాదు. మనశ్శరీరసంయోగము స్వగతి సుపూర్ణమానవత్వము సిద్ధిపడు. పూర్ణమానవుని జిత్రించవలయునన్న నాతనికీరీరమువలెనే యాతని మనస్సును, అనగా భావములు, గుణములు, శీలము మొదలయినవానినిగూడ జిత్రించవలెను. రూపములేని భావాదుల నెట్లు చిత్రించవచ్చునని చదువరు లడుగవచ్చును. కాని కీరీరము మనసునకును, మనస్సు కీరీరమునకును బింబప్రతిబింబవద్వత్వములు. అట్లే మనమాటలను మన హృదయము చెబుతును. కావున జిత్రకారునకును కవికిని మనస్సును జిత్రించుట యొకకట్టమైనవని కాదు. హర్ష, విషాద, క్లాని, వ్రీధా, మోహాదృతి, ద్వేష, చింత, గర్వ, త్రాస, విరక్తి, అనూయాదివిత్తవృత్తులలో నొక్కొక్కటి యొక్కొక్కవిధముగా మానవశరీరముపై బ్రతిబింబించును. కోపముతో నన్నవానిని, చింతాక్రాంతుని, సంకయగ్రస్థుని, మనము చూడగనే గుర్తింపలేమా? చేసినవలగు గుర్తించెదము? అతనికీరీరేంద్రియసిద్ధినిబట్టియు, ముఖవికారములను బట్టియు ఒక్కొక్క వికారమునకు ముఖమునొక్కొక్కవిధముగ మాటును. చిత్రకారు డీభేదముల నన్నిటిని స్వాభావికమున లోకములో జూచి నేర్చుకొని, తనచిత్రకర్మయందు వీనిని అనుసరించి మనసులోని భావములను ముఖముపై గమనముపఱచును. చిత్రముయొక్క ముఖమును మనస్సునకు నద్దముగ జేయవలయును. చిత్రకారుని కాళము గానవచ్చునది ముఖభావానుకరణమునందే. తెలివిగల చిత్రకారుడు ఒకపరెండు గీట్లుకూర్చుటలనే వేలువేలుభావములను చిత్రముముఖముపై జూపగలడు. ఇచ్చట నటునకును చిత్రకారునకును పోటీగలదు నటుడు మనోవికారమును ప్రత్యక్షముగ దనముఖమునందు జూపవలయును. చిత్రకారుడు చిత్రమునకు రేఖలతో జూపవలయును. క్రియత బట్టి రూపానుకరణముగాను చంద్రహాసనాటకమునందు దుష్టబుద్ధిజేవమును, విజయనగరపతననాటకమునందు పరానీరుద్ధుంచేవమును, వేసి మనస్సులోకి దుర్భారపుటాలోచనలు వచ్చినప్పుడు నటించెడి కనుల చూపునకు బ్రేక్షకులంత యాందము నేల పొందెదకు? ఆచూపు మనస్సుయొక్క ప్రతిబింబముగనక. అట్లే పటములనుగురించి యెఱుంగుచు, పటములలోని భేదము చూడవలయునన్న రవివర్ణచేజిత్రించబడిన 'వినయము' 'గర్వము' అనుశ్రీలపటముల జూడనగు. రెండుపటములును చక్కని శ్రీలుచే. కాని భేదమంతయు ముఖవికారములలో నె యున్నది. 'గర్వము' అనుశ్రీయొక్క ముఖమునందు నాకంపై నెక్కుడుచక్కనివారున్నారా? యన్న భావము స్పష్టముగ గోచర మగును. వినయము అనుశ్రీముఖమునందు అణకువ, సౌకిల్యములను లోపజేయును. ఈపటములలో 'గలరూపానుకరణమునకును రూపానుకరణములముననే చూపబడిన భావానుకరణమునకును గల భేదమును కనుగొనవచ్చును.

ఒక ముఖవికారమే గాక హాసపాదాది విన్యాసములను గూడ భావానుకరణముజూపవచ్చును. తలనెక్కి, మెడవలకలెట్టుట, కర్ణజూపుట మొదలయిన నెక్కువభావభేదములను నెన్నియో మనోభావముల జూపవచ్చును. ఇట్లే నాటకరణమున, క్రియానుకరణమును రూపానుకరణము ననుసరించిచేయవచ్చును. రవివర్ణ దివిపతి మోహినీపట మొకటి కలదు. అందు మోహినీ ఉయ్యాల యూగుచున్నట్లు చూపబడినది. చిత్రపట

మునందు నూగుక్రియ జూపుట మొట్టొక అందువలన నామె పయిటయు వెల్లడుకలును ఎక్కువగా నెగరుచున్నట్లు చూపబడినది. అందుమాలముగా నామె కెనకకుముందుకు నెక్కువ వేగముతో నూగుచున్నట్లు చూపబడినది.

కాంతుడు, భక్తియతుడు, దుష్టభావము గలవాడు, కామాతుడు మొదలయిన గుణవికల్పపురుషుల భేదములను కార్యములందుననే పటములందును చిత్రించవచ్చును. అట్లే నిశ్చలం డగువానిని, పరుగెత్తుచున్నవానిని, మాటలాడుచున్నవానిని, కాపము నెట్లుచున్నవానిని, వీ డింక్రియల జేయుచున్నాడని తెలియనట్లుగ జిత్రించవచ్చును. ఇవన్నియు నొకవిధములైన భావానుకరణములే. ఇట్లు భావములను చక్కగ ననుకరింపగ నేర్చిన చిత్రకారుడు, ఒకవ్యక్తిమనోభావమునే గాక తన చిత్రకాళముచే గవి చెప్పగలిగినన్ని కథలు, చరిత్రలు, చిత్రముల మూలమున జెప్పగలడు; కవి పుట్టించుభావము లన్నియు, రసము లన్నియు, బుట్టించగలడు. ఇందునకు నుదాహరణము లొక రెండు మన పూర్వచిత్రములలోనుండి యిచ్చెదను.

అమరావతిస్తూపమున శీలమిదను, అంతలో శీలమిదను, గోడలమిద. రంగులలోను హిందువృద్ధపురాణములలోని కథ లనేకములు కనులకు గట్టిపట్లు చిత్రపటమిదని, అందు సమరావతిస్తూపమునందలి యొక చిన్నస్తంభముమీదఁ జెక్కబడిన కథయొక్కపట మింనుంచితలో నీయబడినది. స్తంభమునకుఁబైని యొక కానమును, దానికింద మకరతోరణమును, దానికింద కమలమును, దానికింద గధయు, దానికింద మరల బద్ధమును చెక్కబడియున్నవి. క్రిందిభాగము కొంత పగిలిపోయినది. రెండుకమలములమధ్యగల కథ యెద్దియని మనము పరిశీలించగా నందలి ప్రతిపట చాపభావాదికమలవలన నీకథ గోచరించును:-

“వైభాగమున నొకరాజు సింహాసనముమీద నాసీనుడై యున్నాడు. చారుః దొంగలు చేతులు బోడించిగొని యెదియో వార్త చెప్పుచున్నాడు. ఆతని యెదుటిభాగమునందు సైనికులు కొటను సందక్షణచేయుచున్నట్లున్నారు. అంతకుఁ గ్రిందిభాగమున గోటద్వారముతో నుండి పైకలు లోపలికి జొరవడు చున్నట్లున్నది. అందు నేనుఁగులు, గుట్టములు, పదాతులు, గూడ మున్నారు. క్రింద నొకడు కేతుడు కాబోలును సాష్టాంగముపడి కీరణుఁడొచ్చినట్లు కానవచ్చుచున్నది. ఈ వార్త యే వైచారుడు రాజుతో జెప్పుచుండె గాబోలు. స్తంభముయొక్క క్రిందిభాగము పగులకయున్నయెడల నీ కథయొక్క రదుపరి వృత్తాంతము చనకుఁ దెలిసియుండును.”

ఇంకొకపటము జూడుడు. ఇదియు సమరావతిలోనిదే. ఈపట వైభాగము కొంతపగిలినది. ఆ పగిలిపోయినవృత్తియు నందు “ఒక వృద్ధబోధకుడు శ్రీపురుల కేదియో బోధించుచు న్వుట్టును, వా రెండును భక్తిశ్రద్ధలతో వినుచున్నట్లును, నాకివైని జేవగంధర్వులు పూజాద్రవ్యములు గొనివచ్చి యర్పించుచు న్వుట్టును గానవచ్చుచున్నది. బోధకునితల లేనందున నీతడు బుద్ధుఁడో, బోధిస్త్రుఁడో, మతియెవఁడో తెలిసికొనుటకు వీలు లేకుండనున్నది. వైకృతమునకును క్రింది కమలమునకును నడుమనున్న పటములు మూడు గట్టిగా విభజింపబడియున్నవి. మొదటిగదిలో నొకరాజు సింహాసనముమీదఁ గూర్చుండినట్లును, ఒకవీరుడు తనకేమియో చూపి వీరావేశసంభావనము గావించుచున్నట్లును, రాజు ఈసంభావనము కనుచ్చుట్టును జూపబడినది. రెండవదిలో ఈ సంభావనముయొక్క ఫలము చూపబడినది. రాజుకొక ఏనుఁగునెక్కి తొందరగా కేతువుల మీదికి బోవుచున్నాడు. ఆతనివెంట నిద్దఱు శ్రీలు మాత్రమున్నారు. కృత్రుములుకూడ లేవు. ఆతనివెంట సైన్యము వచ్చుచున్నది. ఆకాశమునందీ జేవగంధర్వులు పుష్పమాలలు నేయుచున్నాఁగ. మూడవదిలో వాయువేగమున పరుగెత్తుచున్న యశ్వముల నెక్కి కేతువులు పోతిపోవుచున్నట్లు చూపబడినది.

ఈ ప్రకారముగా జిత్రకారుడు రూపలేఖనముచేతనే, కీరీర వ్యాపారములు, మానసిక వ్యాపారములు, అధ్యాత్మిక తత్వములు భారతములు, భాగవతములు వర్ణించి చెప్పగలడు. అహ! రూపానుకరణప్రభావము!

కావ్యము, చిత్రము

రమణీయార్థ ప్రతిపాదక శబ్ద మెట్లు కావ్యముగనో, అట్లే రమణీయార్థ ప్రతిపాదకరూపము చిత్రమగును. రమణీయార్థప్రతిపాదకత్వము రెంటికిని సామాన్యమే. అయినను రమణీయార్థము మాత్రము కావ్యమగును. తత్సాధ్యమైన శబ్దము కావ్యమున కక్కరలేదని చెప్పటకు వీలులేదు. కావుననే దండి మొదలయిన వారలు శబ్దార్థములు రెండును కావ్యమన్నారు. దానినే పండితరాయ జగన్నాథులు రమణీయార్థప్రతిపాదకమైన శబ్దము కావ్యమన్నారు. కావ్యము వలయునన్న శబ్దము తప్పదు. అట్లే చిత్రము కావ్యయునన్న రమణీయార్థ ప్రతిపాదకరూపము తప్పదు. చిత్రమునందు రూపసామ్య మక్కరలేదు. రమ్యాగమే కావలెననియు, సంగీతమునందు నాదమక్కరలేదు. రమ్యాగమే కావలెననియు చెప్పట అసంభవమైన కోరిక గోరట. నాటాచిత్రమును విడిచి సంగీతానందములేదు, రూపాచిత్రమును విడిచి చిత్రవిద్య లేదు. శబ్దాచిత్రమును విడిచి కావ్యము లేదు. దీనికి వేలు ప్రమాణ మక్కరలేదు. కవిటివానికి సంగీతము, గుడ్డివానికి చిత్రము, పిచ్చివానికి గావ్యము. నున్న అని చెప్పిన చాలును.

రూపానుకరణము చిత్రలేఖనమునందును, శబ్దానుకరణము కావ్యమునందును ముఖ్యసాధనము లనుటకు మనచరిత్రమునుండి యొక యుదాహరణము నిచ్చెదను. నెద్దన పరూధినిరూప మిట్లు వర్ణించెను:

సీ. తలనితంబాభోగ భవశౌకుకములూని
యంగడట్టపు కావరంగువలన
కేకాంతమణిపిఠి జాజావాఁగఁ గాయ
లయ్యంగుచుపాలి నత్తమిల్లఁ
దరుదాంసుభీధాత తంత్రివ్వనయితో
జిలిజిపాట ముద్దులు నటించ
నాలాపగఁ జొక్కు నరమాడ్చుకనువోయ
రతిపావవశ్యవిశ్రమముఁ దెలుప
లే. ప్రాధిక బలింతు గీతప్రబంధములకుఁ
గమ్రకరపంకరువారత్తు కటక రుణరూ
ణధ్వనిస్ఫూర్తి తాశీమనులఁ దెలుప
నింపు దళుకొత్త పిణ వాయించువుండి.

మను. ఆ. ౩. ప. 3౧.

ఇక ప్రవరాశ్శని శీలమును పవిత్రప్రవర్తనమును కవి యాలాగు చిత్రించియున్నాడు:

కా. ప్రాంచదూష్ణవణభామమాలరుచితోఁ జాలిండు వొంగారై, యందులో త్రాకఁగఁ గొగిలించి యధరు బాసించ హాశ్రీహరి, యందుకొ బ్రాహ్మణుఁ డొరమోమిడి తడియాం నద్వయం బలిపి, మృంచుండ్రొచ్చె గలంచు నే సతుల మాయలో ధీరచిత్రంబులన్.

ఒకానొక పురుషునియొక్క పరశ్రీపరాజ్ఞుభిత యింత కంటె నెక్కుడుగఁ గనులగట్టునట్లు ఎవలెనను వర్ణించు రని తోచదు. ఒక యువాయుకుడైన శుద్ధశ్రోత్రియపవిత్రబ్రాహ్మణుడు, లోకమునందు మన మచ్చటచ్చట నరదుగఁ జూచుచున్నవాడు, కనులయెదుట గట్టిపట్టు కానవచ్చుచున్నాడు.

ఈ పద్యమందలి ‘శ్రీహరి’ యను పదము శబ్దానుకరణములో శబ్దానుకరణము. మనవారు దుఃఖ మతిశయించినప్పుడును అన్యాయకార్యము జరిగినప్పుడు ‘హరి! హరి! శం! శనా! యనుట సర్వవదితమే.

ఇక నీ రూపమును ఈ శీలమును చనకు బోధించుటకు వై చిత్రకారుఁ డేమి చేయునో చూడుడు. వైని పరూధినిని

కాళిదాసు-భవభూతి.

(ద్విదేంద్రలాల్ రాయగారి బంగారీకి తెలుగు)

కాళిదాసు! నీ నాటకమునందు నానంది తన ద్వారా రాముని విషయమున దనకుగల ఆశ్చర్యమును వెల్లడించి నాడు. ఈ ఘాయాంకమునందు భవభూతి వాసంతికయొక్క వాగ్బాణములచేత రాముని మర్మగ్రంథిలను తీక్షణముగా పేదము చేయించినాడు. మర్మచేదకములగు ఈ వాగ్బాణముల నొకటి రెంటిని యువాహారజ్వార మిచ్చట ప్రదర్శించెదను, చి త్రింపుడు—

శ్లో. త్వం జీవితం త్వమసిమే వృద్ధయం ద్విత్వియం
త్వం కామదీ నయనయో రమ్యతం త్వమంగే
ఇత్యాదిభిః ప్రియశ్చై రమరద్య ముగ్ధం
తామే—కాస్త—మధవా కి మహా క్రితణ?

మూర్ఖం త్వమి వికారాః ప్రాయః శైశ్వర్యమతానం.
శ్లో. కృతావమర్షా మనుమన్యమానః
సుతాం త్వయా నామ మసి ర్విమాన్యః
ముష్టిం ప్రత్రాగ్రాహ యతాస్య మర్షం
పాత్రీకృతో వస్య రివాసి యేన

విమృశ్య రాజా శకుంతలను ప్రత్యాఖ్యానము చేసినవైదురు ముగిసినది. శకుంతల చేతులను మొగముపై నుంచుకొని విద్య నారంభించినది. అప్పుడు శార్దూపుః డేమనినాడో చూచితిరా— ఇట్టి మప్రతిహతం చాపల్యము అనగా ఎవరో ఏమో తెలిసికొన కయి ర్విపద చేసినందులకు వచ్చిన ఫలమిది. అనుభవించక తిన్నా నా? యని భావము.]

కాస్తరపుని ఈమటకు దుష్కర్మంతుః డేదుకొని సమాధానము చెప్పినాడు. ఈ సమాధానముతో శార్దూపుని క్లిష్ట భగ్న మనుమిన్న నన్నలో వైచితు నాఖ్యాపాతి ననుకరించినది. తొడిసె ఆయన ప్రభువనియును లక్ష్యము నేయక పల్కిన పుష్కలు చూడుడు—

శ్లో. ఆజన్య కృత్య మక్షీతో యః
తిస్యా ప్రమాణం వచనం జనన్యః
పరాభి సంధాన మధ్యతే ర్మయః
పద్యేతి తే నస్తు కిలాప్రవాచః
అహం ఎంత దారుణవచనము! ఈ వాద ప్రతవాదము లన్ని యను ముగిసిన పుష్కట గోరెమీ శార్దూపాదులు శకుంతలను అచ్చటనే కదిలి వెళ్లి బాయిరన్న విషయమును బట్టియే ఈసందర్భమునందు కపికిగల కొంప మెంతటిదో మనము గమనింపవచ్చును. ఈ సమయము కాముకులైన మూర్తిచే ముందు మొకల నరయని నాయికా నాయకులను గుఱించినదేగాని వేఱుకాదు. ఈపుట్టుమును ధ్యానముతో పరికించినచో కాళిదాసుయొక్క తాత్కాలిక మానసికస్థితి తప్పక గోచరింపగలదు.

వర్ణించిన పద్యములను మనస్సులో నుద్భవించు మాహాత సరిగ నుద్భవింపజేయుకలయు నన్న చిత్రకారు డా పద్యమందొక్క పద్యమును కూడాతిప్పకుండ ననుకరించి పలుము వ్రాయ వలెను.

తెలివూమిదచెల్లుకొంద నన్న చంద్రకాంక్షపీఠము, దాని మూడంగూర్చున్న కన్నరీత్ర, ఆమెలోనంగట్టిన యజ్జిహ్వాద, పైనిగట్టిన తెల్ల నెల్లా, పిం, ఆమె యురుంగుకుచుపాళిని నెత్తులు పినుబుట్టకాయలు, లిమకొంగుళి ధూతంత్రీ, అంబోద్దుకను నోయి—చక్కంగఁ జీత్రించినగాని పద్యాభిము చిత్రాభిమును ఒక్కటి గానెరవు. ఇంతయ గాదు. వై వర్ణమువలన వర్ణాభి లోపలఁ బట్టిన పాపదయొక్క యజ్జిహ్వ మధికముగ నుండెనయ్య నని గట్టిన తెల్లకాయల మిక్కిలి నన్నగనుండెనయ్య, అందుచే బ్రహ్మ యురువుంగులనల దల్లినిచంద్రకాంతి కల కొంత బాజు వారె చనియన గోచరించునట్లు పట ముండవలెను. ఇందు డెవి యనుకరణము తిక్కిల వర్ణము పద్యమునకు సమానమైన చిత్ర మని చెప్పవలసి వీలులేదు.

ఇతఁడ్రవయని తైరాగ్యముఁ దెల్పు రెండవపద్యమునందలి భావము బోధించుటకు చిత్రకారుడు వ్రాయు పటముగూడ నందిలి వర్ణములకు సంబోధనదిగ నుండవలెను. పరూషని ప్రకాశచున్నవజ్రహామూలములతో, బొలిండ్లు వొంగారఁ గోగించి యధరం బాసించు” టయ్య, ప్రవరుడు “చిరమో మిడి... అంగవ్యయం బంటి బొమ్మయం ద్రోమటయ్యం గనులకు గట్టెట్లు లిఖింపవలరా? ‘శ్రీహరి’ యనుమాటలగుడ మనకు వినిపించునట్లు చిత్రమును వ్రాయవలెను. అనఁగా నటి మనఃశీతలా నుండు మానవుని ముఖాది కాములను, పాపాది పీఠములను సరిగ ననుకరించి చిత్రయపు వ్రాయవలెను. లోకానుకరణ మెంత మాత్రము తిప్పనన, ఉద్విమలనోభావములు గోచరింపవు; బొలికృతాగ మైనదని రసికులు పొచ్చరు. [౩]

భవభూతిగూడ తన నాటకమునందు నానంది తన ద్వారా రాముని విషయమున దనకుగల ఆశ్చర్యమును వెల్లడించి నాడు. ఈ ఘాయాంకమునందు భవభూతి వాసంతికయొక్క వాగ్బాణములచేత రాముని మర్మగ్రంథిలను తీక్షణముగా పేదము చేయించినాడు. మర్మచేదకములగు ఈ వాగ్బాణముల నొకటి రెంటిని యువాహారజ్వార మిచ్చట ప్రదర్శించెదను, చి త్రింపుడు—

శ్లో. త్వం జీవితం త్వమసిమే వృద్ధయం ద్విత్వియం
త్వం కామదీ నయనయో రమ్యతం త్వమంగే
ఇత్యాదిభిః ప్రియశ్చై రమరద్య ముగ్ధం
తామే—కాస్త—మధవా కి మహా క్రితణ?

మూర్ఖం త్వమి వికారాః ప్రాయః శైశ్వర్యమతానం.
శ్లో. కృతావమర్షా మనుమన్యమానః
సుతాం త్వయా నామ మసి ర్విమాన్యః
ముష్టిం ప్రత్రాగ్రాహ యతాస్య మర్షం
పాత్రీకృతో వస్య రివాసి యేన

విమృశ్య రాజా శకుంతలను ప్రత్యాఖ్యానము చేసినవైదురు ముగిసినది. శకుంతల చేతులను మొగముపై నుంచుకొని విద్య నారంభించినది. అప్పుడు శార్దూపుః డేమనినాడో చూచితిరా— ఇట్టి మప్రతిహతం చాపల్యము అనగా ఎవరో ఏమో తెలిసికొన కయి ర్విపద చేసినందులకు వచ్చిన ఫలమిది. అనుభవించక తిన్నా నా? యని భావము.]

కాస్తరపుని ఈమటకు దుష్కర్మంతుః డేదుకొని సమాధానము చెప్పినాడు. ఈ సమాధానముతో శార్దూపుని క్లిష్ట భగ్న మనుమిన్న నన్నలో వైచితు నాఖ్యాపాతి ననుకరించినది. తొడిసె ఆయన ప్రభువనియును లక్ష్యము నేయక పల్కిన పుష్కలు చూడుడు—

శ్లో. ఆజన్య కృత్య మక్షీతో యః
తిస్యా ప్రమాణం వచనం జనన్యః
పరాభి సంధాన మధ్యతే ర్మయః
పద్యేతి తే నస్తు కిలాప్రవాచః
అహం ఎంత దారుణవచనము! ఈ వాద ప్రతవాదము లన్ని యను ముగిసిన పుష్కట గోరెమీ శార్దూపాదులు శకుంతలను అచ్చటనే కదిలి వెళ్లి బాయిరన్న విషయమును బట్టియే ఈసందర్భమునందు కపికిగల కొంప మెంతటిదో మనము గమనింపవచ్చును. ఈ సమయము కాముకులైన మూర్తిచే ముందు మొకల నరయని నాయికా నాయకులను గుఱించినదేగాని వేఱుకాదు. ఈపుట్టుమును ధ్యానముతో పరికించినచో కాళిదాసుయొక్క తాత్కాలిక మానసికస్థితి తప్పక గోచరింపగలదు.

కాని దీనికి సేనంతగా ఇష్టపడను. ఏమనగా—మనకు నిత్యకృత్యములలో అధర్మము జయించు చున్నట్లే ఎక్కువగ గోచరించుచున్నది. మనవ్యవక్రత యందు ధర్మము అమరణ ము వహిత మగుచుండుటయును, అధర్మము విదిత మగుచుండుటయును మనకు అనుభూతిమే, అయినను మనకు తెలిసినంత వఱకును సత్యమును అహంసించునట్టి ధర్మ మెప్పుటికిని బలిష్ఠము కాజాలదు. వాఙ్మయమునకు ధర్మమునకు విహితుమగు అధిగ తిని గమనించిన మహానుభావుడు—ఎప్పుటికిని ధర్మవిముఖుడుగ నుండజాలడు. ఈ విషయమునే అదర్శముగా నుంచుకొనితే కాళిదాసుడు తననాటకమునందు చివరకు శకుంతలా దుష్కర్మంతులను కలిపినాడు. భవభూతియును ఇట్టి సీతారాములను కలిపినాడు. కాని కాళిదాసు మహాభారతము నందలి మూలకథను అక్షంజముగా నుంచినాడు. ఇక భవభూతియన్నచో మార్చిలేని బరువును వైకి త్రోసికొన్నాడు.

ఈ తైరరామ చరితమునందు ఏడవ యంకముతో రామ లక్ష్మణులను పారజానపదులును గలిసి సితావిర్యానన మనునాటకాభినయమును వీక్షించినట్లున్నది. ఈ అభినయమునందు లక్ష్మణుడు రామునియొద్ద ననుసరించి సీతను అడవిలో ఖదలి వచ్చిన పిమ్మట—సీత ధర్మార్థ దుఃఖమును సహించజాలక గంగానదిలో దుముకుట మొదలుకొని పాతాళలోకమును ప్రవేశించుట వఱకు గల కథాసందర్భమునందు ప్రేక్షక మాత్రుడుగ నుండవలసిన శ్రీ రాముని తుభితునిగ బాహ్యత్వీడ నిర్భర ప్రయత్ననిగ—జేసి కథ నడపినాడు.

హా! దండకారణ్యవాస ప్రియసఖీ
చోత్ర దేశతే! లోకాంతరం గతాసి!

అని రాముడు పవన పవన మూర్చిపోయినాడు. ఈ రాముని వాక్యములలోని దండకారణ్యవాస ప్రియసఖీ—చోత్ర దేశతే—అను విశేషములు భావుకమాత్రు డగువానికల్ల నిట పరిక్షింపదగియున్నవి. ఇట్లు రాముడు మూర్ఛితుడు కాగానే లక్ష్మణుడు లేచి వాల్మీకి నుద్దేశించి పరిత్రాయస్య పరిత్రాయస్య యని పలుకుటయును, ఆయు క్షిరక్షిణమునందే ఆశీరవాదా—భోభో సంగమ స్థానరాః ప్రాణ భృతో మర్యా మర్యా పశ్యత భగవతో వాల్మీకి నా నక్షాతం పక్షిత మాశ్చర్యం అని పలుకుటయును గంగా ధరణీ దేవులచే ధరింపబడి సీత రంగులమున బ్రవేశించుటయును ఆకాలముననే సేవధ్యమున ఆశీరవాదా నీతో గంగా పృథ్విదేవక తిరుగును అరుంధతి నుద్దేశించి సీతను సమర్పించుటయును,—ఇంతవఱకును రాముడు మూర్ఛితుడై విశ్వ మ్మై యుండగా నిక్కమగు సీతయొక్క కరస్పర్శమును రామునికి చేతము గలుగుటయును ముఖ్యముగా పరికింప దగి యున్నవి. పిమ్మట అరుంధతి ప్రజలకు బోధించుటమీను ప్రజలందఱు నందుల కంగీకరించుటయును రాముడు పుణల సీతను చేపట్టుటయును జరిగినవి.

మహాకవి భవభూతి తన శేర్మకొలిది ఒకే అంకమునందు అంతర్వాటికను ప్రదర్శించి యందు విరూప సుర్యోగములను కూర్చుగొనినాడు. కాని ఈపదర్శనము అతుకునే యున్నది గాని చక్కగా కలిసినది కాదు. ప్రదర్శన సందర్భమునందు గనఁబఱచిన యాకరణదృశ్యము అర్ధాత్తు కల్పితమగు సమృద్ధిసము మరణానంతమున నుద్భవింప జేసి యన్య క్తసంభావణముల

పరిహాసముగ మన్నది. జనమూన్యమగు పట్టణముల వైన ప్రసరించిన మూర్ఛకరణముల విలే ఇయ్యది సర్వకములైనవి. కారణ మేమి? నాటకాంశమునంద మంగళము చేయవచ్చుచో అలంకారకుల వజ్రపాతములకు గురియగును కదా? కనుక ఇంతటి స్వతంత్రుడై కూడ అలంకారిక నియమములకు లొంగి కావ్య కళను విధ్వస్తము చేసినాడు.

ఎట్లైనను కాళిదాసు లోకకుడు, గనుక చక్కగ అలోచించి కావ్యకళకుగాని అలంకారికుల యేర్పాటులకు గాని విరుద్ధముగా నట్టి ఎత్తు ఎత్తినాడు. కాని ఈయెత్తుభవభూతికి సాధ్యపడినది కాదు. కావ్యమునందలి కళయును సన్నగిల్లినది. కావ్యముయొక్క ధర్మమును పరభ్రష్టమైనది.

కాళిదాసు దుష్కర్మంతుని చేత శకుంతలను ప్రత్యాఖ్యానము చేయించినాడు. కాని యందులకై దుష్కర్మంతు సపరాధునిగా నిలువలేదు. ప్రత్యాఖ్యానము చేయుటకు భ్రాంతి కారణమని యను అదియను దేవాదాపతిత మనియును నిరూపించినాడు ఇట్టి రామునిచే భవభూతి చేయించిన సీతాపరత్యాగమును కూడ సమర్థింపమిన్న పీలులేకున్నది. అయ్యది ప్రమాదకృతము కాదు. బుద్ధిపూర్వకముగా నొనర్చినది. ప్రజ అనుచున్నారనియొక్క యుక్తములను వెనుకముందులను అలోచింపకుండ—విశ్వాస్థానము—పతిగత ప్రాణము—ఆజన్యదుఃఖిని యగు సీతను—బింటురిగా—పూతుకబహుళ మగు అంజ్యమున పరిత్యజించినాడు. ఈ కార్యమువలన రామునకుగూడ కష్టము గల్గకపోలేదు. కాని ఈ కష్టము ఆయన తనంత తాను వైని త్రోసికొనినది. ఎందుచూచినకు సీతావిర్యాసము అన్యాయము అనుటకు సందియము లేదు. ఈ సందర్భమున శ్రీరామచంద్రుడు రాజవిధిని నెరవేర్చినాడు కదా? యనికొందఱు పల్కుదురు. కాని ఆయన స్వకర్తవ్యమును పాలింపలే దనుట నిజము. ప్రజలు అనినది నిజమే, అయినను—న్యాయాన్యాయములను ధర్మార్థకర్మములు—తీర్చి సర్వులకు కాలిని ప్రసాదించవలసిన ప్రభువు—ఎవరో ఏమో అనిసార నికన్నులు మూసికొని నశింపవచ్చునా? రామునకు సీత నిరపరాధ అనియును తెలియును, అయినను ప్రజల యెదుట సీతయొక్క నిర్దుష్టతను రూపింప వలసినచో నిర్వాసనను విధించుటకు ముందుగా ఇంకొక మారు అగ్ని పరీక్ష మున్ననను చేయవచ్చును. కాని అట్లుచేయక అపనాదమును వినిన వెంటనే వనవాస దండనను విధించినాడు. ఇట్టి రాముడు మరల సీతా సంగమ మునకు ఆర్త కలిగియుండలేదు. భవభూతి వర్ణించిన రాముడు ప్రభావంజన మనువలలో తిగు కొనిక ర్మవృద్ధిమృదయినాడు. బంగారు సీతను చేయించి యజ్జపత్నిగా నుంచుకొనె ననుటయును సీత నిమిత్తమై ప్రతివనమును పరభ్రమింప ననుటయును ఈ లోపమును కప్పిపుచ్చాలవు. రిప్పకుండ రాముడు న్యాయదూరతను అపలంబించినాడు. కనుకనే ఈ సందర్భమునందు వాల్మీకి అవలంబించిన మార్గము సముచితముగను ప్రశంసయుగను ఉన్నది. భవభూతి అన్నచో కావ్యకళను కావ్యధర్మమును రెంటిని గంగలో కలిపినాడు.

మాకు ఈరీతిగా ఈ రెండు నాటకములకు కథాభాగములలో విలక్షణమగు సాదృశ్యము కనబడుచున్నది. మొదటిరెండు నాటకములలోగూడ రాజుల ప్రణయమును వర్ణించుట, రెండవదికి ధానాయకలను అమానుషసంభవలగ వర్ణింపుట, మూడవది నాయకులు ఇద్దరును—ఏ కారణముచే నైన నేమి—నాయికలను పరిత్యజించుట, వాల్మీకి, పరి త్యక్తలయిన నాయికలు దైవశక్తి వలన తమ తమ మౌర్యమందిరముల చేరి వసించుట. (శకుంతల హేమకూటపర్వతముమీదను సీత రసాలమునను ఉన్నరు.) విడవది విరూపము జరిగినపిమ్మట సంతానము గలుగుటయును ఆసంతానముద్వారానే, చివరకు నాయికా నాయకులకు పునస్సంగమము కలుగుటయు జరిగినది. అయితే విలక్షణములయిన సాదృశ్యములు ఉన్నట్లుగానే విభేదములకూడ వీనిలో కలవు. ఒకటి నాయకులలో భేదము. శకుంతలలోని నాయకుడు కాముకుడగు రాజు. ఈ తైరరామ చరిత్రలో కర్తవ్య పరాయణుడగు రాజు నాయకుడు. దుష్కర్మంతుడు రూపముగ్గుడు. శ్రీరాముడు గుణము గుడు. మూడవది విషయవిభేదము. శకుంతలలోనివిషయము ప్రేమయొక్కలోలుతటి యుక్త్యము. ఈ తైరరామచరిత్రలోని విషయము సుపరిచితమైన ప్రేమయొక్క గంభీర నిర్భర భావము. కాళిదాసు నాయకుడు, అచిరకాలముననే ఆప్రణయమును విస్మరించును. భవభూతి నాయకుడు. చిరకాలమైనను నిరంతరముగ నాయికా స్మరణముతోనే కాలము పుచ్చును. దుష్కర్మంతుడు బహుపల్లభుడు, రాముడు ఏకపత్నివ్రతుడు. నాయకులలో భేదమున్నట్లే నాయికలలోను భేదముకలదు. శకుంతలయనతి, లోపసి, ఉద్దామకామ, చంచల. అధీర. ఇక సీత యన్ననోప్రాణ, రాజకుమారి, ధీమరాలు. శకుంతలగర్భిత, సీతభయవివ్వల, నిజమునకు శకుంతల తపస్విని యైనను గృహస్థ, సీత గృహస్థ యైనను ఒక మోక్షురగా పానప్రసాదే, ఇంతయొక ఈ రెండిటికి గలభేదము రెండు ముక్కలలో చెప్పవచ్చును. కాకుంతలలోని నాయికా నాయకులు కాముకీ కాములు. ఈ తైరరామచరిత్రలో నాయికా నాయకులు అమానుషమగు దైవ వనంపరులే. విరాజిల్లుచున్న దేవీదేవరులు.—[అనువాదకుడు]

ఆచార్య హిర విజయ సూరి

శైవలలో హిరవిజయ సూరి యను నొక గొప్ప మహానుభావుడును పండితుడు నుండెను. ఈయన ఆకృతుల చక్రవర్తికాలమున నున్నాడు. హిరవిజయ గ్రంథములను గ్రంథములను (దేవవిమల గణి యనుకవి రచించినది ఈగ్రంథము.) ఈ హిరవిజయసూరి చరిత్రము కొంతకు గొంత తెలియచున్నది. ఈ కావ్యమునందు ఆగ్నేయనాటి రాజ్యవ్యవస్థ-ఆయనకు గల మతాభిమాన విద్యాభివృద్ధి-సాంఘిక వ్యవస్థలు-మున్నగు విషయములు గూడ సందేశములు గలవు. శైవపండితుల నాత డేవిధమున దయజూచినదియును వారి కోర్కెల నాత డెంతవఱకు మన్నించినదియును గూడ దీని స్పష్టము కాగలవు.

హిరవిజయసూరి మే గాక జగద్గురుకావ్యమని మఱియొక గ్రంథము కూడ సంస్కృతమునందు ఇందులకు పరిచయమిచ్చును. దానియందు కూడ శైవవిషయములు కొన్ని కూర్చబడి యున్నవి. ఆకృతుల చక్రవర్తిగారు అనేక మఠములకు అనేక సంప్రదాయములకు చెందిన పండితులను మహాత్ములను ఆదరించి చేరదీసి వారిలో సంభాషణాధికమును నెఱపి తద్వారా ఆత్మీయ జ్ఞానాభివృద్ధిని జేసికొనెడివాడు. తత్త్విజ్ఞానముగాని సత్త్విదానముగాని ఏమతియువారియొద్ద నున్నను గ్రహించుటకై ఆయన సర్వదా సంసిద్ధతతో నుండెడివాడు. కనుకనే ఆయన శైవలను ఆదర్శములను ద్వైతములను మాత్రమే గాక క్రైస్తవమతానుయాయలను గూడ ఆదరించినట్లు నెఱుంగదగ్గరము లున్నవి.

ఆకృతుల చక్రవర్తి తన సభాస్థానమునందలి పండితుల నందఱను దైవతరగతులనుగా విభజించుకొనినాడు. అందు హిరవిజయసూరి ప్రథమకక్షకు జేరినవాడు. హిరవిజయసూరి గాక ఇంకను ఒకరిద్దరు శైవపండితులను (అనగా విజయసేన నూరి ఉపాధ్యాయ భనుచంద్రుడు మున్నగువారు) ఆగ్నేయ సభాస్థానమునందు కలరు. కాని వారు అంతిమకక్షకులే చేర్చబడినారు.

హిరవిజయసూరి పాలనపురమునందు జనించినవాడు. ఇది నజరాతలో నున్నది. అతనికి పది మడుమండెల్ల వయసు వచ్చునపుటి కే తిలిదండ్రులు స్వర్గములై వారు. హిరవిజయసూరి సోదరిని పాటనాయం దిచ్చి వివాహము చేసియుండిరి. కనుకనే నిర్వాశయుడగు హిరవిజయసూరి సోదరియొంటికి వచ్చిచేరెను. పాటనాయండు వసించుకాలమునందు విజయసూరి అను నొకపండితుని నేవనము ఈయనకు అభించినది. ఆయన యువదేశములవలన హిరవిజయసూరి సంసార విషయమున విరక్తత నొందెను. క్రమముగా మఠిగొన్ని నాళ్లకు (1589 క్రై.) ప్రాంతమునందు) ఆయన విజయదాననూరిద్వారా దీక్షను గ్రహించి శాస్త్రముల నభ్యసించి వ్రతకొనెను. ఇట్లు కొంతకాలము ఒరిగవీమట్టు గురువులు హిరవిజయసూరి న్యాయ శాస్త్రాధ్యయనము నొనర్చుటకై దేవగిరివాసులగు ధర్మసాగర్ పాధ్యాయునియొద్దకు పంపిరి. అచ్చట హిరవిజయసూరి చిరకాలము గురుకులవాసమునట్టి పూర్ణముగ పాండితి నలభుచు కొని ఘుర్గురదేశమునకు మఱివచ్చి చేరెను. క్రై. శకము 1051 ప్రాంతమున నీ యుపాధ్యాయునికి గుజరాతునందలి విద్యత్పరిషత్తువారు వాచకుడను బిరుదును నొసంగిరి. అటుపిమ్మట 1588 లో సూరిబిరుదును నొసంగి సత్కరించిరి. నాటినుండి మీరు ఆచార్యహిర విజయసూరి యనుపేరుతో ప్రఖ్యాతిని గడించిరి.

హిరవిజయసూరి దైవప్రభుత్వము క్రమముగా ఆకృతుల చక్రవర్తిని వెలెము. ఆకర్షించుకొనెను. ఆయన హిరవిజయసూరిని దట్టించి సంభాషింపవలయునని చాల నుబ్బిల్లారెను. తిరువారె అచ్చుర పాదుషా తనయొద్ద నాంతరింగితులుగా నున్న మోధి, కమాల్ అనువారికి ఫర్మానాను వ్రాసియిచ్చి, ఆకాలమున తనకు ప్రతినిధిగా అహమదాబాదు ప్రాంతమును పాలించుదున్న శివబుద్ధిను అహమదుఖానునొద్దకు వారిని పంపి, హిరవిజయసూరిని తన యాస్థానమునకు పంపవలసినట్లుగా ఉత్తరువుచ్చెను. ఆగ్నేయ సభాస్థానమున ఈ ఫర్మానాను గుఱించి హిరవిజయసూరి కావ్యమునం దిట్లున్నది:—

శ్లో. మదియానగ స్సాహిబు ఖాన అత్తె హితై షీపితే వాంగివాం గుర్జరేషు దదాతం యువాంతిస్య నిశ్చేషవాచ్యమ్ దధాం నుర్ననాన్ మేత న్మదీయమ్.

ఈఫర్మానాను చూచికొని శివబుద్ధిను అహమదుగారు అహమదుఖానులో ప్రసద్ధులగునన్న శైవలనందఱిని ఒకపూట సమావేశపఱచెను. వారికి చక్రవర్తియొక్క పండితముని వినిపించెను. కాని సకలమునకు హిరవిజయసూరి అచ్చట లేకపోయె

ను. అప్పుడు ప్రఖ్యాతులగు కొందఱు శైవపండితులు గ్రామాంతమునందున్న హిరవిజయసూరియొద్ద కేగి చక్రవర్తిపదేశమును చెప్పి యతనిని ఆగ్నేయను దిగి పుడని ప్రోత్సహించిరి.

ఆగ్నేయచక్రవర్తియందలివాని ప్రాపు కలుగుటచేత శైవ మఠము నభివృద్ధి గావించుట కెక్కుడవకాశములు లభింపగలవని తలంచి ధర్మసామ్రాజ్యమునందు మకాముచేసియున్న ఆగ్నేయ చక్రవర్తిని స్వయముగా దెల్లించిరి. నాతడు నియ్యకొనెను. సూరవిజయసూరి పిమ్మట బయలుదేరి శివబుద్ధినుఖాను నొద్దకు వచ్చి ఆయనచేత గజాంకలికాదులచేత సత్కృతుడై ఆకృతుల చక్రవర్తియొద్దకు బయలుదేరి పోయెను.

హిరవిజయసూరి కన్యకావ్యునికై ఆగ్నేయచక్రవర్తి కార్యాంతరవాసకర్తచేరి అతనికి స్వాగత మిచ్చుటకై అబుల్ ఫజల్ అను తనమంత్రి నొకనిని నియమించెను. అబుల్ ఫజల్ హిరవిజయసూరిని తనసాధుమనకు గొంపోయి ఆత్మధికమగు భక్తిభావముతో నతని నచ్చట విడియించెను. ఆకృతుల కార్యాంతరములను చక్క తెల్పుకొని నచ్చులోపల అబుల్ ఫజలునకును హిరవిజయసూరికిని మఠవిషయము లగు ప్రశ్నానుప్రశ్నములు అనేకములు జరిగినట్లు హిరవిజయసూరి నుండి పండితులనున్నది. పాతకులవనోదము నకై హిరవిజయసూరి బాధుట్టెను. వారి కివ్వరకు జరిగిన సంభాషణములో నొకటి చెండిటి నిచ్చట నిచ్చుచున్నాను.

- శ్లో. * శైవంబరై ర్మగ్నమయేషా నూతే పురాతనై ర్వాస్తవ్యత మేత ద్దశి నిశీప్యతే న్యాయ ఇవ తుమాయాం యమాతిథి ర్యో యవనస్య వంశ్యః
- శ్లో. * ఖుదావ్వాయ శ్రీపరమేశ్వరస్యా స్థానీంధిస్తాధిపతే వివోత్సాహ్యః ఉత్థాయ పృథ్వాస్త్యః పరివర్తకాతే గంతా సమగ్రోపి జనాపురస్తాత్
- శ్లో. గృ ఆదర్శకాయా మితపుణ్యపాశే సుక్రామ్య సుశుద్ధిజోవల్భా || విధాస్యతేసాధు సతత తస్య న్యాయం నిరస్య స్వపరామర్శధమ్.
- * * *
- శ్లో. * * కురానవాక్యం కి మిదం యథార్థం సహస్రేనాం వాక్య మివాన్తిమూరే ఇవ ప్రమానే గగనస్య తస్యి న్న తాభ్యుజ్జేతి వ్యభిచారిభావః

హిరవిజయసూరి 13 వర్ష

[* శైవోక్తముల తాత్పర్యము:—అయ్యా! హిరవిజయసూరి! మా ఖురానునందు వ్రాయబడియున్నది గదా—మునల్మున నుతావలంబులు మరణించినచో వారి శరీరములను భూమియందు పోతముంచవలయు ప్రాచీనులగు శైవగురులచే చెప్పబడియున్నది.

* శైవోక్తముల తాత్పర్యము:—అనగా ప్రశ్నయంతయును ముగిసి మరల పరివర్తనముచేయు సమయము సమీపించినప్పుడు ఇట్లు భూమిలో పోతిపెట్టబడిన ఈశరీరములందలి ఆత్మలన్నియును తమతమ శరీరములనుండి లేచి దర్బారు తీర్చియున్న ఖుదా అనుపేరుగల పరమేశ్వరుని యెదుటనిలువలెను. అప్పుడు వారి పుణ్యపాపములను విచారణచేసి నిష్పక్షపాతముగ తీర్పు నిచ్చును.

గృ పుణ్యపాపముల ఫలానుభవమును ఆ మహానుభావుడు జీవులకు అనుగ్రహించుచు వారివారి యోగ్యత ననుసరించి స్వగౌరవిభోగములను ఒసంగును.

* * * * *

** అయ్యా! ఇట్లు చెప్పియున్న మహానుభావ వాక్యము నిజమగునా? తేక, గగనకుసుమమునందునలే ఆత్మంతరభావము పట్టునా? దయతో నెఱింగింపుడు.]

అహ! భిన్నభిన్నమతములకు జేరినవారై సత్యప్రియులై తత్త్వజ్ఞానులై నీరాగులై నిర్దోషాభిమానులై తనరు పండితుల చేరికొను పదావిచారణము ఇచ్చేకనా ఒప్పియుండును! అబుల్ ఫజల్ పండితుడు. కావున, సత్యానుంగి, మతసహనముగల మనవి. ఇట్టి పండితుడు ప్రశ్నించిన ప్రశ్నలకు సమాధానమును చెప్పనప్పుడు హిరవిజయసూరి ప్రవర్తించిన విజ్ఞానకాశల మింత యుటకు వీలయినది కాదు. అనేకశ్లోకములలో కురాను మతమును యుక్తిప్రయుక్తులతో ఖండించినాడు. ఒక్క ఖండి

చుటయే కాదు. అబుల్ ఫజల్ వైచిత్ర్యవర్ణనముల కన్నింటి కని సమాధానము నొసంగి స్వయంతయు నాతనిచేత సంగకరంపజేసి చివరకు ఈక్రిందిభమున సిద్ధాంతవాక్యములను చెప్పినాడు. కాని ఇది శైవమత సిద్ధాంతము మాత్రమే!

శ్లో. కర్తావ మార్తా నిజకర్మజస్య వైచిత్ర్యవ్యవస్థ సకల్ దశి వంధ్యాత్మజన్మేన తదస్తిభావోః సన్నేపచిత్తే ప్రతిభాసతే తత్.

ఇట్లు అబుల్ ఫజల్ తో మఠ విషయక చర్చలను జరుపుచుండగా నింతలో చక్రవర్తిగారుదెంచి కొలువునీరి. దర్బారునకు హిరవిజయసూరి పిలువ నంపబడెను. హిరవిజయసూరిప్రభు సందర్శన మొనర్చినప్పటి వృత్త మియ్యది.

శ్లో. చంగాహా నురుజీతి వాక్యచతురో వాస్తే నిజే తత్కరం, కృత్యా సూరవరా న్ని సాయ సదనాంత ర్మస్త్రై రుద్ధావశే తావచ్చిగురువసుపాదకమలం నాగోపయంతి స్తదా కస్తాహ ముపతీతి భూమిపతినా పృష్టా కిమే తద్దరో!

[జగద్గురుకావ్యమునందలి]

[గురుజీ తేమమా? అని పట్టుచు వాక్యచతురు డగు నా ఆకృతుల ఆతనిచేతని తనచేత గీలించి లోపలకు కొనిపోయెను. అచ్చట బిఛానానైన కూర్చుండగోరెను. కాని హిరవిజయసూరి బిఛానానైన (జనధర్మమునకు విరుద్ధము గనుక) కూర్చుండలేర. ఏమిటిది గురు! అని ఆకృతుల ఆశ్చర్య చకితుడై అడిగెను.]

ఇట్లు ఆగ్నేయచక్రవర్తి సన్నిధానమున జేరి ఆ మహా మహానికి శైవమతసిద్ధాంతములను తనతంత్రప్రాశస్త్యమును ఆతనికి బోధించెను. హిరవిజయసూరి తుదిత్యమును ధర్మదీక్షను విషయ పూర్ణతను వివేకవిధిత్వమును అహింసాపరాయణతను ప్రత్యక్షముగ గాంచి ఆగ్నేయ చాలనాశ్చర్యమునుపొందెను. అనేకములగు స్వమతగ్రంథముల నతనికి సమర్పించెను. తొలుదొల్ల హిరవిజయసూరిని గ్రహింప నిష్పవదతెను. కాని అబుల్ ఫజల్ ప్రోత్సాహమున సంగకరంచి పిమ్మట మఱి కొంతకాలమునకు వాని ఆగ్రా యందలి భాండాగారమున కిచ్చివై చెను.

ఆగ్నేయవలన ననుభూతుడయి హిరవిజయసూరి గ్రామ వచ్చి కొంతకాలముండి మఱు ఫరేహాపురమునకు వచ్చి మఠవిషయములపై సనేకములను ధర్మోపన్యాసములను గావించెను. ఆగ్నేయ చక్రవర్తి ఆ యుపన్యాసములకు ముగ్ధుడై దేనిని కొరక దాని నిత్తుననెనట! అప్పుడు హిరవిజయసూరి చాలనమతతో—అయ్యా! (1) తమ బంధనములకు పాల్పడిన సమస్తజీవరాశిని విడిచిపెట్టంపుడు, (2) మా పర్యవసాంత్యములలో జీవహింస నొనర్చకుండ జేయుడు—అని రెండేరెండువరముల నడిగెనట. మఠిగొన్ని దినములు గడచిన పిమ్మట సరోజునందును ఆదివారములు మున్నగు విశేషదినములందు వైతము జంతుహింస చేయకుండ నుడునట్లుగూడ న్నవ్వనండి యొక ఫర్మానాను వైతము సంపాదించెను. ఫర్మానా, విస్తరభీతిచేత నుదాహృతము కా లేదు. ఆ ఫర్మానానందు స్పష్టముగా పండ్రెండు దినములను జీవహింసను తనరాష్ట్రమునం దెవ్వరును చేయరాదని చెప్పబడి యున్నది.

తిరువార మఠిగొంతకాలమునకు హిరవిజయసూరి జగద్గురువను బిరుదునును ఆగ్నేయ ఒసంగెను. హిరవిజయసూరి తన కిష్టులకు కొంతచిందు డనవానిని తనకు బదులుగా వస్తువు నాస్థానమునం దుంచి తాను ఫరేహాపురమునకు మఠివచ్చెను. కొంతచిందుడును ఆగ్నేయనాస్థానమునందుండి కృపారసకోశమున నొకగ్రంథమును రచించి ఆగ్నేయయొక్క ఆదరాభిమానములను గడించెను. కొంతచంద్రునిరాత్రుల భానుచంద్రు డను పండితుడు గూడ కొంతకాలము ఆగ్నేయనాస్థానమున నుండెను. కొంతచంద్ర భానుచంద్రుల ప్రేరేపణమువలననే శత్రుంజయతీర్థమున కేగు యాత్రికులు చెల్లింపవలసిన పన్నును అచ్చురు రద్దుచేయించెను.

1587 లో హిరవిజయసూరి నాలుగు నెలలు సాటనా యందుండెను. వస్తుపాలని సోదరుడగు తేజపాలుడు చేయించిన పార్శ్వనాథమూర్తిని ఈయనయే ప్రతిష్ఠించెను. ఇట్టియనజీవిక కాలమునందు అనేకవిధముల సాధారణాలయము చక్రవర్తుల యయి ఆదరాభిమానములను ఆర్జించెను. కిష్టులకు విజ్ఞానావృత్తియును వర్ధించెను. గొప్ప గొప్ప బిరుదులు నాకర్షించెను. ఇట్టి మహానుభావుడైన సర్వమంత్రిమేను, 1592 లో శరీరమును విమించి నిర్వాణముజేందెను. ఈ మహాపండితుని జీవితమును గుఱించియే అనేకముల పండితులు ప్రత్యేకముగ కావ్యములను వ్రాసిరి. హిరవిజయసూరి జగద్గురుకావ్యము విషయప్రశస్తి మొదలగునవి ఇట్టివే!

చాళుక్యులకులవశంస

[ప్రియతమ చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు]

(ప్రతి సారస్వతానుబంధము లెరువాయి)

ప్రపంచములో బుట్టి పరశురాముడు రెండు ఘనకార్యములను గావించెను. గర్వభూయిష్టమైన యీ త్రయశ్రీత్రయములను ముర్రొడమాటులు వెదకి వెదకి సంహారముగావించి, భౌతిక యాపత్తులన్నింటిని దలపోసి వేదసారగులైన బ్రాహ్మణులను గ్రహించి సంతానకాంతచే నొప్పెడి త్రితరతులకు సంతానమును బ్రసాదించుటకు గారకుం దగుట మొదటిఘనకార్యము. ఒకవేళమున బ్రాహ్మణులు లేకపోగా బెస్తలను జూచి వారలకు యజ్ఞోపవీతమును వేసి బ్రాహ్మణులను గావించి ప్రహ్లాదంతలంకు దగుట రెండవఘనకార్యము.

శ్లో॥ అబ్రహ్మణ్యే తదాదేవే కైవర్యాన్ ప్రేతు భార్యః... యజ్ఞానాత్మమకల్మషత్ స్థావర్యుత్యా స్వకీయే సత్వేతే విప్రాన్ ప్రకల్మితాన్ । జావదగ్ధ్యై ప్రదావాన సుప్రీతే నాంతరాత్మనా॥

అప్పుడు పరశురాముడు దా చేతమునందు బ్రాహ్మణులు లేకపోగా బెస్తలనుజూచి వారికి యజ్ఞోపవీతము వేసెను. వారిని బ్రాహ్మణులనుజేసి తనదేశమునందు నిలిపి జావదగ్ధుడు ప్రహ్లాదాంతరంగుడై పలికినని స్కాంధపురాణములోని సంహృదిఖండమునందు జెప్పబడియున్నది. చాళుక్యులలోని వారును ప్రతీలోమానులలోపాతులయం దుదయించినవారలను, విశ్వామిత్రునివలె దహనప్రభావముచేతను (బువ్యకృంగునివలె) బీజప్రభావముచేతను అన్నియుగములందు వత్సప్తతన బొందుచున్నారనియు అట్టి ప్రభావము లేనందున దహ్నికవర్ణము పొందుచున్నారనియు, ఉపనయనాదికర్మలోపముచేతను బ్రాహ్మణులను సేవికపోవుటచేతను పౌండ్రులు, ఓడ్రులు, ద్రావిడులు, కాంభోజులు, యవనులు, పారసులు, పహ్లావులు, కాకులు, చీనులు, కిరాతులు, దరదులు, కనులు, మొదలగు త్రితరజాతుల వారు నానాట కూద్రత్యమును బొందిరిని మనువు వ్రాసియున్నాడు.

తపోవీజప్రభావైస్తే గచ్ఛంతి యుగేయుగే ఉత్కర్షంశావకర్షంచ మహాప్యేష్టివ్యవసృజంతిః । తనకైస్తు క్రియాలోపాదిమాః త్రితరజాతయః । త్వమలత్వం గతాలాకే శ్రావ్యుతాదశ్యసేనవ ॥ పౌండ్రీకాశ్చోఽహి ద్రవిడాః కాంభోజాయశనాశ్చకాః । పారతాపహ్లావశ్చనాకితాతాదరదాశ్చకాః । (మనుస్మృతి ౧౦-౪౩-౪౪)

ఈ మనుస్మృతిలోని వాక్యమును బట్టి మనువునకు బూర్వమే తపఃప్రభావముచేతను బీజప్రభావముచేతను నుత్కర్షవర్ణము గాంచి యుపసంహాదికర్మముల మూలమునను బ్రాహ్మణసేవకులను కిరాతజాతులవాడను శక యవన పహ్లావాది విజాతీయులను బ్రాహ్మణత్వమును బొందినవాడును గల తన యూహించవగును.

ఇందులకు కుత్రి స్మృతి పురాణేతిహాసములనుండి సేనశేలు ప్రమాణవాక్యములు నుదాహరింపవచ్చును. గృహధర్మసూత్రములో వాని నుదాహరించుట మాని ప్రస్తుతకథాంశమునకు వచ్చుచున్నాడను. అయిన నిక్కడ శాఖద్రులకు బరమప్రామాణికుడును బ్రాహ్మణసంగులైన నాంధ్రుడైన యాపస్తంబుడేమి చెప్పెనో తెలిసికొనుట అత్యవశ్యకము.

“అధర్మచర్యయా పూర్వోపగోజఘన్యజఘన్యవర్జ । మాపవ్యతే బాలపశ్యతో భర్మచర్యయాజఘనోఽపవర్జః పూర్వపూర్వవర్జ మాపవ్యతే బాలపశ్యతో॥”

అధర్మచర్యచేత సగర్వమువాడు బాలపశ్యతమంతుతక్కువ తక్కువ వర్ణమును బొందును. భర్మచర్యచేత హీనవర్ణమువాడు బాలపశ్యతమంతు పూర్వ పూర్వవర్ణమును బొందును. అసగా సద్గుణములు కలవాడయి భర్మచర్యమున నడుచుకూద్రులకు బ్రాహ్మణత్వము కలుగునని భావము. మనప్రాచీన బ్రాహ్మణులు ప్రదక్షించిన బ్రాహ్మణాదర్శ మంత యుత్కృష్టమైనదా యాపస్తంబునివాక్యమునుబట్టియే తెలిసికొనవచ్చును. ఒక చక్కని దృష్టాంతమును జూపెద మాడుదు.

కరణబ్రాహ్మణచక్రవర్తులు.

తక్షిణాపధమునకు కరణబాలి అను నొకబాలి కలదు. ఇయ్యది యాంధ్రబాలిగణముతోనిది. ఈకర్ణబాలి చక్రవర్తుల కెరిసి

కొన్ని గాని సర్విజాలిచక్రవర్తులు మనకు బోధపడదు. తక్షిణాపధమునకు యాబాలికిని యాంధ్రచక్రవర్తులనుండి వచ్చిన యాంధ్రులకును సమ్మేళనము సంభవించెను. ఈసమ్మేళనమువలన నీ బాలి నాగరికతగాంచి వానిజన్మమును తేజస్వ్యమును వృద్ధులను గల తేజోనియెను. వానిజన్మముతోనువారు వసిక్కులుగను, తేజస్వ్యులై గలవారు మంత్రులుగ నుండువారు, కాయస్థులుగ వ్యవహరింపబడుట సుప్రసిద్ధము. మొదట వీరు శాపవలెమును, పిమ్మట బైసవలెమును ఆటపిమ్మట బ్రాహ్మణమతి మవలంబించిరి. పురాణాదులలో నీయంధ్రరాజులను కూద్రులనివత్కాజీంబియున్నను వీరు బ్రాహ్మణులుగ నున్నారు. వీరిలో సార్వభౌమవడగని బొందినవాడు గౌరీమిత్రుల కేతకర్ణి యనవాడు. ఈ చక్రవర్తియొక్క వహ్నిమండలపు కాగనములో నితడు బ్రాహ్మణుడని, వర్ణసంకరాభివృద్ధి సద్భవించెనని చెప్పబడియుండెను. ఈకాగనము ప్రాకృతభాషలో నున్నది.

ఈకాగనమున నీతడు రాజాధిరాజనియు, అస్మితక, అనిక, మూలక, సుకాప్త, కుకుగ, అపరాంత, అనూప, విదర్భ, అకరావంతిశేతములకు బాలకుడనియుఁ బేర్కొనబడెను. అతడు వింధ్యావళిము, పాలియాత్రము, సహ్యాము, కృష్ణగిరి, మళయము మహేంద్రము, క్రైష్ణగిరి, చకోరము మొదలగు పర్వతముల కధి నాధుడుగనుండెను. అతనియజ్ఞులను రాజస్వము లనేకలు విధేయులై కరణాహించి పాదపూజ లర్పించుచుండిరి. అతనిసామగ్రిని మోచు జంతువులు మూడు సముద్రములనుండి జలమును త్రాగుచుండినవి. కరణబాలిచ్చినవారిని పంరతీంచెను. తనప్రజల సుఖముఃఖములను తనవిగాభావించుకొనియెను. మానవప్రకృతికి ననుగుణములుగ భర్తాధికారములు, నెట్టికాలముల, నెట్టిప్రదేశముల నేరితి ననుభవించుటయనో దానింగూర్చి చక్కగ నాలోచించెను. అతడు నిద్రానిధి, సజ్జనుల కాలేయండు, క్షీర్తికైవై నవాడు, సదాచారసంపన్నుడు, సద్వర్తనకు బెట్టినది పేరు, అతఁడొక్కడే ప్రజాపతుడు. అతడొక్కడే భవ్యవిశ్వా వికాశమడు. అతడొక్కడే వీరుడు. అతఁడొక్కడే బ్రాహ్మణుడు. వర్ణసంకరాభివృద్ధిని సద్భవించెను. అతని కూరకృత్యములు కామకేశ వార్జన భీమసేనాదుల కూరకృత్యములను మించియుండెను. అతని పర్యాక్రమము నాభాగ, సహాప జనమేజయ సగర మయాలి కామాంబరీషాదులను మించియుండెను. అసంఖ్యేయములయిన యుద్ధములలో శత్రవ సమూహములను నాశనముఁ జేసెను. త్రితరయుల గర్వభంగమును గావించెను. అయిన శకపహ్లావుల నాశనము గావించెను. ఖగా రాజులంతయును కూకటికేళ్ళలో బెట్టికేసి, యూరు పేరు లేకుండ భస్మంసముజేసెను. కాలవాహనవంశముయొక్క కీర్తిని పునఃస్థాపితముగావించెను.

ఎక్కిగ్రాఫియా ఇండికా సం. ౮, పే. ౯౦ నెం. 2 కు వీరితరువాత బరిపాలనముచేసిన శకకర్ణి బిరుదాంబితమైన చక్రవర్తియైతడు యజ్ఞయాగాది కృతులనుపత్తిచే నొప్పినబ్రాహ్మణులుగాని యుండిరి. కాబట్టి తాంధ్రీభృత్యులయినవారి కరణబాలిపూర్ణ చక్రవర్తులు కరణబాలినుండి యేర్పడినవాళే తక్షిణాపధమునకునగా నాంధ్రకర్ణాటమహారాష్ట్ర చేతములయం తీకాయస్థులు (కరణబాలివారు) బ్రాహ్మణులై వేదోక్తకర్మము జరుపుకొనుచు బ్రాహ్మణులతో సమానమృక్కులుగతిగి కాయస్థపథమును మఱచి బ్రాహ్మణులగు బహిగణింపబడుచున్నను ఉత్తర హిందూదేశమునందు కాయస్థుల కింకను బ్రాహ్మణ్యస్వనిధి కలుగలేదు.

కాయస్థులు.

“సృష్ట్యాజీయం సర్వప్రాణులయొక్క పుణ్యపాపములు తెలియ జేయుటకుఁగోరి బ్రహ్మతూణమూత్రము శ్వానిం పగ న తని చే మా మునుండి నివృత్తపాపముగ నొకపురుషుడు నిరాబుద్ధియుఁ గలము బట్టుకొని బయలుదేరిన నతని యనుని యొద్ద చిత్రగుప్తుడని ప్రసిద్ధుడుగా ప్రాణికర్మల వ్రాయుటకు నివృజ్ఞాన మిచ్చి నిలిపెను. అతనికి దేవతలలో క్రేష్టుడుగా యజ్ఞభాగ మిబడెను. ద్వీజులు ప్రతీతిము భోజనసమయమునందు చిత్రగుప్తుని కామాతి నిర్మల. అతడు బ్రహ్మకాండము నుండి పుట్టెను గనుక కాయస్థుఁ డనబడెను. వాని శతశతలం దలు కాయస్థులనందించెనని పశ్చపురాణములోని సృష్టిఖండములో,

సృష్ట్యాదౌ పదసత్కర్మ జ్ఞప్తయే ప్రాణినాం విధిః త్తణంధ్యానై ఫితస్తస్య పర్యకారా ద్వినిర్గతః । నివృత్యాః పు

మాన్మాత్రే మహిషాత్రంబ లేఖనమ్ । చిత్రగుప్త ఇతిశ్శాస్త్రతో భక్తరాజసమీపతః ప్రాణినామ్ సజనత్కర్మ తేభిషాయాని యోజితః । బ్రహ్మణాతీర్థిజ్ఞానీ శేవాగ్ర్య యజ్ఞభుక్త్యా శోభనాశ్చ సదాతస్మా దాహుతి దీయతే ద్విజైః । బ్రహ్మకాయోద్భవో యస్మాత్ కాయస్థోబాలి రుచ్యతే । నానాగోత్రాశ్చ తద్వంశ్యాః కాయస్థా భువిసంతివై”

అనుశ్లోకములలోఁ జెప్పబడియును.

ఇందొకచిత్రము గలదు. ఈపురాణకర్త యాకాలమున్నతేని సిరబుడ్డియును, కలమును, వేర్కొని గంటము, తాటాతమాత్రము నుఱచినవాడు. పరశురాముని యజ్ఞచేత బాల్మీయుని తనయాశ్రమముందు దాగియున్న చంద్రసేవహార జాభార్య గర్భముతోనున్న శిశువును త్రితరత్వమునుండి తొలగించి. కాయస్థునిగఁ జేయుటకు వాదాసముఁ జేసెననియు, అట్లే జనవ తరువాత నాశువున తితివారు కామధూతాచారయరని స్కాంధములోని రేణుకామాహాత్యములో నీక్రిందిశ్లోకములలోఁ జెప్పబడియున్నది.

“ఏవం హత్యాత్మనం రామ స్ఫుంధాయ నితాన్ శరాకా । అన్యథా వత్సకాకా వాంతుం సర్వాసేవాతురాకా వృపాకా । కేచిద్దహన. మాత్ర్య కేచిత్పాతాళ మావిశ్కా । సగర్భాశ్చంద్రసేనస్య భార్యా బాల్మీక్రితమం యయా । తతో రామస్స మాయతో బాల్మీక్రితమ మను త్రమమ్ । పూజితో మునినా కామా హ్యర్థ్యపాద్యాసనాదిభిః । దదౌ మధ్యాహ్నాసమయో తస్మైభోజన మాదరాత్ । రామస్తు యాచయామాస హృద్విస్తం స్వమనోరథమ్ । యాచయామాస రామాచ్చ కామం బాల్మీక్రిత మహామునిః । తతో ద్యా పరమప్రీతా భోజనం చక్రతుర్మదా । భోజనాంతరం దాల్మ్యః పరచ్చుభార్యం తదా । యత్త్వయా ప్రార్థితం దేవ తత్త్వం శంసితుమ వ్రసి । రామఉవాచ । తవాశ్రమే మహాభాగ సగర్భాశ్రీ సమాగతా । చంద్రసేనస్య రాజ్యే త్రితర్యస్య మహాత్మనః । తస్మేత్వం ప్రార్థితం దేహి హింసేయం తాం మహామునే । తతోదాల్మ్యః ప్రత్యువాచ దదామి తవవాంఛితమ్ । యస్మత్ప్రాథితమ్ దేవ తస్మేదాతుం త్వమవ్రసి । తత్త్రితయం సమాహూయ చంద్రసేనస్యమైమనిః రామామృతదదౌ భీతాం రామః ప్రీతమనా అభూత్ । రామఉవాచ । యత్త్వయా ప్రార్థితంవిప్ర భోజనానరేపురా । తస్మేకం సమహాభాగ దదామి తవవాంఛితమ్ । బాల్మీక్రితవాచ । త్రియాగర్భముముతాలం తస్మేత్వంజాతుమ వ్రసి । తతోరామాబ్రవీత్ బాల్మీక్రిత యదర్థమహామగతః । త్రితర్యాంతరకర్మానాం తత్త్వం యాచితవానసి । ప్రార్థితత్వయావిప్ర కామధోగర్భుడ త్రిమతస్మాత్ కామస్థ ఇత్యాఖ్యాభవివ్యతీశోశుభా । ఏవం రామా మహాహూస్త్వాంతం గర్భము లేజమ్ । నిర్గమామృతమా తస్మాత్త్రితయాంతరకర్మప్రభుః । కాయస్థ ఏవఉత్పన్నః త్రితర్యాం త్రితయా త్రతః । కామాజ్ఞయా సహాత్మేష్టిన మేత్రసర్వాదృహసంబృతః । తత్రకాయస్థభోగీన్ద్రి చిత్రగుప్తస్య యస్మత్పూతః । తద్గోత్రాశ్చ కాయస్థా బాల్మీక్రితా సత్తీభవన్ । బాల్మీక్రితదేశ తస్మేవై భర్తాస్థాస్థవదినః । సహచారవశానిత్యం రతా హ్యపారాప్యనే । దేవ విప్రసిత్యాజామవై అతిభీనాంచపూజకాః॥”

కాని వైదేహునకు మాహిష్యశ్రీయందుఁ బుట్టినవాడు కాయస్థుడను సంకరజాతివాడని కూద్రభర్త త్వమునం జిల్లు సేష్కొనంబడియును.

“మాహిష్యునితానూనం వైదేహ్యం ప్రసూయతే । సకాయస్థ ఇతిప్రోక్త స్తస్యకార్యం విధియతే॥”

మఱియును “కాయస్థుడనఁగాఁ గరణపురాజాతివాడు. దేశములలోనుండు తిపులు, నేర్పుట, అశ్వశ్రమైన తెక్కశాయఁడై బీజగణితపాటిగతిగి కూద్రబాలికంటె నభిముఁడై యొక సంస్కారములగతిగి నాలుగువర్ణములవారికి నుత్తపప్రకరలు మొదలగునవి వ్రాయుచు వ్యవసాయమును బహువిధరచనాజ్ఞానము వృత్తిగానడచును. మఱియును శిఖను, యజ్ఞోపవీతము, నీరుకాపి పంచెలు గట్టుట, దేవతామూర్తుల ముట్టుటయు వర్ణింపవలెను.”

“శివినాం శేఖతానాం తేభిః స సమాచరత్ । గణకర్తవ్యం విచిత్రంచ శివనాటిప్రభేదతః ॥ అధమశూద్రజాతిభ్యః పంచసంస్కారవా నసా । చాతుర్వర్ణ్యస్య తేభాహి తిపితేభాన సాశనమ్ । వ్యవసాయశిల్పకర్మ తజ్జీవ ముదావృతమ్ । శిఖాం యజ్ఞోపవీతంచ వస్త్రమా తక్త మంభసా । స్వర్గం శేవతానాం చ కాయస్థాభ్యో వివర్జితమ్॥”

(రాజరాజ సరోంద పట్టాభిషేక సంధికనుండి)

నిర్మాణకార్యక్రమము

(గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారు)

ప్రభుత్వమువారిచే నడుపబడు విద్యాపద్ధతి లోపభూయిష్టమనియు, దానిని సవరించి తీరవలెననియు, ఆ శీటలంగీకరించుచున్నార. జాతీయ విద్యావ్యవస్థకు అనుకూలమైనవిగా స్వల్ప సంఖ్యకల. జాతీయవిద్య, దానిమాత్రముగాక ప్రజావాసములలో వ్యాపించి, ఫలప్రదాయకమునైన తలంచినచో, దేశ భావలలో దానిని గౌరవించును. అభ్యుదయములను విద్య భోగించినంత కాలము, విద్యార్థులకు భావదాస్యము తొలగదు. మునికారాటము, శ్రమ, అలసట, బోవు- దేశభావలలో, ప్రాథమిక విద్యమిత్రముగాక, మధ్యమ ఉన్నతవిద్యనుగూడ సేర్పడుట, ఆయాభావలలో తగిన సౌకర్యముండవలెను. జాతీయ సారస్వతము సర్వోత్కృష్టమైనది తీసివేయవలె, సర్వాంగ సంపూర్ణమైన జాతీయవిద్య యలవడదు. ఆంగ్లభాషావ్యవస్థకు కళాకాలలోగూడ తొలగించవలెనన్నచో, ఉత్తమోత్తమమైన కళలను, కాస్త్రములను, చరిత్రలను, వేదాంతములను, పరిశ్రమలను, పరిశోధనలను గూర్చిన ఉద్బోధములు దేశభావలలో వెల్లడవలెను. ఉత్తమజాతీయ సారస్వతముయొక్క ప్రామాణ్యము అగత్యమునుగూర్చి, అభిప్రాయభేదము లుండవలెవు.

ఆంధ్రదేశములో జాతీయవిద్యాలయములు బాగాకావిధమున నడుపబడు ప్రారంభమై అసహాయాద్యముచే విచ్ఛింభించి యున్నవి. ఇట్టి పాఠశాలలన్నిటిని నొక జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమునకు కేంద్రీకరించ ఆంధ్రరష్ట్ర సంఘమువారు యత్నముజేయుచున్నారు. అట్టి యభ్యుదయము త్వరలో నడుపబడుట కావలయునని, ఈ సారస్వతసృష్టికి గడంగిన శ్రేయస్కరముగా నుండును.

ఇదివరకు తెలుగులో కొంతమంది, జంతుకాస్త్రము, రసాయనకాస్త్రము, చరిత్రలు మొదలగువానిమీద బాటలకుపయోగార్థము కొన్ని కొన్ని గ్రంథములు వ్రాసినారు. వానికంత గన్న దేశములలోకల్ల మిన్నయేయున్న అమెరికా, జపాను, జర్మనీదేశములలో, ఆరంభ, మధ్యమ ఉత్తమవిద్యాలకుతగిన గ్రంథములు ఎట్టివెట్టివి నియమింపబడుచున్నవో వానిని తెప్పించి, చూచి, ప్రోత్సహించి, యాదేశవశాత్తులకు సరిపోవు పుస్తకములను తయారుచేయించవలెను. మరియు, హిందూదేశచరిత్ర సంబంధించిన చారిత్రగ్రంథములు తెప్పించి, పురాతనచరిత్ర విపులము

గా వర్ణించవలెను. ప్రపంచములోని ఇతరదేశముల చరిత్రలలోని ముఖ్యాంశములు, జాతీయభివృద్ధి, రాజ్యాంగనిరూపణ, రాజ్యాంగవ్యవస్థలు, వానివృద్ధి, అధికారిజానుమా, పరిశ్రమసాధన, పోషణ మొదలగువానిని గురించి క్లుప్తముగా ఉదాహరణములతో వివరించవలెను. గ్రంథము, అక్షరము, పాఠశాల, పాఠశాల, ప్రైవేటు భావలలోని యుత్తమ ముద్రగ్రంథములను, తెలుగులోనికి తర్జుమాచేయవలెను. మరియు, ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, జర్మన్ మొదల, ప్రచురముచున్న కాస్త్రములలో భాగవతి విలసన తెప్పించి, జన్మటుట్టు నూతనముగా కనిపెట్టబడు, సర్వకాస్త్ర సారాంశములను ద్వైపుత్రాంత్రము ఆంధ్రములో బహుల్యవలెను. జాతీయ సారస్వతమును గృహించుటయేగాక, దానిని సూచనాపొషించును. సవరించును, బలపరచుచుండుటయు గూడ ముఖ్యమే. ఇన్నియేల, ఆంధ్రసారస్వతమును విస్తృతిలో గాఢము, గాఢతలో ప్రామాణ్యము, ఆంగ్ల సారస్వతమునకు తక్కువగా కుండుట్లు కృషిచేయవలెను.

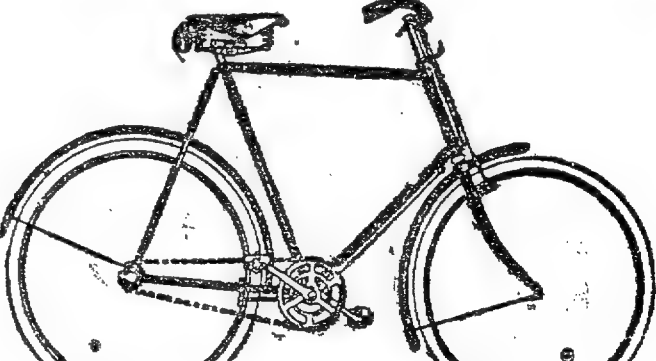
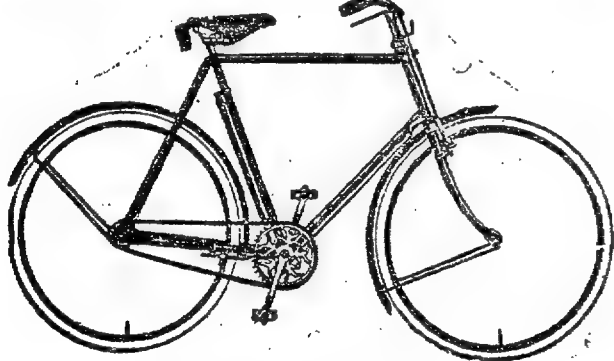
ప్రభుత్వపోషణలేదే ఇట్టి ఘనకార్యమును సాగించుట, దుర్బలము. హిందూదేశ ప్రస్తుతప్రభుత్వము ఇట్టిపనికి బూసదు. ఇది వారికి రుచింపకు. గిట్టకు. గిట్టినను, వారి తావున కాకలసిన ద్రవ్యములేదు. అదియు లభించినను, వారికి ప్రజాసామాన్యమువై భక్తిలేదని నిర్విఘ్నముగా గాని, వాంఛనీయమైన విధమునగాని కొనసాగుదు. కాన ఆంధ్రప్రదేశ్ సహాయ మపేక్షించుట వెలసినము-ప్రభుత్వమునకు బునాదియైన ప్రజలే యీ కార్యమునకు బూసవలెను. సామాన్యజనులు, భూస్వాములు, వర్తకులు, విద్యార్థులు, ధనికులు, భృత్యులను దీని కుచితరీతిని సహాయముజేయవలెను. కాంగ్రెసువారి, కాదాయని గాని, సహాయవాదలా, అసహాయవాదలా యనిగాని, కాననసభా ప్రజలే వారులా, కృత్రిమలానుని గాని, ప్రకృతి యీ పనియందు ఉదయించ నక్కరలేదు-దీని యభివృద్ధికి అట్టివి అటంకదాయకములుగా నుండవలె ఎంచవచ్చును. ఎవరికి ఏకాభి రుచింపనో, యాకాభిలష సంబంధించిన వ్యయమునభరించవచ్చును. ఆర్యవైశ్యులుగాని, కమ్యూరారుగాని వేదముల భాషాంతరీకరణమును ప్రారంభించవచ్చును. మహమ్మదీయ సోదకులు కొరానుకు గృహమున సమకూర్చవచ్చును-వ్యాయవాదులు రసాయనాది కాస్త్రములను, వర్తకులు, వాణిజ్యాది కలువయములకును ఆంధ్రదేశము నియోగవచ్చును. అభిమానులు మానసోత్సాహ పరిమిత హిరణ్యమునిచ్చి, దీనిని జయప్రదము చేయవచ్చును.

ఈ పనినిబూనుట కొక పదిమంది ఆయింపు కవి పండితుండలి యొకటి అవశ్యకము-ఆంధ్రదేశములో ఆంగ్లేయ, ఆంధ్ర, సంస్కృత, ఆరబ్బి, భావలలో నుత్తమలైనవారు ఇట్టి దేశ సేవజేయుటకు దొరుకుదురని నమ్ముటకు ప్రబలకారణములున్నవి. ముఖ్యముగా గి సంకల్పముల కాలము కనీసము పనిచేయవలెను. కుటుంబముయొక్క అవసరములనుట్టి వారలకు గౌరవధృతి నొసగవలెను. ఈ మండలి కంఠము ధౌరకసారస్వతమును నుంచి కేంద్రీకృతము కలిగి, ఆరోగ్యకంఠమై, రాకపోకులకు ములభముగా ప్రదేశమున ఒక ఆగ్రహారము నిర్మింపవలెను-వారలకు సగుప్త్యసాహజు కట్టవలెను వారి పిల్లలకు పాఠశాలయు, బౌద్ధధారలయ మొంటియు నుంచవలెను. జేహసరములకు కావలసిన వసతులుసృష్టించి, ఆరుద్రాతేవుండచేసి, నిరంతరము కృషి సల్పుట కవకాశముల నీయవలెను.

మరియు, ముఖ్యమైన గ్రంథములతో నొక గ్రంథాలయము, మద్రాసుకు కొక మద్రాసాలయమును, వాపున నుండవలెను.

ఈ పనికంతకును ఆయింపుట రూపాయలైనను లేదు. ప్రారంభించుటకు విలుండదు. రి లక్షలతో గ్రంథాలయము అరలక్షతో మద్రాసాలయము, తక్కినది సామాన్యములకు సరిపోవచ్చును - లెండు సంవత్సరములు దర్శిలను, పుస్తకముల విక్రయములకు వచ్చురాబట్టి, జీతములు వగైరాలకు సరిపోవును. ఇంత డబ్బు పోవువానిని ఆలోచించవలెను. కీర్తి శేషులని కొప్పలి హనుమంతరావు వంటివారి సార్వకవిత్వానుకూలము ఒకలక్ష ప్రోత్సహించుచున్నారని దానిని మూలముగా నుంచు కొని పనిచేసిన బాగుండును. ఈ విషయమై దాక్షకు ఒట్టాభి సీతారామయ్యగారితో వెనుక నొకమాత్ర ముచ్చటించియుంటిని. ఆ నిధికి సహాయము చేయువాడు దీనికి సమ్యుతించెదరా యని వారు సంజేహించిరి. తన జీవితము సంకయను, జాతీయ విద్యకొరకు ధావోసిన శ్రీ హనుమంతరాయ స్వృతికి వారి జీవితోద్దేశ్యము నెరవేర్చుకొని, జాతీయసారస్వతసృష్టికన్న మించిన సార్వకవిత్వా మండబోదు. ఈ గ్రంథములసంకయము వారి పేర ప్రకర్షిల్లిన అస్థులకు బ్రహ్మచారియు, నవవ్యాకరణజేత్రయు రామసేనాచార్యుడైన ఆంజనేయుని, ఆంధ్రదేశ సేవలలో నగ్రగణ్యుడైన బొంబాయికి, హనుమంతరాయని పేర్లను సర్వదా స్మరించకలుకుట, ఆంధ్రదేశముయొక్క అదృష్టశేఖ యు

మేలైన బైసికిల్ బండ్లు - ప్రస్తుతము సరసముగానున్నది

ట్రయంపు పాపులర్

ఇది యొప్పును జనుప్రదముగానే వారి కర్మాగారములను తయారుచున్నది. మరియు, సాగైన పరిశ్రమతో సహా మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన సామానులకు వాడెదరు. "ట్రయంపు" అను పేరు దీనికి తగినదిగానున్నది.

వివరములు

- చట్టము:—22, 24 అండు 26 అంగుళములు.
- చక్రములు:—28 X 1 1/2 అంగుళములు, తగడు అంచుగలది. మధ్యలో పింగాణిపూతగలది.
- టైరులు:—డెన్లెస్ లేక మిచిలిన్, 28 X 1 1/2 అంగుళములది. కమ్మితో బిగించబడినది.
- చేతులు:—యందర, వెనుక భాగమునందు అంచుగల చేతులు, కోల్డ్ లీవరుగలది.
- హాండల్ బారీ:—కైకి తిగియుండును, కట్టుకొనుటలో కలులులాండ పిడిగలది.
- మడ్ గార్డులు:—యందర భాగమున విడదీసి, పెద్దదిగా చేయుటకు వసతిగలదు.
- కాడిల్:—బ్రూకులు
- కాన్సులు:—7 అంగుళములది. మంచి ఉత్కృతో చేయబడినది.
- వెడల్పు:—కోకులు నొక్కులుగాగల ట్రయంపురబ్బురతో చేయబడినది.
- తయారైనది:—కల్ల ఎనామల్ డి, కంపురె నింగుళలకు, కాంతిగల భాగము లన్నియు బాగుగా తగిలినట్టి బిగించబడియున్నది.
- ఉపకరణములు:—ఉపకరణముల నుంచుకొనునంది, ఉపకరణములు, నూనెవేయు డబ్బా, గాలిగొట్టు క్లిప్పుతో సహా, ఇత్తడిపాడితో చట్టము బాగుగా అతుకబడినది. రు. 19.00.
- లేక తక్షణమే రూ. 40 లును, తరువాత నెల 1-కి రూ. 14-4-0 చొప్పున 12 మాసములలో చెల్లించవలెను.

రతె పాపులర్ అతి గిరాకీగల బైసికలు, శ్రేష్ఠమైన సామానులతో ఇతర రతె మోపురుగానే తయారుచేయబడినది. అందుచేతనే దానికంత ఖ్యాతికెచ్చినది. ప్రతి రతె బైసికిలును తయారుచేయునట్టివారిచుట్టి పూచీప్రకారముతో ఎప్పుడు శంకపడును.

వివరములు

- చట్టము:—22, 24 26, అంగుళముల కొలతగలది.
- చక్రములు:—27 అంగుళములు గలది.
- టైరులు:—డెన్లెస్ లేక మిచిలిన్, కమ్మితో బిగించబడినది
- వెడల్పు:—రబ్బరుది.
- స్టీరింగులాక్:—పేటెంటు ఫ్రిక్షన్ బాండు.
- యంత్రభాగము:—71 అంగుళములు స్వేచ్ఛయైన చక్రముగలది.
- కాడిల్:—మూడుచుట్టు కిల్లుబ్రూకులు గలది.
- తయారైనది:—కాంతిగల నల్లఎనామల్, పచ్చని గీతలుగలది.
- ఉపకరణములు:—కాడిల్ సుంచి, స్పాన్డర్లు, నూనెడబ్బా, గాలిగొట్టు, క్లిప్పుల గలది ధర రూ. 200.
- లేక తక్షణమే రూ. 45 లును చెల్లించి నెల 1-కి రూ. 14-4-0 లు వంతున 12 నెలలలో చెల్లించవచ్చును.
- సంపూర్ణమైన బైసిక్ క్యాటలాగునను (వాయువు).
- ముఖ్య గమనింపు:—అడిసన్ కంపెనీవారు వ్రేసే తెలుపబడిన రెండవరకముల కును దక్షిణ హిందూదేశమునకు పోల్ ఏజెంట్లు.

Note:—Addisons are the Sole Agents in Southern India for the above.
ADDISON & Co., Ltd.
MADRAS, BANGALORE, TRICHINOPOLY and OOTACAMUND.

వృత్తాంతలేఖలు

తణుకు
(స్వకీయవిలేఖరి)

హిందీ భాషామండలి-తణుకు

8-5-23 శ్రీయుత తంగిరాల రామసోమయాజుల గారు, అలమూరి రాజగోపాలరావుగారు, నందుల సత్యనారాయణకాశ్రీగారు, శనివారపు సుబ్బారావుగారు కూడి తణుకునకు వచ్చి తీర్మానములను గావించిరి.

(1) గత శాసనసభాసమయిన శ్రీయుత తంగిరాల రామసోమయాజులగారి తీర్మానములను నొక బాధ్యతగల కమిటీ చేర్చుచుటకు తీర్మానించడమైంది.

(2) సామాన్య రు 10 లు యిచ్చువారు ప్రధానపోషకులుగా, రు 1 లు లగాయరు రు 10 లు లోపున నిచ్చువారు పోషకులుగాను నుండురు. వీరందరు కమిటీసభ్యులుగా నందురు. ఏటకును వీరిలోనుండి కార్యనిర్వాహక కమిటీని నిర్ణయించును.

(3) ఈ సలహాను ముగిసిన తర్వాత శ్రీ మల్లేశ్వరీ తిమ్మరాజుగారు (తణుకు తాలూకాబోర్డు మెంబరు) అధ్యక్షులుగాను, శ్రీయుత తంగిరాల రామసోమయాజులు, అలమూరి రాజగోపాలరావుగారు కార్యదర్శిలుగా నెన్నుకొనబడిరి.

(4) ప్రాథమికభావకు ప్రతి వారము రు 2 లున్న ప్రతీకకర రు 2-8-0 లున్న రాష్ట్రభావకు రు 3 లున్న ప్రచారకభావకు రు 3-8-0 రుసుము యిచ్చుకలయును.

తణుకు తాలూకా కార్యనిర్వహణము

9-5-23 న శ్రీయుత పెన్నె రామకృష్ణరాజుగారి అధ్యక్షతకైంద మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు తాలూకా సాధారణసభ జరిగెను. ఈసభ్యసమయిన దిగువ వారిని కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులుగా ఎన్నుకొనిరి. చాట్ల సీలారాజుగారు (తాలూకాబోర్డు మెంబరు) అధ్యక్షులు, ములుగుబట్ల సుబ్బారాయణుగారు (శ్యామలాద వృత్తి వికర్షించిన వారు) ఉపాధ్యక్షులు, కొవ్వరి గోపాలరావుగారు (ఒకవత్సరం శ్రీ కృష్ణజన్మస్థానమున నున్నవారు) కార్యదర్శి, శనివారపు సుబ్బారావుగారు కోశాధికారి, సభ్యులు:- బొడ్డపట్ల సర్వేశ్వరరావుగారు, కపాటి అమృత రామరాజుగారు, దేవరకొండ వెంకయ్యగారు, కుసుమ భర్తృగారు, మంగిళాడి పురపాలకుల కార్యగారు, యెటూరి సోమసుందరంగారు, తేజశీ సీతారామయ్యగారు.

సభ్యతీర్మానములు.

(1) శ్రీ బాలీయ విద్యాలయమునకు మూలధానమున కనూనచేయుటకు శ్రీయుత శనివారపు సుబ్బారావు గారిని మేయ, జూన్ నెలలకు పోరడమైనది.

(2) హిందీభాషా మండలి కమిటీవారు కోరినప్రకారము రు 80 గాంటు నియ్యడమైనది.

హిందీభాషా - పడమటి విప్లవగ్రామం

ఈ గ్రామములోని ప్రమాణము సంవత్సరమున కివారపు బోగయ్య కర్మగారిని ప్రచారకుడుగా నిర్ణయించుకొనిరి. క్రిందటి నెలలో జరిగిన సభలకు 18 గురు హాజరైరి. వారిలో 10 మంది 2 వ తరగతిలోను 4 గురు 3 వ తరగతిలోను కృతార్థులైరి.

ఈ గ్రామము అవర్ణముగ తీసికొని యీ తాలూకాలో నున్న మిగతా గ్రామముల యీ భాష నభివృద్ధిలోనికి తీసుకవచ్చుటగా!

పంచమప్రచారము : తణుకు

ఈ తాలూకాలో నున్న ప్రతి గ్రామములోనివారు యీ ప్రచారమునకు సహాయము చేయవలెను. శ్రీయుత కుసుమ తోన్న. ఇట్టివని కార్యనిర్వాహక బోర్డు కమిటీయందు సామర్థ్యతీయములకు పట్టాభి శీతాయమయ్యగారికించి కర్మద్రో ఆంధ్రుడు ముగియుచున్నది. అఖిల భారతసంఘము తావునను, బాంబాయి రాష్ట్రసంఘము తావునను, నిల్వయున్న ధనములో నుండి తొమ్మిది సహాయమును పొందుచో ఆంధ్రభక్త ప్రజలచే పోషించబడి, హనుమంతరాయని శేర శరసుకు చాక్రగారి సామర్థ్యమున ఇచ్చిది విజయవంతముగా నెగ్గుటకు వైర మునుకొనినది గా!

భక్తులవారి కన్యకగోదావరిజిల్లా కార్యనిర్వహణమునకు ప్రచారకునిగా నియమించిరి. వీరు యిచ్చుట నివాస మేర్పరచుకొని యీ తాలూకాలో ప్రచారము గావించు మండ్లి. వీరు కాపుర ముండుటకు యిచ్చుటకు కార్యనిర్వాహక బోర్డు వనతి గృహ మేర్పరచుటకు తగుసహాయము చేసిరి. పంచమప్రచారము గావించుటలో వీరు కృతజ్ఞ శేర్షము నూర్చి కులవనము మూలములను కుండు అటు దోషమును తొలగించుటకు పాటుపడుదురని నమ్ముచున్నాము. ఈ బాలివారిని అధ్యక్షముగ బాగుజరుగుటకు వారిని శతపథశ్రమలోను నులువడుటపరిశ్రమ లోను నలవాటు పరుపవలయును.

మచిలీపట్టణము

స్వకీయవిలేఖరి

తాలూకాబోర్డు

మే, 4:- క్రిందటి నెల తాలూకాబోర్డు మీటింగు మచిలీపట్టణము జిల్లా బోర్డు-ఫీసువద్ద జరిగెను. శ్రీయుత కట్ల మూడి నరసింహారావుగారి అగ్రాసాధిపత్యముక్రింద జరిగిన ఆ సభలో యీక్రింది ముఖ్యతీర్మానములు అంగీకరింపబడెను. ప్రస్తుతము గవర్నమెంటువారు అటార్నినియమించుచేసెడివను లు ఖర్చుకు కట్టు సారాయి మొత్తము మత్తువార్తములకు క్లింతుటలేదు గనుక ఆ మత్తువార్తముల ఖర్చు పూర్తిగా ఆపవలయునని యాబోర్డువారు గవర్నమెంటువారిని కోరుచున్నారు.

2. ప్రస్తుతము పరిమితిలేని గోవు, మొదలగు పాడిజంతువులను చంపుటవలన దేశములోని మంచితాతి పాడిజంతువులు పోవుచున్నాక, పాలమొత్తమున్ను, యెడ్లు అనేకములు మిక్కిలిక్కిర యెపోవుచున్నాక అనేక అబోర్డులకు అట్టి దురంతములను ఆపుటవలెను. చుండుండ చేయుట తదితర అధికారములను, అగడ్తకొరకై పచ్చగడ్డి బైస్సు వేయుటగాను అధికారము నియంత్రించునని యాబోర్డువారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

ఈరెండు ముఖ్యముల తీర్మానములను చేసినందుకుగాను బోర్డువారిని అభినందించవలసియున్నది. గోపింస మాన్యుటకై అన్నిధముల యాబోర్డువారు పాటుపడెద రని నమ్ముచున్నాము.

కార్యగెస్ ఎన్నికలు

క్రిందటి నెల 20 వ తేదీన పట్టణపు కార్యగెస్ సంఘపు యెన్నికలు జరిగెను. శ్రీయుత గుడుబాడ రాఘవేశ్వరగారు కార్యదర్శిగాను, కల్లూరి నూర్యజారాయణరావుగారు, ప్లీవరు, అధ్యక్షుడుగాను యెన్నుకొనబడిరి. పట్టణపు కార్యగెస్ పక్షము నుండి జిల్లా కార్యగెస్ సంఘమునకు 5 గురు ప్రతినిధులను యెన్నుకొనడమైనది. ఈ కార్యగెస్ సంఘపు పక్షమున నడచుచున్న రంగుల కార్టాసాయెక్క లెక్కనను, అడిటరుగారి రిపోర్టును బట్టి కార్యగెస్ చదివి వినిపించిరి.

జిల్లా కార్యగెస్ సభ్యులు

ఈ నెల ఒకటవతేదీన జిల్లా కార్యగెస్ సంఘపు యెన్నికలు జరిగెను. కొన్ని కార్యాలనుండి ప్రతినిధులు నిచ్చుచుండిరి. అధికారి, అవతూను యెన్నికలు జరిగెను. ఆంధ్రరాష్ట్ర కార్యగెస్ సంఘమునకు 18 ముగ్గురి సభ్యులను యెన్నుకొనిరి. ఈ జిల్లా కార్యగెస్ పక్షమున కార్యగెస్ అదేశములను జిల్లాలో బోధించుటగాను ముగ్గురుని గౌరవవేతన మిచ్చి ప్రచారముగా యేర్పరచిరి.

నరసాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఉద్యోగపు సంకటము

మే 10:- మామయి మేజిస్ట్రేటుగారు లైన్ ఎస్. హనుమంతరావుగారు నెలవమీద పెల్లిపోగా వారిస్థానే ఇంకొకరు వచ్చిరి. ఈ హనుమంతరావుగారు శ్రీ ఉన్నత టెక్నికాలా యజమానికి బాదమరుదులు. ఈ కేసు అయిన తరువాత పిలవెనుకు దరఖాస్తు చేసికొనెదరు. వీరు బహు యోగ్యులను పనియందు మంచి శ్రద్ధాభక్తులు కలవాళ్లు అయి ఉన్నారు. వీరు యుద్యోగములో ప్లీవరున్న పాట్లకూడా బహు భయముగా నుండేవారు.

మాకోర్టు మానసముగలైన్ పిట్టి బగ్గన్నభోవారిగారికి బాడలు బదలాయించి అయిపోయినది. నెలవ లాభుకన పెల్లి పోయెదరు. బగ్గన్నభోవారిగారు చాలా ఎక్కువ తెలివిగలిగినవారు. పని బహుమరుకుగా వేయవలెవారు. శ్రీ వెద్దాడ

వేంకటకృష్ణారావుగారు బల్లారినుండి యీ జిల్లాకు పెన్షన్లో డెప్యూటీ కలెక్టరుగా మార్చబడిరి. వీరు బల్లారి పెల్లిక పూర్వము ఇక్కడనే ఉండేవారు. ప్రస్తుతము యీతాలూకాలో పని చూచుకొంటున్నారు.

ఒక వివాహము

మా డాక్టరుగారైన బి. తిరుమలరావుగారి ప్రథమ పుత్రికను బెజవాడ కాపురములకు వాడు కన్యారావుగారి కుమారున కిచ్చి ఇచ్చి డిక్కెడ్ వివాహము చేయుచున్నారు. మాజిల్లాలో చానువారి కుటుంబము నెరుగనివారు లేరు. మొన్నటికోశ్చ ఈ వివాహసందర్భమున వారు మా హైస్కూలు మామలలో మా పురజనుల కొక ఉపహరవిందు చేసిరి. ఆ విందుకు మామలు జడ్జిగారు మామలు కలెక్టరుగారు తక్కిన పెద్దలు, పిన్నలు అందరు హాజరైరి. నిట్టికోశ్చ ఒక అంధురాలు సరస్వతీ బాయి అనే ఆమె డాక్టరుగారి డిక్కెడ్ వివాహపు సందర్భముననే సంగీతము గావించెను. ప్రజలు చాలాసంతోషించిరి. వీరులకు ఆస్తిదానముకూడా చానువారు చేసిరి. ఈ విషయము చాలామనుషులుగా జరిగినది.

ఒక అన్యాయము

మా గ్రామములో కొంతమంది పెద్ద మనస్సులను ఇండియన్ సింబోడు 454, 895 నెక్కుల ప్రకారము నేరము చేసి నట్లు ఆరెన్నుచేసి కొట్టించిరి. కామినమిద విడుదల చేయమన్న మా సబుమేజిస్ట్రేటుగారు జేయలేదు. అట్లు వారము రోజులవరకు కొట్టనే ఉండవలసి వచ్చింది. తరువాత జిల్లా జడ్జిగారియెదుట ఈసంగతి చెప్పకొగా వారు కామినమిద వీరిని విడుదలవలెనని ఆర్డరుచేసిరి. తరువాత నిట్టికోశ్చ మా సబుమేజిస్ట్రేటుగారు విచారణచేసి నేరము మోపలేనందున కేసు కొట్టివేసి ముద్దాయిల నందరను విడుదల చేయించిరి. ఎవరో ఒకరు కొందరిమీద చాట్టి ఇచ్చినవారిని కత్తణం కొట్టోనేను డేమే ఉద్యోగములకు ముంపవని అయిఉన్నది. అట్టి రోజులు ఇప్పుడు కలసివచ్చినవి. వీరి కారణము అసహాయోద్యమమునందు ఉద్యోగములు కలిగిన భీతియని నే నూహించుచున్నాను.

జిల్లరు దస్తావేజులు-పోప్లేజి

జిల్లరు ఆయన దస్తావేజులు అక్కిసుకు పెల్లి తెమ్మ కొనుటకు కృత్యప్రయాసలు లేకుండా పోప్లేజి పంపు ఏర్పాటు చేసినందుకు ప్రభుత్వమువారిని కృతజ్ఞించుచున్నాను. కాని ఒకటి రెండు కాగితములుగల కవసుకు కూడా రు 0-5-0 పోప్లేజి కనూలుచేసి కవసుకు తూర్పు ప్రకారమే పోప్లేజి చేయుచున్నారు.

స్థాపులభిర, జిల్లరు ఫీజు, పోప్లేజి ఇదివరకె ఎక్కువ చేసియున్నారు. అందువలన ప్రజలకు కష్టముగా నున్నది. దస్తావేజులు పంపుకు అనవసరముగా పోప్లేజి ఎక్కువగా వసూలుచేయుట వ్యయముగా లేదు.

తిరుకొండపీఠంలో సహా నామంబుస్తాపులు 3 కరుకు రు 0-4-0 లున్న ఎనమిది స్థాపులుగల కవసుకు రు 0-5-0 లున్న చాట్టి అనుచుండును గాన కవసు తూర్పు ప్రకారం పోప్లేజి కనూలు చేయించుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రార్థించబడుచున్నారు. స్వల్పమైన ముని ఆలోచించక గౌరవనీయులు ప్రధానమంత్రి పనిచేయవలయునని కోరుచున్నాను.

ఆంధ్రుడు

THE PROVINCIAL INSURANCE Co. Ltd.

Head Office : CALCUTTA.

An up-to-date Indian Life Office with attractive schemes. Claims settled promptly. Constituted under a very strong Board of Directors and managed economically. Consult with the Provincial Office before you insure your life elsewhere. Terms very moderate and premiums are very low when compared with various existing life offices. Purely an Indian Concern.

Wanted Agents all over the Madras Presidency on Commission and Salary. For further particulars apply to:-

1. I. C. Thomas, Esq.,
Manager, 45, Pemberton Street, Madras.
2. P. H. Gupta, Esq.,
Bar-at-Law, Chief Agent for Andhra Desa and Nizam's Dominions, Camp Royapettah, Madras.
3. S. B. Dattatraya, Esq.,
Chief Agent for Mysore and Coorg Camp, Tirthahalli, P. O.

జూబులు

వెంట్రుకపగడ

శ్రీరామలహరి వెంట్రుకపగడ యిట్టి జమీందారు గారైన మ. రా. రా. శ్రీ. రి. యమ్. జి. రామారావు బహదూర్ గారు 27-4-23 వ తేదీ ఉదయము నుంచు 9 గంటల ముగ్గురవరకు డి. పి. డిల్లీయూ వారిబంకాకు విచ్చేసిరి. 28 వ తేదీని సాయంత్రం 5 గంటల వేళకు వెంట్రుకపగడ బోర్డు బాలికాపాఠశాలకు శ్రీవారు పురజనలతో దసరేసి నప్పుడు బాలికలు అభినయపద్యములు, సంగీతము, కోలాటము, కట్టుడున్ననవి జరిపిరి. శ్రీరామగారు విద్యార్థినులకు బహుమతులై వారి కుమారు 15 రూపాయలను ఒసంగినందులకు కృతజ్ఞతాపదనములు. కాన విద్యార్థిమాను తెల్లరకు విశదపరచు కొంటిని.

కొ. మా. రా.

గ్రంథాలయసభ్యుడు, తాలూకాబోర్డు

వెసిడెంటు వదలిపొందుట

గడివాడతాలూకా, దొండపాడు, శ్రీరామకంద గ్రంథాలయసభ్యులు, గ్రంథాలయభివృద్ధికి, చేయుచున్న కృషి సేవతోపాటు, తాలూకాబోర్డునుండిగూడ, సభ్యత్వము సంపాదించి, పాటుపడినయెడల, ప్రజాసేవకు, ఉపయోగకారిగా నుండునని, యోచించి గ్రంథాలయ సభ్యులలో సభ్యుడును, దయాద్రోహియనుడును, నిగర్వశోకజీయుడును, సత్వవ్యాప్తి సంపన్నుడును, నగు, శ్రీయుత, అడుగుమిల్లి వాసిడుగారిచేతను, తాలూకాబోర్డు, సభ్యత్వమునకు, జరఖాస్తు చేయించగా, ఎన్నికలలోవారు జయమొంది, తాలూకాబోర్డు సభ్యత్వము నిర్వహించుటగాక, కొంతకాలము జిల్లాబోర్డు సభ్యత్వపీఠము ఆలంకరించుచున్నాడు. ఈ పత్తనమున మాతాలూకాబోర్డుకు కొత్తఎన్నికలు, రాగా మారుపుసభ్యులును, లోడ తాలూకాబోర్డు సభ్యత్వము నిర్వహించిన ధీరుడును అగు శ్రీయుత, అడుగుమిల్లి వాసిడుగారిచేత, తిరిగి తాలూకాబోర్డు సభ్యత్వమునకు, ప్రయత్నములు జేయబడి యెన్నికలలో యీమామహాదా, శ్రీవాసిడుగారు, జయమొందుటయేగాక, మాగుడివాడ తాలూకాబోర్డు, వెసిడెంటు, పదవీకాద పొందినారు. మా గ్రంథాలయసభ్యుడు తాలూకాబోర్డు వెసిడెంటువదలి స్వీకరించినందుకు, మాసంఘమువారు భవంతునికి వందనములూ చరిత్రులున్నారము. ఇట్లే, గ్రంథాలయ సభ్యులువారు కృషి సేవ జేసి, గౌరవపదవులు పొంది, ప్రజలమన్నకలకు పాత్రు లగుదురని ప్రార్థింపు చుంటిని.

యల్లం తాజు విజయరామయ్య,
దొండపాడు గ్రంథాలయ అధ్యక్షుడు.

గొప్ప వెండి

లిలకుస్వరాజ్యనిధికి కట్టుము. రు 131-0-0

వై.కృష్ణలకు శ్రీమత కొండూరి భామయ్యగారు 80-4-1923 తేదీన తమ జ్యేష్ఠపుత్ర యొక్క పరిణయము మహావైభవముతో ఎలూరుతాలూకా కామనరపుటలో గావించిరి. భూరక్షకుడు సాభాగ్యకలి అన్నపూర్ణ, వరదగు కృష్ణ వాఘుని జేబట్టుట గౌరీ కంఠోద్వాహసావ్యముం బొందెను.

వీరి నిమగ్నశంకమగు దేశభక్తి యావివాహమును మిక్కిలి శోభవర్ధనముగ జేసినది. శ్రీయుత భామయ్యగారు రహస్యతా సంధభక్తివిషయములతో లిలకు స్వరాజ్యనిధికి మానుపదియార్లు కట్టుమును బదిలించిరి. ఈ కార్యక్రమ ప్రేమలను నల్లజైర్లు కాపురమును విద్యనభివృద్ధినిబ్రహ్మశ్రీ గుర్జరప్రతి వెంకట్రామకాశ్రీ గారిచేతను వందనీయులు. వరుని కండ్రి శ్రీరంకదాడు గంగరాజుగారును పదుమైదు రూపాయలు లోకమాన్యుని పాదపూజకై సమర్పించిరి.

ఇట్టి భర్తాత్ములగు దేశభక్తులకు వారి పుత్రికారత్నములగు భార్యలకులకును పుత్రులకును నిరంతరాయరూపంగా బుద్ధివ్యాభివృద్ధి కలగ జేయుకాక లోకవ్యాపకమనోహర కరుదగు సర్వసయిదు భాగదాతా శంకరయ్య దేశభక్తి పూతలగాక జేసి కాదు శ్రీభామయ్యగారి కలె శమ శుభి వార్యములందు తమ శక్త్యానుసారము స్వరాజ్యనిధికి భగనుండు శ్రీ శుక్లాభ్యుపాసన కోర్చుచుంటుం జేయుచున్నాము.

మానేల్లి సత్యనారాయణ, మూర్తి
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుడు, ఎలూరు.

శుద్ధిసంస్కారము

220 మంది క్రైస్తవులు

హిందూమతములోనికి వచ్చుట

ఎలూరు తాలూకా, కొవ్వలిగ్రామము పంచములు క్రైస్తవతములో కలసి, చేసిన అల్లస్థ లోకవిదితము. ఇప్పుడు కొవ్వలి గ్రామములోని, క్రైస్తవులలో ముఖ్యులు ఎలూరు నున్న బాత్మర్థరణసుభువారీ కృషిలన హిందూమతములోనికి వచ్చిరి. యేలూరునిమ్మ బాత్మర్థరణసుభువారీలకు కెల్లంకి కృష్ణమూర్తిపంతులుగారును ఆదిమోద్రంపు కార్యదర్శి యగు ఆత్మేల నూర్యనారాయణగారును, రాయలగుంగయ్య, మెరుగువల్ల చందయ్య, బదుగు నాథమని మొదలగు నాయకులు కొవ్వలిగ్రామముకెల్లి ఆత్మటవెద్దరబోధకుజేసిరి. ఆత్మట చేరిన శ్రీపురుషులకు కెల్లంకి కృష్ణమూర్తిపంతులుగారు, హిందూమత దీక్షను ఇచ్చిరి. రాయలగుంగయ్యగారును, ఆత్మేల నూర్యనారాయణగారును మెరుగువల్ల చందయ్యగారు బదుగు నాథమనిగారు రామకీర్తనలను శ్రావ్యముగా పాడిరి. శ్రీపురుషులకు వందన ఇచ్చిరి. పురుషులకు త్రిమూర్తినామ మలు పెట్టిరి. హిందూమత భర్తములగుచిరియె ఆదిమోద్ర కర్తృమను గురించియు కెల్లంకి కృష్ణమూర్తి పంతులుగారు ఉపదేశము చేసిరి. హిందూమత దీక్షను తీసికొని, వారందరిని ఫలాహారములు పంచిపెట్టబడెను. మంగళములతో సభ ముగింపు కాబడెను.

కలవర్తి ఆదియ్య.

నీలము వెంకయ్య,

నేడలూ ఎలూరు నిమ్మబాత్మర్థరణసంఘము

ఆంధ్రదేశ గ్రామపాలకులకు మోచ్చరిక

అనకాపల్లిలో ఆంధ్రదేశ చతుర్థ గ్రామపాలకుల సభ చాల కష్టప్రయత్నములమీద జరిగినది. ఆసభకు రాష్ట్రము లోని జిల్లాలనుండి ప్రాతినిధ్యము సరిగలేదు. సంఘజం దంతకును వ్యాపించిన నిరుత్సాహము సభలో ప్రత్యక్షమయినది. ఫిర్యా, తాలూకా, జిల్లాసభలు మాడుటలేదు. ఈ స. ఘము లేమియు పనిచేయుటలేదు. ఇప్పటివరకు యేజిల్లాలోను జిల్లాసభ జరిగి యుండలేదు. గ్రామపాలకుల ప్రయత్నములపూర్తిగా అగిపోయినది. ఈ స్థితిలో గ్రామపాలకులకు కష్టవాయక మయిన వెక్కిరిమగ్నముల దొరకిననువారి ఆలోచనలో నున్నట్లు వదంతులు వ్యాపించియున్నవి. ఇంకను గ్రామయెహ్లాపుమెంటు కర్షించుట గ్రామములను క్లబ్బుచేయుట మొదలయిన కొన్ని

తీవ్రమగ్నములు యిప్పుడు దొరకిననువారి కరిమూరములో నున్నట్లు తెలియుచున్నది మనసంఘముల గాఢనిద్రాస్థితిమీద మనకే తలవంపులుగా నున్నది. మనసంఘములు గతవర్స రాజకీయభర్తలన కాదుకులను గోల్పోవుటయు దొరకిననువారి పరిశోధనలో నుండుటయు వాస్తవమయినను మనము సంఘ రీత్యా సక్రమాందోళనతో మనసంఘ దొరకిననులను నిలబడెట్లు కొనుచు మన కష్టనష్టములను దొరకిననువారికి నివేదించుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారు అభ్యంతరము పెట్టరు. ఇప్పటి స్థితిగతులకబట్టి జిల్లా, తాలూకాసభలు వెంటనే గూడుటయేగాక అనకాపల్లి సభకుడ జరుగకలవిన అవసరము కనపించుచున్నది ఫిర్యా, తాలూకా, మండలసంఘములు యిప్పుడు తిరుగ నూతనముగ వుద్దీపింప జేయబడలేదు. కాశ్యోత్సాహములకు పాంథికులు ముందునకు వచ్చి సంఘములను ప్రబోధింపకలేదు. సంఘములకు ద్రవ్యసంపాదనతో పాటు అంగనిర్మాణము చక్కగ జేర్పరిచి తగిన కట్టుబాటుతో కార్యక్రమము జరుగునట్లు దిట్టపరచబడెను. మనము మూకీభావము వహించి చలించిన చాల కష్టమునకు పాల్పడుచుము. మనసోదరు లగు పురాధ్యాయులు సంఘములు నేడు చక్కగ పనిచేయుచుండుట మనము చూచుచున్నాము. రాజకీయముగ ఆలోచనపరులగు గ్రామపాలకులు నేడు తమ సలఘకార్యములట్లు పునేషించుట ఆకృత్యకర్య కాగలదు. కావున వెంటనే తాలూకాసభలను జిల్లాసభలను జరిపి కాశ్యోత్సాహమును సంఘవిమిని పాదుకొలుపవలెనని ఆయా జిల్లాలలోని స. ఘములకులను ప్రార్థించుచున్నాను. అనవర రాష్ట్రసభ జరుపుటకు యేజిల్లావారమునను ననాకారము చేయదలచినయెడల వెంటనే ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్యమున తెలుపుచునే ఈ కోరుచున్నాను. అత్యుగారి తిరుకలిరాజుగారు యీ కష్టతయములో సంఘభాధిమునకు పాటుబడి తమ పలుకుబడిని తిరుగ సంఘములో బడయ ప్రయత్నించవలెనని వారిని ప్రార్థించుచున్నాను. ఇప్పటి పరిస్థితులలో కాలయాపనచేయక వెంటనే అనవరమయిన సలహాలను సంఘమునాడుటకు పులికాములుక చర్చించి స. ఘములకులను నూతనజీవనము కలగజేసి కార్య సిద్ధికి పాటుబడుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

పాణంగిపల్లి రామచంద్రారావు,
కళవర్తి, ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామపాలకులసంఘము.

బెజవాడ స్పీచ్చింగ్ అండ్ ఏవింగ్ మిల్స్ లిమిటెడ్

ఒక్కొక్కటి రు 20 లు విలువగల చాటూలు దొరకును. మిల్లుయంత్రములు వచ్చే జూన్ నెలలో రాగలవు. వినివరుగుచున్నది. షేర్లు అమ్ముటకు నమ్మకమైన ఏజెంట్లు కావలయును. ఈ దిగువ నుదహరించినవారికి దరఖాస్తులు కెంటునే పుత్రుకొనవలయును.

గూడూరు లక్ష్మణరావు, బి. ఏ.
మేనేజింగ్ ఏజెంట్ అండ్ డైరెక్టర్ బెజవాడ.

జలమును సలసల క్రాగబెట్టుడు

మీరు క్యాకర్ ఓటులను కొనివచ్చుచు దానిని సద్వినియోగము చేయుడు. దానిని బాగుగా పాము చేసి, ప్రాతఃకాల భోజనమునందు యోగించి సౌఖ్యమును బడయుడు. కాకుచున్నచేదీ నీళ్లతో ఉప్పునుచేర్చుడు. రెండు భాగముల చేదీ

నీళ్లలో ఒకభాగము క్యాకర్ ఓటును చేర్చి, నిదానముగా కలియపెట్టుడు 20 నిమిషములవరకు బాగుగా ఉడికించి ఉపయోగించుడు.

క్యాకర్ ఓటునుండి మీరు కలగునంతవలయు, సత్తున, తృప్తి కలియె యితర ఆహారము, మాంసాహారము భాగ్యము మున్నగువాటికంటె గలగడు. మీ కరిరమునకు సంపూర్ణమైన పుష్టిని తక్షణమే నిచ్చును. ఒక టిన్ను క్యాకర్ ఓటు చాలకాలమునకు వచ్చును. అది అంత విలువయిన ఆహారముగాదు.

MULLER & PHIPPS (India), Ltd.
Wholesale Agents

Madras,
Bombay,
Calcutta,
Karachi,
Rangoon.

Quaker Oats

SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA

(REGISTERED)

The Safe and Sure Cure for all Acute
and Chronic Diseases

One Phial of 6 Pills For a
complete Cure Price, Rs. 10.

Awarded First Class Certificates and Gold
Medals by several Ayurvedic
Conferences and Exhibitions
1919, 1920, 1921
1922 & 1923.

12,500
Cured
and
Satisfied
Patients
is
OUR RECORD
For
the Year
1922.

*This Staggering Record looking so tremendous,
but which is nevertheless, a fact spelling the
possibility to you of being freed from all
disease and despair.*

A REAL BOON TO SUFFERING HUMANITY

Years of laborious research into the realms of Ancient Ayurvedic Literature have given us this Unexcelled Medicine. It is prepared strictly in accordance with Ayurvedic Sastraic formulæ to suit modern principles of Western Medical Science, from such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Louha Gold, Praval and rare indigenous herbs and drugs.

IT CURES

Acidity	Diarrhoea	Hysteria	Neuralgia
Amenorrhoea	Dysmenorrhoea	Impotency	Paralysis
Anæmia	Dyspepsia	Leprosy	Rheumatism
Asthma	Eczema	Leucorrhoea	Spermatorrhoea
Bronchitis	Epilepsy	Melancholia	Syphilis
Consumption	Gleet	Menorrhoea	Venereals
Diabetes	Gonorrhoea	Neurasthenia	etc.

Unsolicited testimonials are pouring in from different parts from Gentlemen of various professions about the efficacy of this Patent Medicine. Besides, almost all the Leading Periodicals, throughout India, Burma and Ceylon have congratulated us about the usefulness of our Unsurpassed Production and have recommended the same to the Public.

The First and Foremost National Leader of India,
The President of the Indian National Congress,
Nagpur, 1920,

AND

Ex-member of the Imperial Legislative Council
Mr. C. VIJIARAGHAVACHARIAR OF SALEM,

Says :—

"I Was intending for over a year to visit The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd., and have had the pleasure of doing so to-day. Everything is neat and inviting. But what struck me most is the testimony of the high value of the Medicines, especially "SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" from persons who used them, and that in language and spirit perfectly genuine. I congratulate the Managing Director and Senior Physician, Ayurveda Ratna Pandit, Dr. N. V. Sriramacharlu, Ph. D. S"

MADRAS,

18th April, 1923.

} (Sd) C. Vijiaraghavachariar

**The Madras
Ayurvedic
Pharmacy, Ltd.,**

Hours of Consultation

Residence (Sri Ram,

Lloyd's Road, Rayapettah), — 7 to 9 A.M.

With the Senior Physician

Office and Dispensary — 10 A.M. to 7 P.M.

**44, Govindappa Naick Street,
George Town, MADRAS.**

Telephone : 1034

Post Box No. 151.

Telegrams "KALPAM"

1940

కోకామయ్యసార కస్తూర మార్తలు

పిన్నలు మొదలు వయస్సైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది.
 250-300 మార్తలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూపు 1-4-0
 (1002) సాధారణమైన వ్యాధులన్నిటికిని మిఠూః కస్తూర మార్తలు అద్భుతమైన ఫలమును సాధింపగలదు. దీనిని 6 బుడ్లను పంపుదు. పి. శ్రీనివాసరావు, కాకత్యుల్లభేశ్వరం దివ్యమందు రాయలూ (పాల్వేల ప్రావింసు)
 (1008) మిఠూః కస్తూర మార్తలు వాడుటచే చలిజ్వరము, దగ్గు మొదలగు వ్యాధులు బాగుగా తగ్గిపోవు. రక్షణకు 6 బుడ్లను పంపుదు. హరంగట్టె నీల గౌడార హనుమాన్ వల్లి, కర్ణాటా

సారస్వతానవం (బుద్ధిప్రసాదిన)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు మంచి బలమునిచ్చు ఔషధము.
 జ్ఞాపకశక్తిని కలిగించును, సుగ్రీవజ్వల కంఠస్వరములకు మనోహరత నిచ్చును. కడుపు, రొమ్మ, కళ్ళు, మోకాళ్లు, మాంసభండ్లు, శిరస్సు పీటిలో గలను నొప్పులను తగ్గించును. మెదడు దుర్బలములగు గలుగు మరపు, ఆలస్యము, తల తేడి, కంఠచీకటి, తేవాంశము, వీపునగులు చేదడ, కడుపునొప్పి, కంటి, ముత్యము, ఆలెలెండుట, కలతపు డము, చాంతసీసత, గుల్మము, మూలరోగములు, ఇంకను అనేకరోగములును గుణపరచును. విద్యార్థులకును, వ్యాయామికులకు సులభమందినది.
 6 బుడ్ల సీసా 1 కి రూ 1-0-0

రూ. 2 లు ఔషధములు కొనువారికి మా శ్రీరామాలవారి పట్టాభిషేక కార్యాలయం ఇనాం.

ప్రాంత, నెం 881, తంబుకెట్టిపేటి, మదరాసు. ప్రాంతము, పిమ్మిళంపలవపు.

సాశ్వత వెంటకాచల పండితులు, శ్రీ శీతారామవైద్యశాల మైసూరు. (4)

నిధి ముకరధ్వజ

(రైవజ్య రత్నావళి 920 పుట)

ఇది జయార్యదానములతో మిక్కిలి ప్రసిద్ధి చెందియున్నది.
 ఇందు శుద్ధిచేసిన రసము, అంగారము, కస్తూరి, తవ్వకరూపము మొదలగు వివిధముల ప్రదర్శనము చేయుచున్నది.
 పై గ్రంథములలోని యొకము ప్రకారము నిర్దుష్టముగా మాత్రం తయారై తయారయినది.
 కో. శ్రీరామాలవారికి నకవాచిద్విద్యుతే. మేధాయా: కాంతియన: కామోద్దేవకృష్ణకృష్ణా
 అధిని, అయ్యలాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంతినిచ్చును. హేమ్యుగ భావపుష్టి చేసి కామోద్దేవకృష్ణ
 కలిగించును. అతిదానియ, కాయ, ముఖలోగములు, మొదలగు భావములకు వ్యాధులలో హేమ్యుగ నక
 యోగకరము. తయారయించుభావము మందులో బలపరుచును. మొదల మార్తలు రూ 1-0-0
 ఆంధ్రలయ్యేద ఫార్మసీ లిమిటెడ్ వసూలైన మూలధనము 1,12,925.
 దాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. యే, ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే సాపేక్షబడినది.
 18 హుస్సోర్లు మాయికోడు, మద్రాసు.
 నిర్దుష్టముగ తయారయించిన కాస్తూరమార్తలకు శుద్ధినిచ్చు. కాయలకు అతిరహితగా పంపబడును.
 మోసపుమంటుల వలనను, ఇతరు కూడ ఇదేమో స్వరూప చేయుచుండుట వలనను మోసపోకును.
 ప్రాంతములు:— (1) 185, మాంటురోడ్డు, మదరాసు, (2) హైరోడ్డు, తిరుపతి,
 (3) 402, టంకశాలపేటి, మద్రాసు. (4) 2, బజారు రోడ్డు, రాయపేట-మద్రాసు.

Delightfully Refreshing.

For Health and Beauty.

“ERASMIC”
SOAPS & PERFUMES.

“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS.
 To Be Obtained From All Stores & Dealers.

మా త్ర కో శ వ్యా ధు లు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసోల్)

అను ఔషధమును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాప్సుల్స్ ఇవ్వబడిన చాలును

అన్ని మందుల పుల్చుంబి, యితర దుకాణములందు విక్రయమునకు కొరకును.

ప్రాసిక్టసు కావలసినవారు ఈ దిగువ విజ్ఞానమునకు ప్రాయశ్చితు.

C. T. Hari & Co., 45, Singharachari Street Triplicane Madras

మాతృగ్రహరము! 480 పుటలు గలది!!
 ది లేట్ వేయూరు-వేంకటకృష్ణమస్టి అన్వసన్సు
 వారిచే బ్రకటింగుచేయబడుచుండిన
 నామలింగానుశాసనము అను నామాంతరము గల

అమర కోశము
 తి కొండము - సటికము - అంగ్లేయ భాషాంతర
 పదములతో గూడినది.
 20 రతుల. డిమ్మిగ్నేజా కాగితములు
 క్యాలికోజైండు 1-12-0
 16 రతుల సాదా కాగితములు అట్టబైండు 1-0-0
 ఈ క్రొత్తకూర్పు అనంతము ద్రాక్షరకాలముందు ముద్రితమై
 ఎ. కణ్ణన్ నెట్టి అన్వ కంపెనీవారిచే
 బ్రచురింపబడి విక్రయింపబడును.
 ఇతరగ్రంథముల కేటలాగు ఉచితము.
 285, చైవాబాదు రోడ్డు (అప్పాబిల్డింగ్), మదరాసు.

చైవము డుక్కు

అమోఘమైననమండు
 డెముడు చేసిలోహాటు
 నీముకా రుట హాగు
 ఉదరం పడిమీనామ్మతిరు
 గయిచ్చెదనునిష్ఠాంపుపైమరా
 మనామాత్రాసేసంసబడును
 ముద్రితము 1-0-0 విమ్మిపులునేరు
 దాక్టరే తత్తంబ్రదర్శు
 మాయపేరు, కృష్ణా జిల్లా

వలసదినది! క్రొత్తచరిత్రకాటకము!!
 బల్లారి ధర్మవరం. కృష్ణమాచార్యుల
రోష నారా శివాజి
 అను నాటకము వెల రూ 1-0-0
 వలయువారు బల్లారి, రమావిలాస ప్రెస్సునకు
 వ్రాయవగును.

మలయచందనము

గనేరియా అను మొక్కకును నీచాకము
 కట్టుచు లేచు. నీచాకాటితో కు లేచు.
 ఎంబురు, తేలు, కప్పు, అను మొదల
 విధముల ఈ మొక్కకును 1 కి
 పూటలతో కూర్చును. శ్రీలంకాలో
 నాగులకు కూడ ఇది కావలయును.
 (251) డబ్బీ 1 కి రూ 2-4-0
 మొదల ఫార్మసీ, మాయవరం మోసాదానము

అద్దెవల్లి హరిద్రంబ్రము

కలసడిల్లి, కర్ణాటకా

బీజ్ బండ్

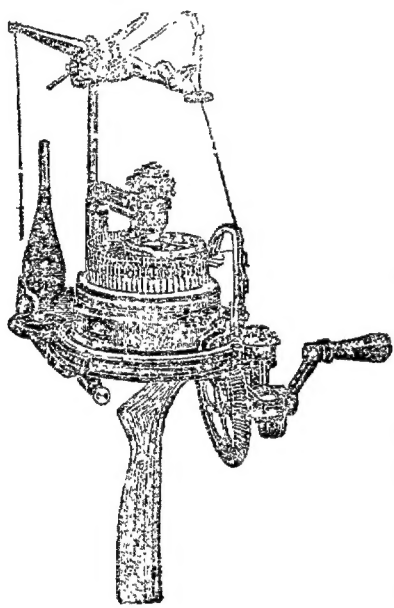
బీజ్ బండ్:— ౧౨ వత్సరపు పుచ్చుకొనిన యెంత కుటుంబానికి పుచ్చుకొనినా రెండుగంటలలో ప్రభించి అధికమయిన రతి సౌఖ్యమునిచ్చును. కారలనివ్వకము కొంచెం నిమ్మకాయలరసము త్రావినవెంటనే పుచ్చుకొనిన పురుషుడు పులుసులేని భోజనం చేయవలెను. బీజ్ బండ్:— మూడవోజులు రెండుపూటలు పాలతో పుచ్చుకొనిన ధారగాబోవు పుచ్చుకొనిన (కుక్క) నవ్వయిననూ తప్పక బిట్టును, బీజ్ బండ్:— 15 వోజులు పాలతో రెండుపూటలు పుచ్చుకొనిన మరలత్యాది దురభ్యాసములవలన కలిగిన పుంసకత్తెయు పోయి మరియవ్వకులగుదురు. ఆసేతులచే కరిగించబడి స్తబ్ధి కట్టులు పొందియున్నది మేము విశేషించి వ్రాసు నక్కరలేదు. బిజ్ సారి తెప్పించి వాడినచో మిక్కిలి తెలియును. ఈ త్రేతములు రహస్యముగా నుంచబడును. 20 మాత్రల బొవధము సీసా 1-కి. ర. 2—0—0 పి. కి. ఖర్చులు వేరు.

ఆర్యవైద్యాశ్రమం, 38, బైరాగిమఠవీధి, మద్రాసు.

క్రొత్త హారిసన్ "సన్"

గుండ్రమైన నిట్టింగు మెషిను

గృహము, న్యడే, కర్ణాకారము మొదలగు పనులకు పయోగించవచ్చును.

శ్రేష్ఠమైన రకము, ధరసరిసము, చాలకాలము వరకు బాగుగా పనిచేయును

మేజోళ్లు చిన్నవి, పెద్దవి, బనీయనులు, మొదలగు వాటిని అల్లును, అంగసామ్రాజ్యమందు అంతటను వాడబడుచున్నవి

ఇంగ్లాండులో నున్న ది హారిసన్ పేటెంటు నిట్టింగు మెషిను కంపెనీ, (లిమిటెడ్) వారిచే తయారు చేయబడినవి.

వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను:—

For Particulars apply to:
W. H. Brady & Co., Ltd.
MADRAS

Telegram: "BRAD."

పవెలు కంపెనీవారి ప్రత్యేక పుష్కల బొవధములు

ఈ క్రింద వెలుపబడిన బొవధములు శరీరకాస్త్రమునకును, శోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రములచే కాస్త్రపరిశోధనాసారము యేర్పరుపబడినది.

మా బొవధముల తయారుచేయు కాలలో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్రప్రకారము, భూ తద్దముగుండ గూడ పరిశీలయబడును. అచట చి. పి. స్టాండర్డ్ ప్రకారము రసాయనములు మూలికలుది తయారుగును. కావున యీ బొవధములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమున అనుమానింప వచ్చరలేదు.

డాక్టరు యాన్సన్ సరపు

సరపు షెరి ఫాస్ఫేటిక్ కాంపౌండు క్విన్సెను సోల్ట్ ప్రిక్సియా.

ఈ సరపు డాక్టరు యాన్సన్ పద్ధతి ననుసరించి విరసఫాస్: సి క్వెస్, ప్రిక్సియా యివన్నియుజేసి దివ్యముగ తయారు చేయబడినది.

ఈ బొవధము అతి ఉష్ణప్రదేశములో గాని యిండియాలో ఎల్ల వలస గలుగు దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక దీక్షాబాధగాని దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధి కెక్కిన దివ్యబొవధము.

కల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మిడియలైన బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్స్ ఫుడ్స్

ఇది విరక, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటుల సరపు

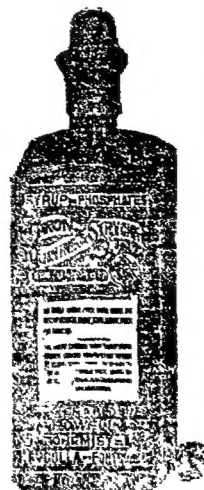
కుర్చముగనుండును. అడుగిన సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యేర్పర్లు పారిషుగారు కెమికల్స్ ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియోగ్యము. రుచిగానుండును. మంచిరక్త కృత్తిగావించి పరములకు ప్రసిద్ధిచెప్పును.

పెద్ద బుడ్డి రు 1-12-0, మిడియలైన రు 1-0-0, చిన్న బుడ్డి 10 అణాలు.

పవెలు కంపెనీవారి సహకరులకు మా ముందుగు వివరించుచు వ్రాయును.

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

స్త్రీలుధరించుకొను రోల్లుగోల్డు ఆభరణములు.

దాసి గాజులు:— 22 క్యారట్ల రోల్లుగోల్డుతో చేయబడినది. కనికనము అవసరము. మిక్కిలి అందమైనది. చక్కని ఆకులు, పూజలు, జత 1-కి ధర రు 1.0-0 12 జతలు రు. 10

దాసి అజుపూసలు:— వైస తెలుపబడిన లోహము 8-6 యిమిటేషన్, కరులములు వచ్చులు, కంపులు, నీలములు చేర్చి కట్టబడినవి. జత 1-కి ధర రు 1. 12 జతలు రు 10

దాసి కంఠాభరణము:— వైస తెలుపబడిన లోహముతో చేయబడినది. మిక్కిలి అందముగాను చూగుగాను చేయబడినది. ఎంత వయస్సుగలవారికైనను సరిపోవును. పురుషులకు గడియారము గొలుసుగాను స్త్రీలకు కంఠాభరణముగాను ఉపయోగపడుచున్నది. 1-కి ధర రు 1. 12 కి రు 10-0-0.

ఈ త్రేతములు అంగ్లభాషలో ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

E. S. PAUL & Co., No 13 Ramkanto, Mistries Lane, Bowbazar, Calcutta.

చేంబర్లెన్ గారి దగ్గు నివారిణి

దగ్గు, జలుబు, కాక వాయువు అను విడ్డబలకు వచ్చు రోగము, గొంతుపుండు గొంతురాపు, రొమ్ముపడి నెము, కుక్కదగ్గును, అన్ని రకముల గొంతు వ్యాధులు మొదలగునవి పటాపంచలై పోవును, అన్నిజాగాలలో విక్రయించబడుచున్నది. (1)

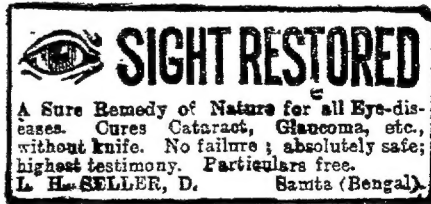
యినాం! యినాం!!

60 సం॥ కముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి నుభజీవిత రహస్యపుస్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను. (3895)

ఈ త్రేతములు అంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

The swasthya Sahaya Pharmacy, 30-2 Harrison Road, Calcutta

SANTI OIL

Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no unsocial Particulars free. Correspondence confidential. H.B.A. TH. HULL, D. Samta (Bengal).

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ అత్యుత్కృష్టములో జర్మనీ గారడి యోగద్వైత హస్తలాభము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంద్రకాస్త్రము, భూతశైద్ధ్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్-షేక్ తమాసాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనుష్యుని మాయమయేటటు, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో నమాధియగుట, శరీరములేని కలకాయతేజ ములూలించుట, భూమిపైన గజముయేర్పర గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిలుపుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమున చదివిన ఆత్మద్యుతముగా మేటికే చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. వీని కల రు 4-0-0 లు. (211848-6) పి. ఆర్. గౌరవరాజుగారి, గుండ్లూరు, గుంటూరు జిల్లా.

ఆంధ్రపత్రిక

వాణిజ్యతాక్రమాల, బెజవాడ.

రబ్బరు ప్లాంపులు   అచ్చు బెండుపనులు, రబ్బరు ప్లాంపులు, నీళ్లు, రాగి, బంగారము, వెండిసామానులపై చెక్కుట, బ్లాకులు చేయుట, స్టేషనరీ సామానులు. (609)   ఎంగ్లీవింగు

ధరలలో గొప్ప తగ్గుదల

అన్నిరకముల వర్షిణి సుబంధమైన యంత్రములు, కిరెన, క్రూడుఆయిల్ యంత్రములు, ఆవిరియంత్రములు, బాయిలరులు, పంపులు, కర్మాగారమునకు కావలసిన యంత్రములు, పరికరములు, బియ్యపుమల్లరులు, విడిభాగములు, చేతిమగ్గములు, యంత్రముచే నడపబడు మగ్గములు, నాడెలు మొదలగునవి స్టాకునుండి సరఫరా చేయబడును.

Head office:—
43 Ripon St.,
CALCUTTA.

B. D. BERY & Co.,
8 Sembu Doss St., Madras.

వెంటుకలే అందము. రాలిపోకుండు, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దువ్వెనతో తుడిచి రాకమునకు త్వరపడు.
తుడిచుచుండు వెంటుకలపై నెరువల వెంటుకలు పాతబోవును.
అంతవరకు రానివలయును.
నేడే

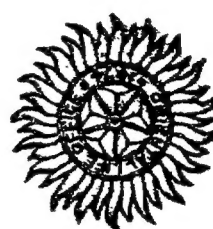
కామిసియా నూనెను వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది నిజమైన నూనెనని.
వెంటుకల కెల్లి లోగ మున్ను, లోగ మున్ను మున్ను,
యిది నిజమైన నూనె.
వెంటుకలు నిట్లుట గాని, గరుకు గాని యుండదు.
మీ వెంటుకలు మరల యెక్కువ తేలికవలెను గర్త వట్టు
కల నుండి తెరయుచుండును.
ఈ లోబానో దీనిని కరిగించి చూడుము.
వెంటుకలు యెక్కువ తేలికవలెను గర్త వట్టు.
కామిసియా నూనె నిన్ను గర్తవలెను గర్త వట్టు.
నీల బుడ్డి 1-2 రూ. పాము. వి. పి. చార్జీలు క్రమేకము.
అన్నిచోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము
నికలించబడుచున్నది.

ఇది మంచి అమ్మకా రంతరికమున్ను, గరకు అమ్మకా
మీకు ముఖ్యము (వచ్చును, లేక అత్యంత కావలసినవలెను) గానివలెను గూడ కొరకును, తేలికను,
సోలు యెంతయు:—

అంగ్లీయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు
కెమికలు కంపెనీ,
155 అమ్మామేశుడు, బొంబాయి.

“టటో దిల్ బహారు” కు వ్రాయుడు.
ఇది నిజమైన నూనెనని. అత్యంతమైన నూనెగలది.
1/2 కప్పు అడ్డీ 1-2 రూ. 2-0-0
1/2 కప్పు   ”   ”   0-12-0
1/2 కప్పు   ”   ”   0-8-0
కొన్ని మగ్గముల కలి రహితమునకు వత్తిక నికొలి
మగ్గములకు కావలసినవలెను కావలసినవలెను కావలసినవలెను.

ఓరియంటల్ గవ ర్నమెంటు సెక్యూరిటీ రిటీలైఫ్ అస్సూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్.

(1874 సంవత్సరమున హిందూజేతనందు ంకొల్పి
లేటు చేయబడినది.)

హెడ్ ఆఫీసు, బొంబాయి.

పూచీగా 3 విధముల లాభముగల పాలనీ
ముసలితనమునందు, కుటుంబసంరక్షణమునకు అను
కూలముగా నుండునట్లు ఒక క్రొత్తనమా ప్తమైన

భీమాపద్ధతిని

ఈకంపెనీ ఏర్పాటుచేసియున్నది

ఈ ఆకర్షించేడు పాలనీప్రకారము పూచీ
యివ్వబడు లాభములేవన,

(1) 25 సంవత్సరాలలో మరణము సంభవించు విషయ
ములో యిచ్చుటకు అంగీకరించిన ఒక పెద్దమొత్తము చెల్లించ
బడును.

(2) నిర్ణయకాలము పూర్తియగునంతకు కీచించుయున్న
విషయములో చెల్లించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము
నగుగా ఏర్పాటుప్రకారము చెల్లించబడును.

25 సంవత్సరములైనతరువాత మరణము సంభవించిన మొద
టియిచ్చుటకు తీర్మానించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము
చెల్లించబడును.

ఈలాభములతోపాడి పాలనీదారుడు తనకష్టమున్న
ఈఅవకాశమైన లాభములను పొందుటకు అర్హుడు.

ప్రీమియములను 25 సంవత్సరములకురకును లేక మరణకాల
మువరకును చెల్లించవలెను.

వివరములకు ఈదిగున చిరునామాలకు వ్రాయవలెను.

C. M. Srinivasan, B. A. B. L., Ag. Branch Secy,
Oriental Assurance Buildings
Post Box No. 8, Madras.
Bangalore Branch:—St Mark's Road,
Bangalore
Trivandrum Branch:—Trivandrum.

ప్రతాపకస్తూరిమాత్రలు

ఇవి మిక్కిలి ఘాటుగలిగి నువ్వనగా నుండును. తాం
బూలములో గాని విడిగాగాని 1-2 మూత్రలు పుచ్చుకొనిన
అనందముగా నుండుటయేగాక, అజీర్ణము, నాయువు, జలుబు
జ్వరము, నున్ని పొకము, దగ్గు, తుబ్బసము, కలరా, ప్లేగు
నివజ్వరములు, నీటిదోషములు, పండ్లనొప్పులు, మొదలగు
అనేకవిధములగు వ్యాధుల కిది ముఖ్యమునకు పనిచేయును.
వేలకొలది నీసాలు విక్రయ మగుచున్నది. (8851)-3
200 మూత్రలనీసా 1-2 రూ 0-4-0; డబ్బా నీసాలు రూ. 2-2-0
వి. పి. చార్జీ ఎన్నిటికైనా రూ 0-6-0.
వి. పి. చార్జీ అందు కో. అయ్యలెక్కడనున్నాం, పెరిశేషి, తెల్లూరుబజార్